Załącznik nr 2 do Uchwały nr 199/2019
Senatu APS
z dnia 24 września 2019 r.

OPIS PROGRAMU STUDIÓW
NA KIERUNKU *PSYCHOLOGIA*
jednolite studia magisterskie

2019/2020

Warszawa, 2019

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU STUDIÓW

Nazwa kierunku studiów	**Psychologia**
Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji	poziom 7
Poziom studiów	**Jednolite studia magisterskie**
Profil	ogólnoakademicki
Specjalności	**Psychologia kliniczna** Specjalność ukierunkowana jest na budowanie profesjonalnej wiedzy oraz kształtowanie i wzmacnianie psychologicznych kompetencji niezbędnych do pracy z osobą cierpiącą i jej rodziną. Przygotowuje do pracy z osobą w każdym wieku, borykającą się z zaburzeniami psychicznymi, neurologicznymi, somatycznymi lub znajdującą się w stanie kryzysu psychicznego. W ramach specjalności oferowane są zajęcia pozwalające na poznanie zasad przeprowadzania diagnozy psychologicznej i stosowania niektórych form pomocy psychologicznej, przygotowujące do prowadzenia poradnictwa psychologicznego dla dzieci i dorosłych oraz interwencji kryzysowej. **Psychologia wspierania rozwoju i kształcenia** Celem specjalności jest kształtowanie umiejętności wspierania rozwoju człowieka na każdym etapie życia oraz wzmacnianie psychologicznych kompetencji niezbędnych do pracy z jednostką i grupą w różnych środowiskach społecznych – ze szczególnym uwzględnieniem rodziny i szkoły. Specjalność przygotowuje do pracy z dzieckiem, adolescentem i człowiekiem dorosłym. W ramach specjalności student poznaje metody diagnozowania możliwości i potrzeb rozwojowych, metod i technik pracy z osobami, które chcą wykorzystać swoje szanse rozwojowe w życiu osobistym i zawodowym, zasady planowania i prowadzenia konsultacji, poradnictwa, doradztwa i szkoleń oraz sposoby ewaluacji podejmowanych oddziaływań psychoedukacyjnych i wspierających. **Stosowana psychologia społeczna** Problematyka specjalności obejmuje psychologię społeczną i środowiskową, psychologię międzykulturową i polityczną. Absolwenci tej specjalności zdobywają umiejętności pomocne w rozpoznawaniu potrzeb i problemów

	społeczności, animowaniu aktywności społecznej i obywatelskiej, w rozwiązywaniu problemów i pokojowym radzeniu sobie z konfliktami, w zapobieganiu zjawiskom patologii społecznej. Zdobywają także umiejętności w projektowaniu i monitorowaniu kampanii społecznych. Jest to specjalność dla osób, które interesuje prospołeczność, przywództwo, agresja, komunikacja i media, negocjacje i mediacje, umiejętności międzykulturowe, analiza badań społecznych, szkolenia w zarządzaniu zasobami ludzkimi.
Forma/formy studiów	stacjonarne niestacjonarne
Liczba semestrów	10
Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów	304
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister
Łączna liczba godzin zajęć	studia stacjonarne: 2880 godzin studia niestacjonarne: 1947 godzin
Sposoby weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia	Wykorzystywane w procesie kształcenia sposoby weryfikacji efektów to: egzaminy pisemne, ustne, kolokwia, eseje, dyskusja, praca w zespołach, indywidualna praca na zajęciach, prezentacje multimedialne, realizacja projektów, wykonywanie i prezentacja prac domowych. Stosowane przez nauczycieli sposoby weryfikacji efektów uczenia się, w tym ich adekwatność, oceniane są podczas hospitacji. Wszelkie uwagi na ten temat odnotowywane są w „Protokole hospitacji”.
Sposoby oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia	Ocena efektów uczenia się – są to kryteria oceny pracy ustalane przez prowadzącego zajęcia i/lub skale punktowe z przedziałami odpowiadającymi skali ocen przyjętej w APS (2,0; 3,0; 3,5; 4,0; 4,5; 5,0). Kryteria oceny publikowane są w systemie USOS w elektronicznych sylabusach przedmiotów.
Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim	303

udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	
Dziedziny nauki/sztuki i dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty uczenia się	dziedzina nauk społecznych: psychologia
Procentowy udział liczby punktów ECTS (w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów) dla każdej z dyscyplin, do której przyporządkowany został kierunek studiów, ze wskazaniem dyscypliny wiodącej	psychologia: 100%
Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych*	nie dotyczy
Wymiar praktyk zawodowych	cztery tygodnie (160 godzin)
Zasady i forma odbywania praktyk zawodowych	praktyka asystencka – dwutygodniowa (80 godzin) na III roku praktyka specjalistyczna – dwutygodniowa (80 godzin) na IV roku Zasady odbywania praktyk określone są w „Regulaminie praktyk studenckich”.
Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych	6
Procentowy udział punktów ECTS (w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów), które student uzyskuje w ramach zajęć do wyboru	41% (125 ECTS)
Procentowy udział punktów ECTS (w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów), którą student musi uzyskać w ramach zajęć: związanych z prowadzoną na uczelni działalnością naukową** w dyscyplinie/dyscyplinach do których przyporządkowany został kierunek studiów (w przypadku profilu	93% (282 ECTS)

ogólnoakademickiego) lub kształtujących umiejętności praktyczne (w przypadku profilu praktycznego)	
Wskazanie związków z misją uczelni i strategią jej rozwoju	Misją Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej jest przygotowanie specjalistów wykonujących zawody zaufania publicznego, w tym zawód psychologa, w duchu poszanowania godności człowieka niezależnie od stopnia jego sprawności, z troską o przestrzeganie praw człowieka, zrozumienia i akceptacji dla odmienności, traktowania niepełnosprawności jako niezbywalnego elementu ludzkiej kondycji oraz włączania osób z niepełnosprawnościami w życie społeczeństwa na zasadzie równoprawnych obywateli. Intencją APS jest wykształcenie światłych i twórczych profesjonalistów, dbających zarówno o rozwijanie własnej osobowości, zamiłowań naukowych i zawodowych umiejętności praktycznych – jak i troszczących się o wszechstronny rozwój osób i środowisk, na rzecz których będą pracować. Jako ośrodek akademicki Uczelnia ma ambicje wzbogacania swego potencjału badawczego i dydaktycznego, rozwijając nurt badań podstawowych i aplikacyjnych oraz doskonaląc warsztat dydaktyczny. Uczelnia pełni również służebną rolę wobec środowiska lokalnego, poszerzając systematycznie wachlarz usług edukacyjnych i terapeutycznych, oferowanych zarówno przez nauczycieli akademickich, jak i studentów – wolontariuszy. W perspektywie Uczelnia aspiruje do roli centrum wymiany myśli i idei w zakresie nauk społecznych, zorientowanych na profesjonalne wspieranie ludzi z różnego rodzaju trudnościami, wynikającymi ze stanu zdrowia i sytuacji społecznej. Misję i strategię Uczelni uwzględniono zarówno w programie studiów, jak i sylwetce absolwenta. Przedmioty nawiązujące do misji i strategii rozwoju APS to np.: „Psychospołeczne aspekty niepełnosprawności”, „Prawa człowieka”, „Warsztaty umiejętności interpersonalnych”.

Sylwetka absolwenta	Po ukończeniu studiów absolwent kierunku psychologia będzie wyposażony w merytoryczną i metodologiczną wiedzę w zakresie badań i teorii wyjaśniających zachowanie człowieka i grup społecznych oraz umiejętność stosowania narzędzi diagnozy psychologicznej i podejmowania skutecznej interwencji. Absolwenci będą przygotowani do podejmowania pracy w obszarze psychologii klinicznej, badań społecznych, w edukacji oraz do kontunuowania kariery akademickiej. Absolwent specjalności „Psychologia wspierania rozwoju i kształcenia" będzie wyposażony w kompetencje niezbędne do pracy z jednostką i grupą w różnych środowiskach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem szkoły i rodziny. Absolwent specjalności będzie profesjonalnie przygotowany do działań diagnostycznych i doradczych w środowisku (także międzykulturowym) rodzinnym, szkolnym, w organizacji. Specjalność przygotowuje zarówno do pracy badawczej, jak i do bezpośredniej pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi. Absolwent tej specjalności może pracować w poradniach rodzinnych, poradniach psychologicznych, gabinetach rozwoju osobistego, instytucjach doradztwa zawodowego a także przedszkolach i szkołach (po uzupełnieniu wymaganych kwalifikacji) oraz wszystkich innych miejscach zatrudniających psychologa. Specjalność kładzie nacisk także na budowanie kompetencji wielokulturowych, tak ważnych we współczesnym świecie. Absolwent specjalności „Psychologia kliniczna" będzie wyposażony w psychologiczne kompetencje niezbędne do pracy z pacjentem (dzieckiem lub dorosłym) cierpiącym na zaburzenia psychiczne, neurologiczne, somatyczne lub znajdującym się w stanie kryzysu psychicznego. Będzie znał problematykę patofizjologicznych i psychologicznych uwarunkowań zaburzeń rozwoju dzieci i zdrowia dorosłych. Absolwent będzie potrafił dokonywać diagnozy psychologicznej i stosować psychologiczne metody pomocy i rehabilitacji. Specjalność przygotowuje do pracy na stanowisku psychologa klinicznego, diagnosty i terapeuty. Absolwent będzie przygotowany do prowadzenia diagnozy psychologicznej, stosowania niektórych form pomocy psychologicznej w placówkach leczenia zaburzeń psychicznych, neurologicznych, pediatrycznych, szpitalach ogólnych i specjalistycznych, placówkach leczenia uzależnień. Będzie także mógł podjąć szkolenie specjalizacyjne z zakresu psychologii klinicznej i psychoterapii.

	Absolwent specjalności „Stosowana psychologia społeczna” będzie miał wiedzę i umiejętności potrzebne psychologowi w pracy z różnorodnymi grupami społecznymi (np. w korporacji, organizacji samorządowej). Będzie miał kompetencje w zakresie rozumienia zjawisk społecznych, analizy danych, prowadzenia szkoleń, psychologii zarządzania. Absolwent specjalności będzie przygotowany do pracy z grupami, zarządzania nimi oraz wspierania ich rozwoju, jak również do projektowania i podejmowania działań dla dobra wspólnoty oraz oceny ich efektywności.

* Dotyczy kierunku studiów przyporządkowanego do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne i nauki społeczne.

** Uwzględnia się zajęcia przygotowujące do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Odniesienie do uniwersalnej charakterystyki poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji		
Absolwent kierunku psychologia		**Symbol efektu z PRK**
zna i rozumie:	w pogłębiony sposób wybrane fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi, także w powiązaniu z innymi dziedzinami, różnorodne, złożone uwarunkowania i aksjologiczny kontekst prowadzonej działalności w zakresie psychologii;	P7U_W
potrafi:	wykonywać zadania oraz formułować i rozwiązywać problemy, z wykorzystaniem nowej wiedzy, także z innych dziedzin, samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie, komunikować się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców, odpowiednio uzasadniać stanowiska;	P7U_U
jest gotów do:	do tworzenia i rozwijania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i życia, podejmowania inicjatyw, krytycznej oceny siebie oraz zespołów i organizacji, w których uczestniczy, przewodzenia grupie i ponoszenia odpowiedzialności za nią.	P7U_K

Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia		
Symbol efektu kierunkowego	**EFEKTY KIERUNKOWE**	**Symbol efektu z charakterystyk drugiego stopnia**
	Absolwent kierunku psychologia	
WIEDZA		
K_W01	ma rozszerzoną i pogłębioną wiedzę o miejscu psychologii w systemie nauk oraz o jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi;	P7S_WG
K_W02	ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o współczesnych kierunkach rozwoju psychologii, rozumie ich historyczne i kulturowe uwarunkowania;	P7S_WG

K_W03	ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat teorii psychologicznych, zna główne szkoły, orientacje badawcze, strategie i metody badań w naukach społecznych;	P7S_WG
K_W04	ma pogłębioną wiedzę na temat przebiegu procesów psychicznych człowieka oraz rozwoju w cyklu życia w aspekcie biologicznym, psychologicznym i społecznym;	P7S_WG
K_W05	ma pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach, istotnych z punktu widzenia procesów psychicznych;	P7S_WG
K_W06	ma uporządkowaną wiedzę o celach, organizacji i funkcjonowaniu instytucji pomocowych, terapeutycznych, edukacyjnych, kulturalnych, wychowawczych i opiekuńczych, pogłębioną w wybranych zakresach;	P7S_WG
K_W07	rozumie procesy psychologiczne ważne dla zdrowia i jego ochrony oraz zna teoretyczne podstawy działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie właściwym dla psychologii;	P7S_WG
K_W08	ma uporządkowaną wiedzę o patologiach i dysfunkcjach związanych ze sferą emocjonalną, osobowościową i zachowaniem człowieka, o zaburzeniach zdrowia psychicznego oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach;	P7S_WG
K_W09	zna i rozumie podstawowe pojęcia z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego, zwłaszcza w odniesieniu do standardowych narzędzi wykorzystywanych w psychologii i podlegających takiej ochronie;	P7S_WK
K_W10	zna podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości; zna psychologiczne aspekty funkcjonowania organizacji i wykonywania pracy zawodowej oraz wybrane zastosowania psychologii we wspieraniu indywidualnej przedsiębiorczości;	P7S_WK
K_W11	rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji;	P7S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	posiada pogłębione umiejętności obserwowania, wyszukiwania i interpretowania informacji o zjawiskach psychologicznych i społecznych, z wykorzystaniem wiarygodnych źródeł oraz zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych;	P7S_UW
K_U02	potrafi, odpowiednio dobierając środki i metody, wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz	P7S_UW

	powiązanych z nią dyscyplin w celu analizy i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów, z zachowaniem przyjętych w psychologii standardów;	
K_U03	posiada rozwinięte umiejętności badawcze: formułuje problemy badawcze, dobiera adekwatne metody i techniki oraz opracowuje nowe i modyfikuje istniejące narzędzia badawcze; opracowuje, interpretuje i prezentuje wyniki badań, wyciąga wnioski, wskazuje kierunki dalszych badań w obrębie wybranej subdyscypliny psychologii;	P7S_UW
K_U04	posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej: w zakresie zachowania, osobowości, różnic indywidualnych, emocji, motywacji i funkcji poznawczych oraz zaburzeń zdrowia psychicznego;	P7S_UW
K_U05	posiada umiejętność przygotowania, zgodnie z przyjętymi w psychologii standardami, wystąpień ustnych i prac pisemnych;	P7S_UW
K_U06	potrafi sprawnie porozumiewać się z otoczeniem z wykorzystaniem naukowej terminologii oraz różnych kanałów i technik komunikacyjnych, jak również prowadzić debatę na tematy specjalistyczne;	P7S_UK
K_U07	posługuje się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, w tym terminologią z zakresu psychologii;	P7S_UK
K_U08	potrafi kierować pracą zespołu oraz współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych; posiada umiejętności potrzebne do przeprowadzenia rozmowy psychologicznej i psychologicznej pracy z grupą;	P7S_UO
K_U09	potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie;	P7S_UU
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	jest gotów do krytycznej oceny odbieranych treści; docenia znaczenie wiedzy psychologicznej dla wspierania rozwoju jednostki i kształtowania więzi w środowiskach społecznych; ma pozytywne nastawienie do nabywania wiedzy z zakresu psychologii i budowania warsztatu pracy oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;	P7S_KK
K_K02	jest gotów do podejmowania wyzwań zawodowych i osobistych; rozumie potrzebę ciągłego rozwoju oraz uczenia się przez całe życie; wykazuje aktywność i przedsiębiorczość oraz angażuje się	P7S_KO

	we współpracę na rzecz środowiska społecznego;	
K_K03	jest przekonany o konieczności zachowania się w sposób profesjonalny, z zachowaniem zasad kultury osobistej i przestrzegania zasad etyki zawodowej; dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą;	P7S_KR
K_K04	odznacza się odpowiedzialnością za przygotowanie do pracy, podejmowane decyzje, prowadzone działania oraz ich skutki; czuje się odpowiedzialny wobec ludzi, dla których dobra stara się działać oraz prezentuje taką postawę w środowisku specjalistów;	P7S_KR
K_K05	rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania i jest wrażliwy na znaczenie relacji interpersonalnej w kontakcie psychologicznym.	P7S_KR

OPISY ZAJĘĆ Przedmioty fundamentalne

Bezpieczeństwo i higiena pracy		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka ma elementarną wiedzę o bezpieczeństwie i higienie pracy w instytucjach edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych, kulturalnych i pomocowych.
2.	K_W06	Zna przepisy prawa pracy.
3.	K_W06	Ma wiedzę na temat zagrożeń w środowisku pracy, oceny ryzyka zawodowego w zakresie nabycia chorób zawodowych oraz wypadków w pracy.
4.	K_W06	Ma wiedzę z zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej.
5.	K_W06	Zna zasady postępowania w razie wypadku, w sytuacjach zagrożeń (pożaru, awarii), w tym udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka analizuje okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz związaną z nimi profilaktykę.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka ma przekonanie o wadze zachowania się w sposób profesjonalny; odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy.
2.	K_K04	Ma świadomość dotyczącą bezpieczeństwa społecznego.
3.	K_K04	Ma świadomość skutków ekonomicznych niewłaściwych warunków pracy.
TREŚCI PROGRAMOWE		

1. Wybrane zagadnienia prawne dotyczące BHP.

2. Informacje o potencjalnych zagrożeniach dla życia i zdrowia.

3. Informacje o ochronie przed występującymi zagrożeniami.

4. Zasady postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń (w tym sposoby udzielania pierwszej pomocy).

5. Zasady ewakuacji, postępowanie przy zaistniałych wypadkach, zagrożeniu pożarowym.

6. Ocena ryzyka zawodowego.

Technologia informacyjna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu bezpieczeństwa pracy sieci Internet, ochrony własności intelektualnej i praw autorskich.
2.	K_W09	Posiada podstawową wiedzę i umiejętności w zakresie technik informatycznych, przetwarzania tekstów, wykorzystywania arkuszy kalkulacyjnych, posługiwania się grafiką prezentacyjną, korzystania z usług w sieciach informatycznych, pozyskiwania i przetwarzania informacji.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka korzysta z zaawansowanych metod wyszukiwania informacji w sieci Internet, tworzy i przetwarza informacje w programach biurowych i aplikacjach internetowych.
2.	K_U01	Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym) i nowoczesnych technologii (ICT).
3.	K_U02	Korzysta w stopniu zaawansowanym z pakietu biurowego.
4.	K_U03	Projektuje autorskie narzędzia badawcze właściwe dla wybranego kierunku studiów.
5.	K_U05	Wykorzystuje pakiet biurowy do opracowania i prezentacji wyników badań empirycznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka szanuje cudzą własność intelektualną.
2.	K_K01	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności w zakresie TI.
3.	K_K02	Rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się w zakresie technologii informacyjnej.
4.	K_K03	Ma świadomość korzyści i zagrożeń związanych z pracą w sieci Internet.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Wprowadzenie do technologii informacyjnej.

2. Edytor tekstów:

- tworzenie, formatowanie i korekta dokumentów tekstowych;

- tworzenie tabel, wykresów, umieszczanie grafiki i in.;

- tworzenie formularzy drukowanych i elektronicznych;

- tworzenie długich dokumentów zawierających teksty i grafikę, przygotowanie do konstruowania prac naukowych z automatycznymi spisami, przypisami i bibliografią.

3. Arkusz kalkulacyjny:

- wprowadzanie i formatowanie danych;

- tworzenie formuł;

- projektowanie i formatowanie wykresów;

- obróbka danych z wykorzystaniem tabel i wykresów przestawnych.

4. Program do tworzenia publikacji:

- wybór szablonu do publikacji;

- praca na szablonach, drukowanie i zapisywanie danych;

5. Prezentacja multimedialna:

- podstawowe pojęcia i operacje;

- tworzenie interaktywnych i multimedialnych prezentacji.

6. Internet:

- korzystanie z wyszukiwarek, poczty internetowej, a także portali tematycznych ze szczególnym uwzględnieniem przydatnych w pracy zawodowej;

- zapoznanie z zasadami z zakresu ochrony własności intelektualnej i praw autorskich;

- zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa korzystania z sieci Internet.

Filozofia z elementami logiki		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W11	Student/-ka rozumie istotę współczesnych problemów filozoficznych i logicznych oraz zna sposoby ich uzasadniania.
2.	K_W11	Rozumie w zaawansowanym stopniu znaczenie poszczególnych idei filozoficznych i aksjomatów logicznych i zna ich uzasadnienie w odniesieniu do współczesnych przemian społecznych.
3.	K_W01	Posiada wiedzę na temat współczesnych osiągnięć w zakresie filozofii i logiki.
4.	K_W11	Zna i rozumie złożone zależności między poszczególnymi zagadnieniami filozoficznymi i logicznymi a współczesnymi problemami społecznymi.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę filozoficzną i logiczną, aby formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy społeczne.
2.	K_U06	Potrafi komunikować się za pomocą filozoficznej i logicznej terminologii oraz wykorzystywać je w debacie.
3.	K_U06	Potrafi prezentować i oceniać inne stanowiska filozoficzne oraz krytycznie je uzasadniać.
4.	K_U09	Potrafi samodzielnie kształtować i planować własny rozwój poprzez wskazanie istotnych idei i wartości.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest przygotowany/-a do krytycznej refleksji nad własnym światopoglądem, poglądami filozoficznymi i koncepcjami logicznymi.
2.	K_K01	Jest przygotowany/-a do realizowania fundamentalnych idei filozoficznych i koncepcji logicznych w życiu społecznym i publicznym oraz ich merytorycznego uzasadniania.
3.	K_K01	Jest przygotowany/-a do krytycznej refleksji poznawanych treści

		filozoficznych i logicznych oraz ich oceny względem aktualnych problemów społecznych.
4.	K_K04	Jest przygotowany/-a do merytorycznej oceny i odpowiedzialnego realizowania zadań wynikających z aktualnie wykonywanego zawodu i pełnionej funkcji społecznej.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Przeglądowa prezentacja zachodniej myśli filozoficznej (wybór): presokratycy, grecka sofistyka, filozofia Sokratesa, Platona i Arystotelesa.

2. Szkoły hellenistyczne (Stoicyzm, Epikureizm, Sceptycyzm).

3. Średniowieczna myśl chrześcijańska (m.in.: św. Augustyn, św. Tomasz).

4. Filozofia nowożytna (m.in.: F. Bacon, Kartezjusz, B. Spinoza, B. Pascal, I. Kant, W.G. Hegel).

5. Filozofia współczesna (m.in: S. Kierkegaard, A. Schopenhauer, F. Nietzsche, E. Husserl, K. Marks, J. P. Sartre).

6. Wybrane zagadnienia logiki m.in: prawda logiczna.

7. Podział zdań oraz związki między nimi.

8. Logiczne problemy języka naturalnego.

9. Tautologiczność zdań.

10. Ustalenie wniosku wynikającego z przesłanek.

Warsztaty umiejętności interpersonalnych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna pojęcia: komunikacja werbalna i niewerbalna; konflikty wewnętrzne i interpersonalne, stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja; role grupowe w relacjach interpersonalnych.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka nabywa umiejętności formułowania i dotrzymywania kontraktu grupowego.
2.	K_U08	Korzysta z adekwatnych metod nawiązywania oraz utrzymywania kontaktów interpersonalnych oraz kontaktów w grupie.
3.	K_U04	Analizuje własne postępowanie w kontakcie z drugim człowiekiem, swoje mocne i słabe strony.
4.	K_U08	Rozpoznaje sytuacje konfliktowe, podejmuje próbę ich rozwiązania i dobiera adekwatne metody rozwiązywania konfliktów interpersonalnych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka wykazuje się otwartością na nawiązywanie kontaktów przy jednoczesnej obronie własnych i cudzych granic psychologicznych; zachowuje dyskrecję; okazuje zainteresowanie i szacunek dla innych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Integracja grupowa. Ćwiczenia obniżające lęk i napięcie. 2. Dzielenie się informacjami o sobie w bezpiecznych warunkach. Sformułowanie kontraktu grupowego. 3. Komunikacja werbalna i niewerbalna. Uważne i nieoceniające słuchanie. Typowe błędy komunikacyjne. Mocne i słabe strony własnych kompetencji komunikacyjnych. 4. Konflikty interpersonalne i międzygrupowe. Indywidualny styl rozwiązywania konfliktów i zarządzania konfliktem. Konflikty zakorzenione w kulturze.		

Warsztaty umiejętności interpersonalnych - kontynuacja		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna pojęcia: komunikacja werbalna i niewerbalna; konflikty wewnętrzne i interpersonalne, stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja; role grupowe w relacjach interpersonalnych.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka nabywa umiejętności formułowania i dotrzymywania kontraktu grupowego.
2.	K_U08	Korzysta z adekwatnych metod nawiązywania oraz utrzymywania kontaktów interpersonalnych oraz kontaktów w grupie.
3.	K_U04	Analizuje własne postępowanie w kontakcie z drugim człowiekiem, swoje mocne i słabe strony.
4.	K_U08	Rozpoznaje sytuacje konfliktowe, podejmuje próbę ich rozwiązania i dobiera adekwatne metody rozwiązywania konfliktów interpersonalnych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka wykazuje się otwartością na nawiązywanie kontaktów przy jednoczesnej obronie własnych i cudzych granic psychologicznych; zachowuje dyskrecję; okazuje zainteresowanie i szacunek dla innych; zachowuje zasady kultury osobistej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Radzenie sobie z trudnymi emocjami. 2. Warsztat kształtowania empatii. 3. Warsztaty rozwijania w sobie wewnętrznej motywacji zadaniowej. 4. Warsztaty kształtowania pozytywnej samooceny i wspierania poczucia własnej wartości. 5. Indywidualne sposoby i strategie radzenia sobie ze stresem. 6. Indywidualne perspektywy temporalne. 7. Kształtowanie w sobie gotowości do spotkania z odmiennością.		

Podstawy psychologii

EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę o przedmiocie psychologii jako nauki.
2.	K_W03	Zna i rozumie podstawowe pojęcia z zakresu psychologii.
3.	K_W02	Posiada wiedzę o kierunkach psychologicznych i ich historycznych uwarunkowaniach.
4.	K_W03	Zna, na poziomie podstawowym, metody badań stosowanych w psychologii.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi posługiwać się terminologią psychologiczną, charakteryzować podstawowe procesy psychiczne oraz posługiwać się wiedzą o zjawiskach psychicznych w wyjaśnianiu elementarnych zachowań (zjawisk) indywidualnych i społecznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma pozytywne nastawienie do zdobywania wiedzy z zakresu psychologii.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Psychologia jako nauka: psychologia naukowa a psychologia potoczna; przedmiot i cele psychologii; perspektywa rozwojowa i społeczna w psychologii; dziedziny psychologii stosowanej.

2. Kluczowe elementy warsztatu metodologicznego psychologa: empiryczny sposób zdobywania wiedzy, etapy postępowania badawczego, podstawowe schematy badawcze w psychologii, sposoby pomiaru, czynniki zniekształcające wyniki badań.

3. Rozwój psychologii jako nauki: introspekcja, strukturalizm, psychologia postaci, funkcjonalizm, polska szkoła psychologii, psychoanaliza, behawioryzm, psychologia humanistyczna, wybrane współczesne perspektywy w psychologii (perspektywa poznawcza, biologiczna, ewolucjonistyczna, społeczno-kulturowa).

4. Spostrzeganie i uwaga: elementarne wrażenia zmysłowe i ich odbiór, procesy organizujące percepcję, złudzenia percepcyjne i stałość spostrzegania, progi percepcji bodźca, uwaga jako mechanizm selekcji bodźców, funkcje uwagi.

5. Psychologia uczenia się: uczenie się jako podstawowy mechanizm modyfikacji zachowania; warunkowanie klasyczne i instrumentalne oraz ich zastosowanie; warunkowanie u ludzi; uczenie

poznawcze i społeczne.

6. Pamięć: rodzaje pamięci, procesy pamięciowe, teorie zapominania.

7. Myślenie: ogólna charakterystyka procesu myślenia, pojęcia i proces i ich tworzenia, rodzaje i funkcje myślenia, myślenie a rozumowanie, przeszkody w rozwiązywaniu problemów, błędy w rozumowaniu, język i jego społeczne konsekwencje.

8. Emocje i stres: emocje jako regulator zachowania-funkcje emocji, najważniejsze teorie emocji, uniwersalność emocji, stres i radzenie sobie; rozwój społeczny i emocjonalny - rola i typy przywiązania.

9. Motywacje: najważniejsze teorie motywacji, funkcje motywacji, emocjonalne mechanizmy motywacji, motywacja a sprawność działania, autowaloryzacja jako przykład motywu związanego z JA.

10. Temperament i osobowość jako zespoły cech: różnice indywidualne jako przedmiot badań, regulacyjne funkcje temperamentu, temperament a osobowość, teorie procesów i teorie opisowe osobowości.

11. Inteligencja: pojęcie inteligencji, perspektywy badań nad inteligencją: podejście strukturalne, poznawcze, biologiczne; wybrane koncepcje inteligencji w zarysie, iloraz inteligencji, pomiar inteligencji i ograniczenia z nim związane, teoria rozwoju poznawczego Piageta.

Umiejętności studiowania		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka nazywa czynniki usprawniające i utrudniające efektywne studiowanie.
2.	K_W04	Ma pogłębioną wiedzę dotyczącą optymalizacji procesu uczenia się.
		Umiejętności
1.	K_U09	Student/-ka umie określić swoje mocne i słabe strony w obszarze studiowania, w aspekcie poznawczym, emocjonalno-motywacyjnym i społecznym.
2.	K_U09	Jest w stanie zaplanować i sprawdzić efektywność realizacji planów w zakresie uczenia się.
3.	K_U09	Formułuje prospektywne plany zawodowe.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka chętnie i otwarcie wymienia informacje co do stosowanych strategii uczenia się, zapamiętywania etc.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Studiowanie psychologii a studiowanie innych dziedzin. Refleksja o podobieństwach i różnicach. 2. Autodiagnoza. Moje mocne i słabe strony w obszarze studiowania. Pomoc w opisywaniu własnych sposobów uczenia się (indywidualny styl uczenia się, styl myślenia, zapamiętywania). 3. Sposoby na optymalizację procesu uczenia się (poszukiwanie przeszkód w skutecznym uczeniu się i podejmowanie prób ich przezwyciężenia, rozważenie co pozwala na ukształtowanie uczenia się samoregulowanego). Zasady ćwiczenia strategii uczenia się. Ocena efektywności uczenia się (dobór sposobów oceny realizacji celów uczenia się). Wskazówki dotyczące usprawniania pamięci (umiejętność stosowania skutecznych strategii zapamiętywania i przypominania). Ćwiczenia stymulujące umiejętności rozumowania. Stosowanie strategii pomagających w kierowaniu uwagą. Uczenie się z motywacją (sposoby utrzymywania motywacji, auto-motywatory/ autoafirmacje, znaczenie zainteresowania tym czego się człowiek uczy i wytrwałości w działaniu). 4. Kreatywność w procesie uczenia się. Refleksyjne uczenie się. Kontrola sprawowana nad własnym umysłem (tu: intencjonalna selekcja/ wybiórczość, umiejętność koncentracji uwagi). 5. Umiejętności organizacyjne. Organizowanie przestrzeni do nauki. Panowanie nad czasem (omówienie znaczenia planowanie zajęć akademickich, sposobów radzenia sobie z odwlekaniem		

uczenia się). Sformułowanie własnego projektu uczenia się.

6.Współdziałanie w grupie. Reguły dzielenia się pracą. Uczenie się grupowe. Przygotowywanie się do wystąpień publicznych/ na forum. Reguły sprawnej realizacji celów wystąpienia.

7. Umiejętności związane z pracą naukową. Praca z tekstem. Czytanie ze zrozumieniem. Strategie usprawniające efektywność czytania (stosowane przed, w trakcie i po czytaniu). Reguły sporządzania notatek w trakcie wykładu i czytania podręcznika. Aktywne słuchanie wykładów. Sposoby selekcji informacji. Sposoby organizowania treści. Tworzenie akademickich prac pisemnych (esejów, raportów z badań, studiów przypadku, etc.). Krytyczne myślenie analityczne.

8. Techniki redukowania negatywnych emocji, które pojawiają się w trakcie studiowania. Strategie rozwiązywania problemów w sytuacji studiowania. Przygotowanie do zdawania egzaminów/ kolokwiów bez przeżywania nadmiernego niepokoju, lęku, frustracji. Strategie egzaminacyjne. Radzenie sobie ze stresem egzaminacyjnym. Wykorzystywanie stresu.

9. Monitorowanie rozwoju umiejętności studiowania. Pogłębienie analizy własnego sposobu postępowania.

10. Cele osobiste i zawodowe. Próba odpowiedzi na otwarte pytanie, czemu służy studiowanie psychologii?

Psychospołeczne aspekty niepełnosprawności		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka zna pojęcie niepełnosprawności, rewalidacji i rehabilitacji z uwzględnieniem współczesnych koncepcji psychologicznych.
2.	K_W01	Zna psychologiczne i społeczne konsekwencje niepełnosprawności.
3.	K_W01	Zna modele niepełnosprawności oraz ich wpływ na współczesny model rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka charakteryzuje społeczną sytuację osób z niepełnosprawnością.
2.	K_U01	Charakteryzuje psychologiczną sytuację osób z niepełnosprawnością oraz uwarunkowania procesu radzenia sobie z niepełnosprawnością.
3.	K_U02	Uzasadnia znaczenie postaw społecznych w kształtowaniu miejsca osób z niepełnosprawnością w przestrzeni publicznej.
4.	K_U02	Uzasadnia znaczenie wsparcia społecznego dla sytuacji osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka jest wrażliwy/-a na problemy związane z niepełnosprawnością, gotowy/-a do komunikowania się i współpracy z otoczeniem oraz do aktywnego uczestnictwa w zespołach oraz grupach i organizacjach działających na rzecz osób z niepełnoprawnością.
2.	K_K05	Ma świadomość znaczenia wsparcia osób z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Niepełnosprawność, rehabilitacja, rewalidacja – konceptualizacja pojęć w odniesieniu do współczesnych koncepcji psychologicznych. 2. Modele niepełnosprawności – zastosowanie i konsekwencje dla sytuacji społecznej osób z		

niepełnosprawnością. Modele niepełnosprawności a proces rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.

3. Proces stawania się osobą z niepełnosprawnością – specyfika sytuacji psychologicznej osoby nagle vs stopniowo tracącej zdrowie i sprawność w biegu życia. Nabycie niepełnosprawności w ujęciu patogenetycznym (koncepcja cierpienia totalnego) i prorozwojowym (koncepcja potraumatycznego wzrostu). Koncepcja „strefy utraconego rozwoju" S. Kowalika w analizie sytuacji psychologicznej osoby z nabytą niepełnosprawnością. Determinanty procesu radzenia sobie z utratą sprawności.

4. Psychologiczna sytuacja osób z niepełnosprawnością – analiza wybranych obszarów funkcjonowania osób z różnymi typami dysfunkcji (m.in. uwarunkowania akceptacji niepełnosprawności, dobrostan psychiczny, jakość życia, relacje społeczne itp.). Wpływ niepełnosprawności na realizację zadań rozwojowych w poszczególnych fazach życia (koncepcja Havighursta).

5. Rozwój pozytywnej psychologii rehabilitacji. Pozytywne interwencje psychologiczne w pracy rehabilitacyjnej z osobami z niepełnosprawnością.

6. Społeczny odbiór osób z niepełnosprawnością. Stereotyp osoby z niepełnosprawnością, substereotypy osób z poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności, autostereotypy i schemat siebie u osób z niepełnosprawnością. Psychologiczne koncepcje powstawania stereotypów.

7. Znaczenie postaw społecznych w kształtowaniu miejsca osób z niepełnosprawnością w przestrzeni publicznej. Mass media a społeczny wizerunek osób z niepełnosprawnością.

8. Znaczenie wsparcia społecznego dla osoby z nabytą niepełnosprawnością i jej rodziny.

Metodologia badań psychologicznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna podstawowe pojęcia filozofii poznania i filozofii nauki.
2.	K_W01	Zna różnicę pomiędzy poznawaniem naukowym i nie naukowym; w szczególności umie krytycznie oceniać jakość wszelkich doniesień badawczych w wersjach strywializowanych przez media popularne.
3.	K_W03	Rozumie różnice między klasyczną (neopozytywistyczną) definicją nauki a definicją współczesną, bardziej adekwatną w przypadku takiej nauki jak psychologia.
4.	K_W03	Zna zasadę bez straty (ścisłego) upraszczania informacji w ramach procesu poznania i wnioskowania naukowego.
5.	K_W03	Zna zasadę falsyfikowalności w ramach procesu poznawania i wnioskowania naukowego.
6.	K_W03	Zna kolejne etapy procesu poznania i wnioskowania naukowego.
7.	K_W03	Zna pojęcia doboru wskaźników i doboru metody adekwatne do postawionych w hipotez teoretycznych.
8.	K_W03	Rozróżnia różnego rodzaju wskaźniki zmiennych w ramach problematyki pomiaru (empiryczne, inferencyjne, definicyjne).
9	K_W03	Rozróżnia różnego rodzaju metody badawcze (metody korelacyjne i eksperymentalne).
10.	K_W03	Zna różnego rodzaju metody doboru próby z populacji (próba celowa, celowa kwotowa, losowa, losowa warstwowa).
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi formułować na podstawie własnych obserwacji i literatury przedmiotu proste problemy badawcze i stawiać adekwatne, odpowiadające im hipotezy teoretyczne.
2.	K_U03	Umie napisać poprawne wprowadzenie teoretyczne.
3.	K_U03	Umie zastosować procedury II części procesu badawczego (dobór

		próby, dobór wskaźników i dobór metody) adekwatne do postawionych w ramach I części procesu badawczego hipotez teoretycznych.
4.	K_U03	Umie przeprowadzić badanie zgodne ze standardami nauki.
5.	K_U03	Umie stworzyć zgodny ze standardami nauki raport badawczy z I i II części procesu badawczego.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka ma krytyczny i refleksyjny stosunek do zagadnień metodologicznych i problemów etycznych z nimi związanych.

TREŚCI PROGRAMOWE

I. Podstawy - psychologia jako nauka.

Różnice pomiędzy wnioskowaniem naukowym a potocznym. Wewnętrzne i zewnętrzne cele nauki. Falsyfikacja hipotez. Model poznania naukowego – indukcja vs dedukcja.

II. Struktura procesu badawczego.

Kolejne etapy procesu badawczego i odzwierciedlenie procesu w strukturze pracy badawczej. Formułowanie poprawnych hipotez – cechy dobrej hipotezy. Ogólność vs szczegółowość, kierunkowość vs niekierunkowość hipotez. Zmienne zależne a niezależne raz jeszcze. Etyka badań psychologicznych.

III. Zmienne; skale pomiarowe; Operacjonalizacja zmiennych (wskaźniki).

Zmienne zależne a niezależne. Czym jest zmienna teoretyczna i dlaczego nie wystarcza ona do rozpoczęcia badania? Zmienne uboczne oraz zakłócające- sposoby ich kontroli. Interakcyjny wpływ kilku zmiennych niezależnych na zmienną zależną. Różnice pomiędzy skalami – możliwości porównań i przekształceń. Czym jest wskaźnik czyli o tym jak mierzyć interesujące nas zmienne. Hipotezy teoretyczne a hipotezy operacyjne. Kontrola zmiennych ubocznych i zakłócających, skale pomiarowe, poprawne stawianie hipotez badawczych. Operacjonalizacja zmiennych – pierwszy krok do rozpoczęcia badania. Krótko o podziale Nowaka: wskaźniki empiryczne, definicyjne, inferencyjne. Moc rozdzielcza wskaźników. Hipoteza teoretyczna a hipoteza operacyjna.

VI. Schematy badawcze.

Model korelacyjny a eksperymentalny – podobieństwa i różnice, ograniczenia wniosków. „Plan grup naturalnych”/„quasi-eksperyment”, czyli korelacyjny plan badawczy oparty na podziale na grupy. Procedura „Ex post facto”.

V. Dobór do prób.

Trafność zewnętrzna badania. Próba a populacja – możliwości uogólnienia uzyskanych wyników badania. Problemy z badaniem ochotników. Rodzaje doboru dążące do uzyskania reprezentatywności próby – dobór losowy (indywidualny oraz warstwowy), dobór celowy kwotowy. „Psychologia to nauka o zachowaniu studentów psychologii” (Brzeziński) – czyli o tym jak unikać podstawowych błędów podczas dobierania próby badawczej.

Wychowanie fizyczne 1-2		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka ma wiedzę w zakresie kultury fizycznej.
2.	K_W01	Zna podstawową terminologię używaną w zakresie prowadzonej dyscypliny sportowej.
3.	K_W01	Zna i rozumie wpływ wysiłku fizycznego na organizm i jego aspekt zdrowotny.
4.	K_W01	Zna swoje predyspozycje i ograniczenia psychofizyczne.
5.	K_W01	Rozumie społeczne aspekty praktycznego stosowania zdobytej wiedzy oraz związaną z tym odpowiedzialność.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi włączyć się w prozdrowotny styl życia, ma umiejętność wyboru aktywności na całe życie.
2.	K_U02	Potrafi wykonać i wykorzystać w praktyce podstawowe ćwiczenia oraz zastosować je w opracowywaniu własnego programu treningowego.
3.	K_U02	Potrafi wykonać i wykorzystać w praktyce podstawowe elementy techniczno-taktyczne danej dyscypliny oraz zastosować przepisy w niej obowiązujące.
4.	K_U02	Ma umiejętność korzystania z testów i sprawdzianów oceniających sprawność fizyczną.
5.	K_U02	Potrafi wykorzystać wiedzę o strukturze sportu rekreacyjnego w Polsce.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość i zrozumienie ważności aktywności fizycznej.
2.	K_K01	Wykazuje gotowość do promowania społecznego i kulturowego znaczenia sportu.
3.	K_K01	Pielęgnuje własne upodobania z zakresu kultury fizycznej.

4.	K_K01	Ma pogłębioną świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności w celu wykorzystania do potrzeb własnych i najbliższego otoczenia.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Zainteresowanie studentów kulturą fizyczną i aktywnością sportową.

2. Wdrożenie do systematycznej aktywności fizycznej oraz kształtowanie stałej potrzeby ruchu w dorosłym życiu.

3. Zapoznanie z różnymi formami aktywności fizycznej, tj.: sport, rekreacja, turystyka, rehabilitacja.

4. Nauczanie i doskonalenie podstawowych elementów technicznych i taktycznych z poszczególnych dyscyplin sportowych.

5. Wspomaganie harmonijnego rozwoju psychofizycznego studentów.

6. Promowanie zdrowego stylu życia; kontrola i ocena poziomu sprawności fizycznej studentów na podstawie przeprowadzonych testów i sprawdzianów.

Język obcy 1-4 *Język angielski; Język francuski, Język niemiecki, Język rosyjski*		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka posiada kompetencje z języka obcego na poziomie B2, zna podstawową terminologię z zakresu nauk społecznych, w tym studiowanego kierunku; posiada wiedzę o kulturze krajów z danego obszaru językowego, którą zdobył/-a na zajęciach.
		Umiejętności
1.	K_U07	Student/-ka potrafi zrozumieć główne myśli w złożonych wypowiedziach np. prezentacji, wykładzie, programie TV lub radiowym, o ile prezenter posługuje się językiem standardowym, mówi składnie i wyraźnie; potrafi ze zrozumieniem przeczytać fragmenty współczesnych utworów literackich, opracowań naukowych ze swojej dziedziny pisanych prostym językiem, dysponuje podstawowym słownictwem oraz posługuje się prostymi strukturami gramatycznymi, aby stworzyć spójny i logiczny tekst, CV, list motywacyjny, list nieformalny.
2.	K_U05	Potrafi uczestniczyć w dyskusji, umie sformułować swoją opinię. Prawidłowo stosuje zwroty i wyrażenia kolokwialne. Stosuje wyrażenia sygnalizujące aprobatę, zdziwienie lub niedowierzanie.
3.	K_U06	Potrafi przygotować i wygłosić krótką prezentację w języku obcym.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest świadomy/-a własnego sposobu uczenia się i efektywnie go wykorzystuje.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Rozwijanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz umiejętności komunikacyjnych z zakresu języka obcego na poziomie B2 w oparciu o materiał zawarty w rozdziałach obowiązującego podręcznika podstawowego. 2. Rozwijanie wszystkich umiejętności językowych (przy wykorzystaniu szerokiej gamy środków dydaktycznych). 3. Poznawanie słownictwa związanego w szczególności z tematyką: pracy i jej poszukiwania, chorób i wieku starszego, mody, podróży, pogody i ochrony środowiska, muzyki, mediów oraz słownictwem		

związanym ze studiowanym kierunkiem.

4. Doskonalenie wypowiedzi pisemnych i ustnych związanych z powyższą tematyką oraz tematyką poruszaną na zajęciach.

5. Omawianie dłuższych artykułów z prasy fachowej wraz z towarzyszącymi im różnorodnymi ćwiczeniami mającymi na celu doskonalenie umiejętności językowych w zakresie rozumienia tekstów, również w zakresie słownictwa i terminologii fachowej z zakresu studiowanego kierunku.

Biologiczne podstawy zachowania		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna, w stopniu niezbędnym dla zrozumienia relacji mózg-zachowanie w normie i patologii, funkcjonalną anatomię układu nerwowego na poziomie makroskopowym. Potrafi wymienić i opisać podstawowe metody badania czynności mózgu.
2.	K_W04	Zna ogólne właściwości układów sensorycznych oraz mechanizmy sterowania ruchem. Umie scharakteryzować fazy snu i ich mechanizmy mózgowe.
3.	K_W04	Charakteryzuje neuroanatomiczne i biochemiczne podłoże popędów i emocji, oraz podstawowe korelaty zaburzeń w sferze emocjonalno-motywacyjnej. Zna fizjologiczny mechanizm reakcji stresowej i potrafi scharakteryzować skutki stresu.
4.	K_W08	Zna substraty anatomiczne procesów pamięci i uczenia się. Zna neuropsychologiczne podłoże mowy i specyficznych funkcji językowych. Potrafi scharakteryzować podstawowe zaburzenia mowy.
5.	K_W01	Potrafi opisać metody badawcze i osiągnięcia genetyki zachowania w szacowaniu wkładu czynnika genetycznego i środowiska do różnic indywidualnych w zachowaniu.
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka potrafi przygotować prezentację multimedialną na zadany temat dotyczący funkcjonowania układu nerwowego posługując się wieloma źródłami.
2.	K_U01	Potrafi samodzielnie zanalizować raport z badań naukowych i wnioski włączyć do swojej prezentacji.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka rozumie potrzebę ciągłego uczenia się przez całe życie i aktualizowania wiedzy psychologicznej.
TREŚCI PROGRAMOWE		

Wykład:

1. Badanie relacji mózg a zachowanie- historia i współczesność: początki studiów nad biologicznym podłożem funkcji psychicznych, obserwacje kliniczne, zwierzęce modele zjawisk i zaburzeń psychicznych, współczesne techniki badania czynności mózgu u ludzi.

2. Zarys neuroanatomii funkcjonalnej na poziomie mikro i makroskopowym. Metody badania czynności mózgu.

3. Ogólne właściwości układów sensorycznych i mechanizmy sterowania ruchem. Zaburzenia czuciowe i motoryczne.

4. Neuroanatomiczne i neurochemiczne podłoże popędów, motywacji i emocji. Stres i działanie osi HPA. Biologiczne korelaty zaburzeń w sferze emocjonalno-motywacyjnej. Lęk i agresja.

5. Mózgowe mechanizmy procesów poznawczych. Pamięć - rodzaje pamięci, substraty anatomiczne, mechanizmy molekularne, zaburzenia. Procesy uwagi - mózgowy system selekcji informacji, zaburzenia uwagi. Uczenie się, warunkowanie klasyczne i instrumentalne. Mózgowa reprezentacja mowy, zaburzenia funkcji językowych po uszkodzeniach mózgu.

6. Genetyka a zachowanie: metody badawcze genetyki zachowania, determinanty różnic indywidualnych- geny i środowisko, temperament jako biologiczny wymiar osobowości, biologiczne podłoże inteligencji, inteligencja a geny.

Ćwiczenia:

1. Ogólna anatomia układu nerwowego. Podstawowa budowa komórkowa, klasy komórek nerwowych i glejowych, podstawowe zjawiska elektryczne i neurochemiczne w układzie nerwowym, neurotransmitery i neuromodulatory.

2. Budowa układu wzrokowego i mechanizmy przetwarzania informacji, układ słuchowy, zmysł równowagi, czucie somatyczne, ból, niefarmakologiczna terapia bólu, bóle fantomowe, zmysły chemiczne, układ ruchowy - mięśnie, rola kory, móżdżku i jąder podstawy w kontroli ruchu.

3. Homeostaza. Regulacja pobierania pokarmu i wody. Termoregulacja. Regulacja ciśnienia krwi i tętna. Cykl rozrodczy. Stres, regulacja neurohormonalna, wpływ na układ immunologiczny. Emocje negatywne - mózgowy układ obronny. Emocje pozytywne - układ nagrody. Zaburzenia emocji w perspektywie neurobiologicznej.

4. Anatomia i molekularne podłoże uczenia się i pamięci. Pojęcie synapsy hebbowskiej, habituacja i desensytyzacja na poziomie synapsy, LTP i LTD. Uwaga w procesach przetwarzania informacji.

5. Asymetria funkcjonalna mózgu. Rozwój ewolucyjny i fizjologia języka, mechanizm rozpoznawania i generowania mowy.

6. Sen i czuwanie - rola snu, fazy, korelaty fizjologiczne i anatomiczne. Skutki deprywacji snu i zaburzenia. Sen a pamięć. Marzenia senne w ujęciu biologicznym.

7. Rytmy biologiczne: zegary biologiczne, rytmika okołodobowa i miesięczna. Rola melatoniny w regulacji aktywności okołodobowej.

8. Płeć mózgu, Współczesne pojęcie płci. Różnice anatomiczne w budowie mózgu, lokalizacji funkcji, lateralizacji. Jak powstaje płeć w rozwoju płodowym.

9. Substancje psychoaktywne: podstawowa klasyfikacja i mechanizmy działania na ośrodkowy układ nerwowy – opis neurotransmiterów i receptorów na które działają.

Psychologia społeczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna terminologię używaną w psychologii społecznej oraz podstawowe koncepcje i ustalenia empiryczne z obszaru poznania społecznego, wpływu społecznego oraz relacji społecznych.
2.	K_W03	Ma pogłębioną wiedzę o miejscu psychologii społecznej w systemie różnych subdyscyplin psychologicznych oraz innych nauk społecznych i behawioralnych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności wyszukiwania, przetwarzania i interpretowania informacji na temat zjawisk i zachowań społecznych.
2.	K_U01	Ma pogłębione umiejętności obserwowania i racjonalnego oceniania zjawisk i zachowań społecznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę ciągłego uczenia się przez całe życie, aktualizowania wiedzy społeczno-psychologicznej oraz zwracania uwagi na zmiany i trendy społeczne.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Wprowadzenie do psychologii społecznej. Definicje. Podejścia teoretyczne. 2. Podstawy metodologii badań społeczno-psychologicznych. 3. Poznanie społeczne: spostrzeganie jednostek, grup; stereotypy i uprzedzenia. 4. Poznanie społeczne: samowiedza, samoocena i tożsamość społeczna. 5. Wpływ społeczny i perswazja. 6. Relacje społeczne: atrakcyjność interpersonalna i bliskie związki.		

Genetyczne uwarunkowania zaburzeń zdrowia i rozwoju		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna pojęcie genomu, opisać strukturę DNA oraz zasady zapisu i odczytywania informacji genetycznej, wytłumaczyć istotę i rolę mutacji genowych w patogenezie chorób i zaburzeń rozwoju.
2.	K_W04	Zna zasady dziedziczenia chorób monogenowych oraz chorób i cech wielogenowych. Zna istotę i rodzaje aberracji chromosomowych. Potrafi scharakteryzować ich najważniejsze skutki kliniczne (fenotypowe) na przykładach określonych chorób i zespołów.
3.	K_W04	Zna pojęcie wrodzonych wad rozwojowych oraz niepełnosprawności intelektualnej w kontekście danych populacyjnych, oraz zróżnicowania etiologicznego.
4.	K_W08	Charakteryzuje genetyczne przyczyny tych zaburzeń rozwojowych oraz ogólne zasady postępowania diagnostycznego, w tym wskazań i zakresu możliwości badań prenatalnych chorób genetycznych a także zasad opieki nad chorym i jego rodziną.
5.	K_W06	Zna istotę i cele poradnictwa genetycznego oraz warunki konieczne dla zapewnienia, rodzinom ryzyka genetycznego, profesjonalnej porady.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę z zakresu genetyki w diagnostyce psychologicznej pacjenta (i/lub jego rodziny),ogólnej interpretacji specjalistycznych danych medycznych.
2.	K_U01	Potrafi wyjaśnić, na czym polega ewentualne genetyczne uwarunkowanie choroby lub cechy i jakie są współczesne możliwości korekty defektu genetycznego. Korekta fenotypu z nie genotypu.
3.	K_U06	Dysponując odpowiednią wiedzą i słownictwem fachowym z zakresu genetyki medycznej potrafi sprawnie komunikować się ze specjalistami różnych dziedzin medycyny klinicznej i biologii w rozwiązywaniu problemów i zagadnień osób i rodzin ryzyka

		genetycznego objętych opieką psychologiczną.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka potrafi współpracować ze specjalistami z innych dziedzin w zakresie identyfikacji osób i rodzin ryzyka genetycznego oraz zapewnienia im właściwej opieki psychologicznej i rehabilitacji.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Molekularne podstawy dziedziczenia. Budowa DNA. Architektura genomu.

2. Kod genetyczny. Zapis informacji genetycznej i sposób jej realizacji. Ekspresja genu. Genotyp - fenotyp.

3. Mutacje genowe - rodzaje i efekty fenotypowe. Badania genetyczne a testy genetyczne.

4. Dziedziczenie monogenowe, poligenowe, mitochondrialne. Ryzyko genetyczne.

5. Przykłady kliniczne chorób monogenowych. Podstawy diagnostyki klinicznej i molekularnej.

6. Kariotyp. Aberracje chromosomowe. Mechanizm ich powstawania. Cytogenetyczne i molekularne metody oceny kariotypu. Obraz kliniczny aberracji chromosomalnych. Ryzyko powtórzenia się choroby w rodzinie.

7. Choroby wieloczynnikowe (powszechne). Znaczenie i istota predyspozycji genetycznej w ujawnianiu się tych chorób. Choroba nowotworowa - choroba wielu genów.

8. Genetyczne uwarunkowania zaburzeń rozwoju - wrodzone wady rozwojowe.

9. Genetyczne uwarunkowania niepełnosprawności intelektualnej.

10. Metodologia poradnictwa genetycznego.

11. Diagnostyka prenatalna chorób genetycznych.

12. Niektóre aspekty etyczne i prawne współczesnej genetyki na przykładzie możliwości wykorzystania testów genetycznych.

Socjologia		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka ma podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu socjologii w systemie nauk społecznych, jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi, w tym z psychologią.
2	K_W01	Zna metody badawcze stosowane w socjologii.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu socjologii oraz pozyskane z wiarygodnych źródeł dane do identyfikowania i krytycznego analizowania procesów i zjawisk społecznych (kulturowych, politycznych, prawnych, gospodarczych).
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych; rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się przez całe życie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Status socjologii jako nauki. 2. Aktywność człowieka jako podstawa życia społecznego. 3. Osobowość społeczna. 4. Podstawowe procesy społeczne. 5. Grupy społeczne. 6. Kultura. 7. Instytucjonalizacja. Ćwiczenia: 1. Metody w socjologii a metody socjologiczne. 2. Struktura świata społecznego a struktura teorii socjologicznej. 3. Interakcje i stosunki społeczne. 4. Elementy więzi społecznej.		

5. Socjalizacja.

6. Kontrola społeczna.

7. Instytucjonalizacja.

Pierwsza pomoc przedmedyczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna prawne aspekty udzielania pierwszej pomocy.
2.	K_W01	Zna sposoby zabezpieczania różnych sytuacji zagrożenia życia.
3.	K_W01	Wie jak zachować się na miejscu zagrożenia bezpiecznie dla siebie.
4.	K_W01	Zna teoretyczne aspekty postępowania z osobą nieprzytomną, resuscytacji, użycia AED.
5.	K_W01	Zna i potrafi scharakteryzować objawy padaczki, zaburzeń oddychania, cukrzycy, ataku serca, omdlenia.
6.	K_W01	Zna zasady postępowania przy urazach i krwotokach.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi zabezpieczyć miejsce zdarzenia.
2.	K_U02	Potrafi postępować z poszkodowanym nieprzytomnym.
3.	K_U02	Potrafi bezpiecznie odwrócić poszkodowanego nieprzytomnego z brzucha na plecy, wykonać rękoczyn czoło-żuchwa, ułożyć w pozycji bocznej bezpiecznej.
4.	K_U02	Potrafi wykonać praktycznie resuscytacje dorosłego, dziecka i niemowlęcia.
5.	K_U02	Potrafi użyć AED.
6.	K_U02	Potrafi postępować przy ataku padaczki, ataku serca, zranieniu, krwotoku.
7.	K_U02	W każdym z powyższych potrafi w sposób bezpieczny dla siebie i podopiecznych udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka współpracuje w grupie zadaniowej, wykazuje się empatią wobec poszkodowanych na pozoracjach.

2.	K_K05	Wykazuje się postawą opiekuńczą i pedagogiczną wobec poszkodowanych dzieci.
3.	K_K04	Dostrzega zagrożenia dla zdrowia i życia, zagrożenia społeczne.
4.	K_K04	Dostrzega przeszkody fizyczne dla osób z niepełnosprawnością, zagrożenia zdrowotne.
5.	K_K04	Wykazuje postawy prozdrowotne.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Podstawy prawne w udzielaniu pierwszej pomocy.
2. Ocena sytuacji i zabezpieczenie miejsca zdarzenia.
3. Ocena stanu poszkodowanego.
4. Ćwiczenie oceny stanu poszkodowanego.
5. Ocena stanu poszkodowanego leżącego na brzuchu.
6. Zmiana pozycji z brzucha na plecy
7. Pozycja boczna bezpieczna teoria i praktyka.
8. Zasady ogólne postępowania z nieprzytomnym.
9. Resuscytacja dorosłych, dzieci i niemowląt.
10. Metody użycia AED.
11. Wzywanie pomocy
12. Postepowanie przy padaczce, omdleniu, cukrzycy, udarze, ataku serca.
13. Urazy i krwotoki, złamania.
14. Pozoracje podczas wszystkich tematów.
15. Sprawdzian teoretyczny i praktyczny.

Statystyka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka wie, jak połączyć wiedzę metodologiczną ze statystyczną w ramach stosowania miar i testów statystycznych adekwatnych do postawionych hipotez oraz do zastosowanych operacjonalizacji tych hipotez (skal pomiarowych badanych zmiennych).
2.	K_W03	Zna pojęcia rozkładu wyników jednej zmiennej oraz rozumieć jego postać tabelaryczną i graficzną.
3.	K_W03	Zna pojęcia parametrów (miar opisowych) rozkładów jednej zmiennej (parametry tendencji centralnej, rozrzutu, kształtu) adekwatnych do stosowanych skal pomiarowych.
4.	K_W03	Zna pojęcia rozkładu wielu zmiennych oraz rozumieć jego postać tabelaryczną i graficzną.
5.	K_W03	Zna pojęcia parametrów (miar opisowych) zależności stochastycznej i statystycznej (parametry zależności modalnych, median, średnich, zależności liniowych), adekwatnych do postawionych hipotez i stosowanych skal pomiarowych.
6.	K_W03	Rozumie różnicę pomiędzy statystyką opisową i indukcyjną (wnioskowaniem statystycznym) w kontekście estymacji wartości zmiennych oraz weryfikowania hipotez.
7.	K_W03	Zna podstawowe estymacje parametrów rozkładu jednej zmiennej adekwatnych do stosowanych skal pomiarowych oraz właściwości próby.
8.	K_W03	Zna podstawowe estymacje parametrów zależności, adekwatne do stosowanych skal pomiarowych oraz właściwości próby.
9.	K_W03	Zna podstawowe testy sprawdzające istotność parametrów zależności, adekwatne do stosowanych skal pomiarowych oraz właściwości próby.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka umie analizować doniesienia badawcze w kontekście analizy danych, użytych miar i ich testowania.

2.	K_U03	Umie w swojej własnej pracy badawczej dopasować odpowiednią procedurę statystyczną do konkretnego problemu badawczego i konkretnego sposobu operacjonalizacji tych hipotez.
3.	K_U05	Umie zawrzeć wnioski ze statystycznej analizy danych w ramach raportu badawczego.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma naukowy, krytyczny stosunek do lektury doniesień badawczych i sposobu wykorzystania statystyki w naukach społecznych.

TREŚCI PROGRAMOWE

I. Podstawy statystyki.

II. Opis statystyczny pojedynczych zmiennych.

Pojęcia ogólne opisu pojedynczej zmiennej zmiennej, opis rozkładu, przedstawienie graficzne i tabelaryczne rozkład prawdopodobieństwa, opis tendencji centralnej, modalna mediana średnia, opis rozrzutu, rozstęp, odchylenie przeciętne, wariancja i odchylenie standardowe, współczynnik zmienności, wykorzystanie odchylenia standardowego do standaryzacji, opis skośności, standaryzowany trzeci moment, opis kurtozy, standaryzowany czwarty moment.

III. Opis statystyczny zależności pomiędzy zmiennymi.

Pojęcia ogólne, opis zależności przy pomocy średnich , różnica między średnimi, stosunek korelacyjny, przy pomocy regresji, współczynnik korelacji i współczynnik determinacji, inne miary zależności.

1. Podstawy.

2. Statystyka opisowa pojedynczych zmiennych:

- rozkład;

- wyniki przewidywane/oczekiwane (Y') czyli miary tendencji centralnej;

- miary błędu opisu (e (Y')) czyli miary rozproszenia;

- miary kształtu (skośności i kurtozy);

- standaryzacja;

- współczynniki zmienności.

3. Statystyka opisowa zależności pomiędzy zmiennymi:

- rozkład wielu zmiennych;

- zależność i niezależność stochastyczna, statystyczna i funkcyjna;

- zależność statystyczna I rodzaju;

- stosunek korelacyjny (η^2) oraz współczynnik korelacji nieliniowej (η);

- zależność statystyczna II rodzaju (liniowa);

- współczynnik determinacji (r^2) oraz współczynniki korelacji liniowej) (r);

- współczynniki regresji, współczynniki kowariancji.

4. Statystyka indukcyjna, czyli wnioskowanie statystyczne:

- podstawy indukcji statystycznej (wnioskowania statystycznego);

- testowanie stosunku korelacyjnego (t i F dla η^2);

- testowanie współczynnika determinacji (t i F dla r^2).

5. Podstawy statystyki opisowej zależności wielozmiennowych oraz jej testowania:

- opis zależności X1,X2,Xi -> Y;

- testowanie opisu zależności X1,X2,Xi -> Y.

- testowanie opisu zależności X1,X2,Xi -> Y.

Przedsiębiorczość i rynek pracy		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W10	Student/-ka ma podstawową wiedzę na temat przedsiębiorczości.
2.	K_W10	Zna uwarunkowania ekonomiczne, prawne, etyczne i społeczne działalności gospodarczej na współczesnym rynku pracy.
3.	K_W10	Zna pojęcie oraz elementy rynku pracy, współzależności pomiędzy nimi i typy rynków pracy.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi rozróżnić pojęcia: „przedsiębiorczość” i „przedsiębiorca” oraz „przedsiębiorcze przedsiębiorstwo” i „przedsiębiorcze zarządzanie”.
2.	K_U01	Potrafi określić cechy osoby przedsiębiorczej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka ma świadomość znaczenia myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy dla rozwoju jednostki i organizacji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Pojęcie, elementy i typy rynku pracy. 2. Edukacja zawodowa a rynek pracy. 3. Przedsiębiorczość jako złożona kompetencja (zespół cech osobowych) i jako proces organizowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz podejmowania związanego z nią ryzyka. 4. Przedsiębiorstwo jako podmiot rynku pracy. Rodzaje przedsiębiorstw. 5. Bycie przedsiębiorczym a bycie przedsiębiorcą na rynku pracy. 6. Zatrudnialność - czynniki skutecznego wejścia, uczestnictwa i osiągania powodzenia na rynku pracy.		

Etyka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna podstawowe pojęcia z zakresu etyki.
2.	K_W11	Zna kluczowe dylematy etyczne związane z życiem współczesnych społeczeństw.
3.	K_W01	Zna wybrane nurty współczesnej etyki, w tym etyki stosowanej.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka umie wskazać konsekwencje rozwoju współczesnej nauki i techniki dla perspektywy życia ludzkiego na Ziemi.
2.	K_U01	Umie dokonać analizy krytycznej przeczytanej przez siebie książki naukowej na temat problemów etycznych.
3.	K_U01	Potrafi zinterpretować stosunki społeczne w ich różnych wymiarach: od relacji: ja – grupa, ja – wspólnota do relacji ja – ludzkość.
4.	K_U01	Rozpoznaje etyczny wymiar problemów globalnych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka wyraża oceny moralne wskazanych zjawisk współczesności i rozumie znaczenie tych ocen dla życia społecznego.
2.	K_K03	Reprezentuje postawę otwartą na krytyczny namysł nad sobą wśród innych i stosunek do drugiego człowieka oraz potrafi rozwiązywać dylematy moralne w praktyce.
3.	K_K01	Podejmuje krytyczny namysł nad działalnością swoją i innych ludzi oraz ich etycznymi konsekwencjami.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Etyka i moralność - pojęcia i rozróżnienia, istota etyki, jej geneza i miejsce w życiu społecznym - znaczenie debaty etycznej w dzisiejszym świecie. 2. Deontologizm i utylitaryzm. 3. Kontrowersje bioetyczne związane z rozwojem nauki, techniki, medycyny. Problem zdefiniowania		

miejsca człowieka w świecie.

4. Odpowiedzialność człowieka za przyrodę jako konsekwencja wzrostu skali aktywności człowieka. Odpowiedzialność jako pojęcie etyczne - warunki uznania odpowiedzialności, kontrowersje.

5. Etyka postępu technologicznego. Przemiany w postrzeganiu świata spowodowane przez nauki przyrodnicze.

6. Etyczne wymiary globalizacji i współczesnych przemian kulturowych i cywilizacyjnych.

Psychologia procesów poznawczych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna podstawowe metody badawcze stosowane w psychologii procesów poznawczych.
2.	K_W04	Zna przebieg podstawowych procesów poznawczych: percepcja, uwaga pamięć, podejmowanie decyzji.
3.	K_W03	Zna i stosuje terminologię używaną w psychologii poznawczej.
4.	K_W04	Zna ograniczenia wybranych procesów poznawczych np. percepcji, uwagi, pamięci.
5.	K_W02	Zna podstawowe fakty z historii psychologii poznawczej.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi scharakteryzować podstawowe procesy poznawcze.
2.	K_U02	Potrafi wskazać praktyczne zastosowanie wybranych prawidłowości psychologii poznawczej.
3.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje, z zachowaniem zasad kultury osobistej.
4.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy w dziedzinie psychologii poznawczej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Zagadnienia ogólne (historia, metody badawcze, powiązanie z innymi naukami). 2. Procesy percepcji. 3. Procesy uwagi. 4. Zniekształcenia procesów pamięci i uwagi.		

5. Pamięć.

6. Poznanie społeczne.

7. Rozwiązywanie problemów i podejmowanie decyzji.

8. Intuicja i wyobraźnia.

9. Procesy poznawcze a procesy emocjonalne.

10. Stosowana psychologia poznawcza.

Ćwiczenia:

1. Czym zajmuje się psychologia procesów poznawczych? Rys historyczny. Podstawowe pojęcia.

2. Metody badawcze w psychologii poznawczej.

3. Jak przygotować prezentację wyników badania i referat.

4. Procesy uwagi.

5. Procesy spostrzegania.

6. Pamięć. Rodzaje pamięci.

7. Procesy pamięciowe.

8. Zniekształcenia pamięci.

9. Zaburzenia pamięci i doskonalenie pamięci.

10. Procesy emocjonalne a procesy poznawcze.

11. Zastosowania psychologii poznawczej.

Neuronauka dla psychologów		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna rodzaje i funkcję komórek budujących układ nerwowy. Potrafi wymienić klasy neuronów, rolę i typy komórek glejowych, budowę funkcjonalną neuronu.
2.	K_W04	Zna zasady przekazywania informacji w układzie nerwowym, umie wyjaśnić potencjały elektryczne i chemiczną transmisje synaptyczną.
3.	K_W08	Zna, w stopniu niezbędnym, podstawy farmakologiczne działania substancji psychoaktywnych w szczególności leków wykorzystywanych w terapii zaburzeń psychicznych.
4.	K_W04	Potrafi opisać podstawową anatomię układu nerwowego ze szczególnym uwzględnieniem roli poszczególnych pięter funkcjonalnych i anatomii układów neurotransmisyjnych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka umie wyszukać i aktywnie analizować informacje dotyczące metod opartych na wiedzy.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka potrafi krytycznie odnieść się do terapii związanych ze zdrowiem psychicznym.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Określenie zakresu przedmiotu, zarys tematyki, krótka historia neuronauki, omówienie źródeł informacji i wiedzy o przedmiocie. 2. Anatomia układu nerwowego człowieka z ogólnym odniesieniem do funkcji. 3. Nowoczesne metody badania i obrazowania funkcji mózgu – mechanizmy działania, podstawy zjawisk fizycznych, zakres stosowania, możliwości i ograniczenia. Metody wnioskowania na podstawie wyników. 4. Budowa neuronów i ich funkcjonowanie na poziomie komórkowym i molekularnym, wprowadzenie niezbędnych pojęć do zrozumienia działania układu nerwowego. 5. Zjawiska przetwarzania i przesyłania informacji w neuronach i w sieciach neuronalnych. 6. Właściwości emergentnych układu nerwowego.		

7. Podstawy neurofarmakologii, działania substancji psychoaktywnych, w tym leków i narkotyków.

8. Anatomia układów neuotransmisyjnych i ich rola w modulacji zachowania się ludzi.

9. Metody badania normy i patologii ludzkiego układu nerwowego na modelach zwierzęcych.

Psychologia rozwoju człowieka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna pojęcia stosowane w psychologii rozwoju dla scharakteryzowania procesu rozwoju na różnych etapach życia człowieka.
2.	K_W04	Posiada wiedzę na temat zmian, jakie zachodzą na kolejnych etapach życia w różnych sferach rozwoju człowieka: psychomotorycznym poznawczym, językowym, emocjonalnym, osobowości, społecznym, moralnym, seksualności.
3.	K_W04	Zna znaczące teorie dotyczące rozwoju człowieka w cyklu życia (Piageta, Wygotskiego, Eriksona, Kohlberga).
4.	K_W04	Zna źródła różnic w rozwoju człowieka.
5.	K_W03	Zna strategie badań rozwoju człowieka.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi interpretować zjawiska związane z rozwojem człowieka.
2.	K_U05	Potrafi analizować tekst naukowy i prezentować wyniki badań poświęconych wybranym aspektom rozwoju.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość poziomu swojej wiedzy oraz potrzeby jej poszerzania.
2.	K_K01	Rozumie znaczenie wiedzy o rozwoju człowieka dla kształtowania prawidłowych relacji w rodzinie i szkole.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Zagadnienia ogólne: przedmiot psychologii rozwoju; pojęcie rozwoju i zmiany rozwojowej, rodzaje zmian rozwojowych; modele i mechanizmy rozwoju; periodyzacja rozwoju; strategie badań rozwoju człowieka. 2. Różnice indywidualne w rozwoju: tempo i rytm rozwoju; multifinalność i ekwifinalność rozwoju; źródła różnic indywidualnych w rozwoju.		

3. Rozwój psychomotoryczny: prawa rozwoju ruchowego; rozwój postawy, lokomocji i manipulacji; etapy nabywania sprawności motorycznej.

4. Rozwój percepcyjny: rozwój zmysłów; percepcja intermodalna; rola procesów uwagi w percepcji.

5. Rozwój pamięci: zmiany rozwojowe w zakresie różnych rodzajów pamięci; strategie pamięciowe.

6. Rozwój intelektualny: koncepcje Piageta i Wygotskiego; myślenie w okresie dorosłości.

7. Rozwój językowy: koncepcje rozwoju językowego; rozwój rozumienia znaczenia słów, poszerzanie słownika, rozwój rozumienia reguł gramatycznych; rozwój kompetencji komunikacyjnej.

8. Rozwój emocjonalny: emocje w ciągu życia; lęki rozwojowe; socjalizacja emocji; kompetencja emocjonalna.

9. Rozwój osobowości: zmiany osobowości z punktu widzenia teorii cech; rozwój osobowości w ujęciu psychodynamicznym - koncepcja Eriksona; rozwój osobowości w ujęciu poznwczym.

10. Rozwój społeczny: relacje z rodzicami; relacje z rówieśnikami; teorie umysłu i ich rola w rozwoju społecznym dzieci.

11. Rozwój seksualności: ekspresja seksualna na różnych etapach życia człowieka.

12. Rozwój moralny: koncepcje rozwoju rozumowania moralnego Piageta i Kohlberga.

Ćwiczenia:

1. Zagadnienia ogólne: przedmiot psychologii rozwoju człowieka, pojęcie rozwoju, rodzaje zmian rozwojowych.

2. Rozwój prenatalny.

3. Poród i okres noworodkowy.

4. Okres niemowlęcy i poniemowlęcy.

5. Okres przedszkolny.

6. Okres młodszy szkolny.

7. Adolescencja.

8. Okres wczesnej, średniej i późnej dorosłości.

9. Śmierć i żałoba.

Prawa człowieka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna źródła prawa, zasady ich tworzenia i podstawowe pojęcia prawoznawcze, w szczególności hierarchię źródeł prawa, w tym aktów prawa międzynarodowego i UE, tryb legislacyjny oraz zasady ich obowiązywania.
2.	K_W01	Ma wiedzę na temat historii praw człowieka oraz najważniejszych źródeł prawnych (międzynarodowych i krajowych) praw człowieka.
3.	K_W01	Ma pogłębioną wiedzę na temat katalogu wolności i praw człowieka, zasad przewodnich statusu jednostki, europejskich i międzynarodowych organów ochrony praw człowieka i środków ich ochrony.
4.	K_W01	Rozpoznaje przypadki dyskryminacji bezpośredniej i pośredniej, molestowania, molestowania seksualnego, zachęcania do dyskryminacji, dyskryminacji wielokrotnej, dyskryminacji przez asocjację oraz mowy nienawiści.
5.	K_W01	Ma pogłębioną wiedzę na temat ograniczeń wolności i praw konstytucyjnych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi odnaleźć interesujące go umowy międzynarodowe na temat praw człowieka i zastosować właściwy przepis służący ich ochronie.
2.	K_U01	Potrafi zdiagnozować przypadki naruszeń praw człowieka, w tym dyskryminacji, wskazać ich podstawę prawną oraz zaproponować zastosowanie odpowiednich środków prawnych ich ochrony.
3.	K_U01	Potrafi zdiagnozować potrzeby grup narażonych na dyskryminację, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, kobiet, dzieci.
4.	K_U01	Potrafi odnaleźć i zinterpretować orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.
		Kompetencje społeczne

1.	K_K03	Student/-ka prezentuje postawę legalistyczną.
2.	K_K03	Posiada szacunek do prawa i wartości, jakie prawo chroni.
3.	K_K05	Jest wrażliwy/-a na wszelkie przejawy naruszeń praw człowieka.
4.	K_K04	Utożsamia się z zasadą równości i niedyskryminacji, ma pogłębioną świadomość istnienia różnorodnych grup społecznych narażonych na dyskryminację.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Źródła praw człowieka, hierarchia aktów prawnych.

2. Prawa człowieka w systemie ONZ, Rady Europy, Unii Europejskiej.

3. Konstytucyjny katalog wolności, praw i obowiązków człowieka.

4. Prawo do równego traktowania i zakaz dyskryminacji.

5. Prawo do życia a prawo do decydowania o swoim życiu osobistym.

6. Prawo i płeć - sytuacja kobiet w ujęciu międzynarodowym i krajowym.

7. Prawa osób z niepełnosprawnościami w świetle Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami.

8. Prawa dzieci w ujęciu międzynarodowym i krajowym.

Umiejętności psychologiczne		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna pojęcia obserwacji psychologicznej, rozmowy psychologicznej, wywiadu psychologicznego.
2.	K_W03	Zna zasady przeprowadzenia rozmowy, wywiadu oraz obserwacji psychologicznej.
3.	K_W03	Zna możliwości i ograniczenia swobodnych metod diagnostycznych.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności obserwowania, pozyskiwania i przetwarzania informacji werbalnych i niewerbalnych w bezpośrednim kontakcie z drugim człowiekiem lub grupą ludzi.
2.	K_U03	Ma pogłębione umiejętności racjonalnego oceniania złożonych sytuacji psychologicznych oraz analizowania motywów i wzorów ludzkiego zachowania.
3.	K_U04	Potrafi przeprowadzić rozmowę lub wywiad psychologiczny dopasowany do charakterystyki psychologicznej respondenta.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka posiada świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności.
2.	K_K04	Jest świadomy/-a własnej mowy werbalnej i niewerbalnej, własnej ekspresji oraz predyspozycji osobowościowych koniecznych w kontakcie z drugim człowiekiem.
3.	K_K05	Podczas kontaktu psychologicznego z drugim człowiekiem postępuje zgodnie z zasadami etycznymi, jest wrażliwy/-a na reakcję drugiej osoby, dba o jej komfort psychiczny.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Reguły efektywnej komunikacji interpersonalnej. Typowe błędy komunikacyjne. Różne sposoby reakcji na wypowiedź drugiej osoby (parafrazowanie, ocena, wsparcie, rozumienie, badanie, interpretacja).		

2. Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktu z osobami o różnej charakterystyce psychologicznej (ćwiczenia).

3. Analiza zasad prowadzania obserwacji psychologicznej, rozmowy psychologicznej, wywiadu. Planowanie tematyki i struktury własnego wywiadu (określenie celu, tematyki, rodzaju pytań, ewentualnie. wprowadzanych pomocy).

4. Ćwiczenie umiejętności prowadzenia rozmowy (faza początkowa: nawiązanie kontaktu, kontrakt; faza główna: proces zdobywania informacji, dynamika podejmowanych tematów; faza końcowa: obniżenie napięcia, ew. informacje zwrotne, podziękowanie, rozwiązanie kontraktu).

5. Samodzielne zaplanowanie i przeprowadzenie wywiadu psychologicznego (rozmowy psychologicznej). Autoanaliza i autoobserwacja w sytuacji indywidualnego kontaktu z rozmówcą i sytuacji ekspozycji społecznej.

6. Grupowa analiza wywiadów. Przekazywanie informacji zwrotnych.

Zastosowanie statystyki w badaniach społecznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna podstawowe zagadnienia z zakresu zastosowania statystyki w badaniach społecznych, zwłaszcza psychologicznych.
2.	K_W01	Zna statystyki opisowe pojedynczej zmiennej i miary opisowe zależności pomiędzy zmiennymi w stopniu pozwalającym na samodzielne przeprowadzenie obliczeń.
3.	K_W01	Wie na czym polegają różnice pomiędzy opisem zależności i testowaniem zależności stopniu pozwalającym na krótką ustną i pisemną wypowiedź.
4.	K_W03	Rozumie pojęcie standaryzacji – celowości i mechanizmów przeprowadzenia.
5.	K_W03	Zna podstawy rachunku prawdopodobieństwa i wybrane rozkłady zmiennych losowych w stopniu pozwalającym je zdefiniować i rozróżnić.
6.	K_W03	Zna testy istotności różnic i warunki ich zastosowania (chi2, t, F versus parametryczne i nieparametryczne). Zna założenia do poszczególnych testów.
7.	K_W03	Wie na czym polega badania zależności liniowych. Zna dwie analizy (korelacje i regresję liniową).
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka umie dobrać odpowiednie analizy do postawionego pytania badawczego, zweryfikować założenia, wybrać metody parametryczne lub nieparametryczne, przeprowadzić, zinterpretować i zapisać zgodnie ze standardami APA.
2.	K_U03	Umie obliczyć (w programie statystycznym ale także ze wzoru) i zinterpretować miary chi^2, t i F, miary wielkości efektu, poziom istotności.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma krytyczny stosunek do doniesień badawczych i

		sposobu wykorzystania statystyki w naukach społecznych.
2.	K_K04	Ma świadomość konsekwencji niewłaściwego zastosowania analiz statystycznych.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Powtórzenie wiadomości z zakresu statystyki opisowej i indukcyjnej. Role statystyki opisowej i indukcyjnej w badaniach psychologicznych. Pomiar statystyczny właściwości obiektów w psychologii. Skale pomiarowe (zmienne wyrażonych na skalach różnego typu w jednym badaniu – standaryzacja).

2. Wprowadzenie do obsługi profesjonalnych pakietów statystycznych (SPSS i/ lub STATISTICA). Wpisywanie danych z kwestionariusza, kodowanie, transformacje, warunki. Obliczanie statystyk opisowych.

3. Ilościowy opis jednocechowy. Charakterystyka grupy w oparciu o właściwe miary tendencji centralnych, rozproszenia, asymetrii i kurtozy. Wykorzystanie miary asymetrii i kurtozy do oszacowania kształtu rozkładu zmiennej. Wykresy (histogramy, słupkowe, łodyga i liść).

4. Elementy rachunku prawdopodobieństwa – zmienna losowa gęstość prawdopodobieństwa, dystrybuanta, jej własności i zastosowanie. Wybrane rozkłady zmiennych losowych wykorzystywane w psychologii: rozkład zero-jedynkowy, dwumianowy, rozkład Studenta, rozkład normalny, rozkład Fishera-Snedecora, rozkład chi-kwadrat.

5. Różnice pomiędzy badaniem zależności a testowaniem zależności. Testy istotności różnic i warunki ich zastosowania (chi^2, t, F), miara wielkości efektu i jej zastosowanie. Zagadnienie grup zależnych i niezależnych.

6. Omówienie testów t i nieparametrycznych odpowiedników.

7. Jednoczynnikowa analiza wariancji. Homogeniczność wariancji. Porównania parami (post hoc).

8. Badania i testowanie zależności liniowych – korelacje, regresja jednozmiennowa.

Specjalności psychologiczne w praktyce		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka posiada rozszerzoną wiedzę o psychologii w jej miejscu w systemie nauk, zna jej powiązania z innymi naukami oraz sferami życia społecznego.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi wykorzystywać wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii w celu analizy możliwości jej zastosowania w praktyce.
2.	K_U02	Potrafi zastosować zasady etyki zawodu psychologa w praktyce.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka potrafi wykorzystywać wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizy złożonych problemów społecznych.
2.	K_K04	Odznacza się odpowiedzialnością i zna zasady związane z kierowaniem się dobrem osób korzystających z usług psychologicznych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Rodzaje i charakterystyka specjalności w psychologii. Psycholog praktyk czy teoretyk? Badania naukowe w obszarze psychologii. 2. Psycholog klinicysta i terapeuta. Obszar zastosowań psychologii klinicznej człowieka dorosłego. Diagnoza zaburzeń zdrowia psychicznego i pomoc psychologiczna. 3. Psycholog interwent – rola psychologa w radzeniu sobie z kryzysem i jego skutkami. Psycholog w obszarze uzależnień, prowadzenie grup wsparcia. 4. Psycholog w obszarze rodziny. Zapobieganie zachowaniom problemowym wśród dzieci i młodzieży. Rola psycholog we wsparciu systemu rodzinnego. Rozwód i kryzys w rodzinie, mediacje psychologiczne. 5. Psycholog w szkole. Wspieranie rozwoju i edukacji w środowisku szkolnym. Współpraca z nauczycielami i placówkami oświatowymi. 6. Psychologia transportu i medycyna pracy. Psycholog w służbach mundurowych (pozwolenia na broń, elementy psychologii sądowej i śledczej). 7. Psychologia pracy i doradztwa zawodowego. Psycholog w biznesie, reklamie, rekrutacji, trener,		

szkoleniowiec, coach.

Wybrane zagadnienia prawa		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna źródła prawa, zasady ich tworzenia i podstawowe pojęcia prawoznawcze, w szczególności hierarchię źródeł prawa, w tym aktów prawa międzynarodowego i UE, tryb legislacyjny oraz zasady ich obowiązywania.
2.	K_W01	Ma podstawową wiedzę na temat międzynarodowych i konstytucyjnych wolności i praw człowieka oraz środków ich ochrony, w szczególności zasad przewodnich statusu jednostki, w tym zakazu dyskryminacji, europejskich i międzynarodowych organów ochrony praw człowieka.
3.	K_W01	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat systemu rządów w Polsce, organów władzy wykonawczej, ustawodawczej i sądowniczej, ich kompetencji i wzajemnych relacji.
4.	K_W06	Zna ogólne zasady wymiaru sprawiedliwości w Polsce, kompetencje Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego oraz Trybunału Stanu.
5.	K_W08	Ma pogłębioną wiedzę na temat zdolności do czynności prawnych, zasad korzystania z niej, jej ograniczeń, w szczególności ubezwłasnowolnienia całkowitego i częściowego, postępowania w sprawach o ubezwłasnowolnienie, jego skutkach.
6.	K_W09	Ma podstawową wiedzę o ochronie własności intelektualnej.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi odnaleźć interesujące go przepisy prawa, usystematyzować je w hierarchicznym katalogu.
2.	K_U01	Potrafi zdiagnozować przypadki naruszeń praw człowieka, w tym dyskryminacji, wskazać ich podstawę prawną oraz zaproponować zastosowanie odpowiednich środków prawnych ich ochrony.
3.	K_U01	Potrafi przyporządkować kompetencje do rządowych i samorządowych organów władzy publicznej.
4.	K_U01	Posiada umiejętności obserwowania życia politycznego, analizuje i ocenia decyzje podejmowane przez przedstawicieli władzy

		publicznej, w szczególności w zakresie ich legalności.
5.	K_U01	Potrafi przyporządkować kompetencje do krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej.
6.	K_U01	Potrafi zdiagnozować i rozwiązuje problemy wynikające z korzystania ze zdolności do czynności prawnych oraz określić konsekwencje ubezwłasnowolnienia.
7.	K_U01	Potrafi rozpoznać przypadki naruszenia praw autorskich.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka prezentuje postawę legalistyczną.
2.	K_K03	Posiada szacunek do prawa i wartości, jakie prawo chroni.
3.	K_K04	Utożsamia się z zasadą równości i niedyskryminacji, ma pogłębioną świadomość istnienia różnorodnych grup społecznych narażonych na dyskryminację.
4.	K_K04	Jest przekonany/-a o konieczności poszukiwania wsparcia prawnego dla osób tego wymagających.
5.	K_K04	Prezentuje postawę poszanowania własności intelektualnej.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Prawo - definicja. Dziedziny prawa.

2. Źródła prawa (pojęcie źródeł prawa, Konstytucja RP, ratyfikowane umowy międzynarodowe, ustawy, rozporządzenia, akty prawa miejscowego, akty prawa wewnętrznego, cechy systemu źródeł prawa).

3. Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela (źródła wolności i praw człowieka, katalog wolności i praw człowieka i obywatela).

4. Zakaz dyskryminacji w praktyce (definicja, rodzaje dyskryminacji na podstawie kodeksu pracy).

5. Władza ustawodawcza, wykonawcza i sądownicza w Polsce (Sejm i Senat, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Rada Ministrów, sądy i trybunały).

6. Organy władzy sądowniczej (struktura sądów w Polsce, Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne, Trybunał Stanu, Trybunał Konstytucyjny).

7. Ubezwłasnowolnienie w świetle praw człowieka.

8. Prawo własności intelektualnej.

Psychologia emocji i motywacji		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna charakterystykę procesów emocjonalnych.
2.	K_W04	Potrafi opisać mechanizmy rządzące procesami emocjonalnymi.
3.	K_W04	Potrafi nazwać rodzaje mechanizmów motywacyjnych oraz dokonać ich rozróżnienia pod względem siły determinacji zachowania.
4.	K_W04	Jest świadomy/-a wzajemnych interakcji pomiędzy procesami emocjonalnymi i poznawczymi, potrafi je zidentyfikować i opisać.
5.	K_W04	Jest w stanie wyjaśnić kwestię nieświadomości emocji.
6.	K_W04	Potrafi wskazać biologiczne podłoże procesów emocjonalnych (w podstawowym zakresie).
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka jest w stanie przygotować wystąpienie z zakresu psychologii emocji i motywacji w oparciu o literaturę naukową.
2.	K_U02	Potrafi znaleźć odniesienie teorii i badań z obszaru psychologii emocji i motywacji do praktyki psychologicznej lub życia codziennego.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie emocji i motywacji w relacjach interpersonalnych i funkcjonowaniu społecznym człowieka.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Wprowadzenie w psychologię emocji i motywacji (perspektywy teoretyczne w analizie procesów emocjonalnych i motywacyjnych). 2. Ekspresja emocjonalna. 3. Biologia emocji. 4. Nieświadomość emocji. 5. Związki pomiędzy poznaniem a afektem.		

6. Regulacja emocji.

7. Podstawowe mechanizmy motywacyjne: homeostatyczne i podnietowe.

8. Pozaemocjonalne procesy wartościowania.

9. Wyższe mechanizmy motywacyjne, specyficzne dla człowieka.

10. Psychopatologia emocji i motywacji.

Ćwiczenia:

1. Wprowadzenie w psychologię emocji.

2. Ekspresja emocji.

3. Biologia emocji.

4. Nieświadomość emocji.

5. Związki pomiędzy poznaniem a afektem.

6. Regulacja emocji.

7. Teoretyczne ujęcie motywacji, podstawowe mechanizmy motywacyjne.

8. Wyższe mechanizmy motywacyjne.

Psychologia różnic indywidualnych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka potrafi umiejscowić psychologię różnic indywidualnych wśród subdyscyplin psychologii, w szczególności rozumie związki między psychologią różnic indywidualnych i psychometrią.
2.	K_W02	Zna historyczne uwarunkowania rozwoju psychologii różnic oraz współczesne kierunki rozwoju subdyscypliny.
3.	K_W03	Potrafi scharakteryzować pojęcia temperamentu, osobowości i inteligencji oraz ich strukturę, zna główne teorie temperamentu, osobowości i inteligencji.
4.	K_W04	Rozumie biologiczne i środowiskowe uwarunkowania różnic indywidualnych oraz zna podstawy genetyki zachowania.
5.	K_W03	Zna przykładowe narzędzia standardowe wykorzystywane do diagnozy intelektu i osobowości, zarówno u dzieci jak i u dorosłych.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi posłużyć się wiedzą o parametrach psychometrycznych testów psychologicznych do oceny jakości konkretnego narzędzia standardowego.
2.	K_U04	Potrafi przeprowadzić badanie osobowości i inteligencji z wykorzystaniem standardowego testu psychologicznego.
3.	K_U03	Umie właściwie zinterpretować wyniki uzyskane w teście – zarówno w aspekcie ilościowym jak i jakościowym.
4.	K_U05	Potrafi zaprezentować wyniki uzyskane w diagnozie indywidualnej z wykorzystaniem standardowych narzędzi w formie syntetycznego, pisemnego raportu.
5.	K_U05	Potrafi we właściwy sposób, po uzyskaniu świadomej zgody, zawrzeć kontrakt z pełnoletnią osobą badaną.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Zna i stosuje w praktyce zasady etyczne wymagane w diagnozie.

2.	K_K04	Umie udzielić osobie badanej informacji zwrotnej o uzyskanych wynikach.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Wprowadzenie. Ogólne zasady diagnozy różnic indywidualnych. Wymagania stawiane testom. Zasady zawierania kontraktu diagnostycznego.

2. Kwestie etyczne związane z diagnozą testową – prawa osoby badanej i obowiązki psychologa. Testy a prawo polskie. Społeczny kontekst wykorzystania testów w diagnozie. Obszary stosowania testów.

3. Diagnoza podstawowych właściwości układu nerwowego: Kwestionariusz *PTS*.

4. Skale ocen na przykładzie kwestionariusza *EAS* Bussa i Plomina dla dzieci (wersja dla nauczycieli i rodziców) oraz dla dorosłych.

5. Kwestionariusz *EPQ-R*.

6. *Formalna Charakterystyka Zachowania – Kwestionariusz Temperamentu* (wersja zrewidowana).

7. Diagnoza Wielkiej Piątki – Inwentarz *NEO – FFI*.

8. Style radzenia sobie ze stresem – kwestionariusz *CISS*.

9. Test Matryc Ravena.

10. Autodiagnoza z wykorzystaniem baterii testów *APIS – Z*. Omówienie baterii testów

APIS – Z.

11. *Skala Inteligencji Wechslera dla Dorosłych*. Procedura badania *WAIS-R(PL)*.

Przedmiot pomiaru poszczególnych skal *WAIS-R(PL)*. Skala Słowna i Bezsłowna *WAIS-R(PL)*.

Obiektywność *WAIS – R(PL)* – próby oceny protokołu z badania.

12. Diagnoza inteligencji emocjonalnej – skale INTE i SIE-T.

Psychologia osobowości		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka ma uporządkowaną wiedzę w zakresie psychologii osobowości.
2.	K_W03	Zna główne nurty teoretyczne w psychologii osobowości, ich założenia, kontekst powstania i potencjał eksplanacyjny.
3.	K_W03	Ma świadomość ograniczeń wynikających z wyjaśniania zjawisk na bazie konkretnych teorii osobowości; potrafi krytycznie spojrzeć na przyjętą perspektywę teoretyczną.
4.	K_W04	Posiada wiedzę na temat rozwoju osobowości oraz czynników warunkujących jej prawidłowe funkcjonowanie.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka dokonuje analizy przypadków opisujących funkcjonowanie konkretnych osób, bazując na różnych teoriach osobowości.
2.	K_U04	Potrafi wyjaśnić mechanizmy leżące u podłoża zjawisk intrapsychicznych i zachowań.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy o osobowości człowieka dla wspierania rozwoju jednostki i kształtowania więzi
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Wprowadzenie do teorii osobowości. 2. Przegląd klasycznych teorii osobowości i ich współczesnych kontynuacji (ogólny zarys), w tym: - klasycznej teorii psychoanalitycznej S. Freuda; - analitycznej teorii C.G. Junga; - teorii psychospołecznych A. Adlera, E. Fromma, K. Horney, H. S. Sullivana; - teorii relacji z obiektem i psychodynamicznych teorii *self*; - psychologii ego;		

- teorii E. Eriksona;

- personologii H. Murray'a;

- koncepcji humanistycznych C. Rogersa i A. Maslowa;

- teorii warunkowania sprawczego B. F. Skinnera;

- teorii społecznego uczenia się A. Bandury.

3. Współczesne koncepcje Ja.

4. Socjobiologia i teoria opanowania trwogi.

5. Narracyjna psychologia osobowości D. McAdamsa.

6. Współczesne próby formułowania integracyjnych modeli osobowości.

7. Rozwój osobowości w całym cyklu życia.

Ćwiczenia:

1. Wstęp do omówienia głównych nurtów klasycznej psychologii osobowości.

2. Podstawowe pojęcia psychologii osobowości.

3. Biologia a osobowość dawniej i współcześnie (teorie socjobiologiczne i uwarunkowania genetyczne).

4. Teorie uczenia się w kontekście osobowości. Analiza behawioralna.

5. Ile cech można wyróżnić w osobowości? Perspektywa czynnikowa dawniej i współcześnie.

6. Teorie analityczne i ich zastosowanie w praktyce cz. I i II.

7. Teorie neopsychoanalityczne. Człowiek a społeczeństwo, czyli o psychospołecznych teoriach osobowości.

8. Teorie relacji z obiektem. Teorie przywiązania.

9. Podejścia poznawczo-fenomenologiczne do osobowości.

10.Humanistyczne spojrzenie na człowieka.

11. Podejście egzystencjalne.

12. Współczesne teorie dotyczące przystosowania i kontekstu kulturowego.

Statystyka wielozmiennowa		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna zaawansowane zagadnienia z zakresu zastosowania statystyki w badaniach społecznych, zwłaszcza psychologicznych.
2.	K_W01	Charakteryzuje założenia i wymagania stawiane danym empirycznym poddawanym analizom wielozmiennowym (poziom pomiaru, kształt i rozkład zmiennych, porównywalność parametrów).
3.	K_W03	Zna wybrane, wielozmiennowe metody analizy danych, w stopniu pozwalającym na adekwatny wybór do rozważanego problemu badawczego i rodzaju danych, prawidłowo interpretuje wyniki.
4.	K_W03	Wie, na czym polegają różnice pomiędzy poszczególnymi metodami analizy (czynnikowymi) w stopniu pozwalającym na samodzielny dobór odpowiednich i krótkie wyjaśnienie (ustne lub pisemne).
5.	K_W03	Wie, na czym polegają różnice pomiędzy poszczególnymi metodami analizy regresji, mediacji i moderacji w stopniu pozwalającym na samodzielny dobór odpowiednich i krótkie wyjaśnienie (ustne lub pisemne).
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka dobiera odpowiednie analizy do postawionego pytania badawczego, weryfikuje założenia, przeprowadza analizę w programie statystycznym, interpretuje wyniki w sposób poprawny i krytyczny, stosuje zapis zgodny ze standardami APA.
2.	K_U01	Ocenia konsekwencje odstępstwa od założeń; ma krytyczny stosunek do doniesień badawczych i sposobu wykorzystania statystyki w naukach społecznych.
3.	K_U03	Ma świadomość konsekwencji niewłaściwego zastosowania analiz statystycznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma pozytywne nastawienie do nabywania wiedzy z

		zakresu statystki w budowania warsztatu pracy psychologa

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Wprowadzenie – od prostych (jednozmiennowych) do złożonych (wieloczynnikowych / wielozmiennowych) modeli badania zależności.

2. Dwuczynnikowa analiza wariancji. Efekty proste. Analiza kowariancji.

3. Powtarzane pomiary w schemacie wewnątrzgrupowym i międzygrupowym

4. Wielozmiennowa analiza wariancji (MANOVA); modele mieszane.

5. Planowanie badania i wybór analiz, interpretacja. Analiza wyników badań (artykuły naukowe).

6. Regresja – metoda krokowa i hierarchiczna, założenie, cel analizy, interpretacja.

7. Zastosowanie regresji w poszukiwaniu mediatorów.

8. Mediacja całkowita – klasyczne podejście Barona i Kenny'ego.

9. Mediacja częściowa – model Cohena i Cohen.

10. Zastosowanie testów Sobela i/ lub Aroiana i Goodmana do testowania mediacji częściowej.

Psychologia zdrowia		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka zna podstawowe pojęcia, modele i koncepcje wykorzystywane w psychologii zdrowia; czynniki podtrzymujące i chroniące zdrowie; psychologiczne aspekty promocji zdrowia; rodzaje pomocy psychologicznej stosowanej w obszarze psychologii zdrowia.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi rozpoznać modele kształtowania zachowań zdrowotnych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka jest wrażliwy/-a na potrzeby osób chroniących zdrowie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Psychologia zdrowia - specyfika, zakres, stosowane podejścia. Podstawowe pojęcia i kategorie używane w psychologii zdrowia - zdrowie, dobrostan i jakość życia. 2. Modele stosowane w psychologii zdrowia: biomedyczny, holistyczno-funkcjonalny. Paradygmat pato – i salutogenetyczny, koncepcja poczucia koherencji A. Antonovsky'ego. 3. Modele kształtowania się zachowań zdrowotnych (behawioralny, poznawczy). 4. Rola wybranych czynników podtrzymujących zdrowie – wsparcie społeczne, sprężystość (*resilience*). 5. Pomoc psychologiczna w obszarze psychologii zdrowia: promocja zdrowia, prewencja psychologiczna, interwencje psychologiczne.		

Analiza tekstu naukowego		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka ma wiedzę niezbędną do krytycznej analizy tekstu empirycznego.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka ma umiejętności w zakresie dokonywania analizy oraz syntezy różnych poglądów, doboru metod, sposobów opracowania i prezentacji wyników badań.
2.	K_U05	Posiada umiejętność merytorycznej argumentacji w oparciu o wyniki badań opisywanych w tekstach naukowych.
3.	K_U07	Zna na poziomie rozszerzonym anglojęzyczną terminologię specjalistyczną z zakresu psychologii.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka analizuje krytycznie poziom swojej wiedzy i potrafi wyrażać konstruktywną krytykę.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Krytyczna lektura i analiza wybranych tekstów naukowych z zakresu psychologii. 2. Problemy związane z prowadzeniem badań empirycznych z dziedziny psychologii. 3. Rola teorii w projektowaniu i interpretowaniu wyników badań. 4. Jak krytycznie analizować tekst naukowy. 5. Różne podejścia do prowadzenia badań - na podstawie prezentacji wybranych artykułów naukowych.		

Praca empiryczna – 1		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna normy etyczne związane z prowadzeniem badań.
2.	K_W03	Zna metody badawcze stosowane w psychologii.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi formułować problemy badawcze: hipotezy i pytania badawcze.
2.	K_U01	Potrafi wyszukiwać literaturę związaną z tematyką prowadzonych badań.
3.	K_U03	Potrafi przygotować plan badania.
4.	K_U03	Potrafi dobrać odpowiednią metodę badawczą do weryfikacji konkretnej hipotezy.
5.	K_U05	Posiada umiejętność przygotowania, zgodnie z przyjętymi w psychologii standardami, wystąpień ustnych i prac pisemnych.
6.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje, z zachowaniem zasad kultury osobistej.
7.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością i kieruje dobrem badanych oraz zasadami etycznymi podczas projektowania i prowadzenia badania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Określenie zainteresowań badawczych studentów. 2. Etapy procesu badawczego. Etyka badania. 3. Prowadzenie badań empirycznych: zmienne i ich wskaźniki, hipotezy i pytania badawcze, schematy i metody badań. Omówienie pomysłów badawczych poszczególnych zespołów. 4. Co i jak chcemy badać - prezentacja propozycji badań własnych i dyskusja nad nimi. 5. Własne badania w kontekście teoretycznym - jak przygotować wstęp teoretyczny. Gdzie		

poszukiwać literatury. Standardy APA.

6. Tworzenie kwestionariuszy.

7. Konsultacje projektów w ramach zespołów.

8. Zasady przygotowania pisemnej pracy zaliczeniowej.

Umiejętności pomagania		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	
		Wiedza
1.	K_W07	Student/-ka definiuje i charakteryzuje czynniki służące skutecznemu pomaganiu, tj. techniki werbalnego reagowania, cechy osoby pomagającej i wspomaganej.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka podejmuje i planuje zachowania pomocowe adekwatnie do potrzeby osoby wspieranej oraz zgodnie z zasadami etycznymi.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma pogłębioną świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności.
2.	K_K05	Posiada świadomość specyfiki kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Czynniki sprzyjające skutecznemu pomaganiu: zachowania werbalne i niewerbalne pomocne oraz utrudniające, cechy osób skutecznie pomagających (samoświadomość, samoocena, wiedza, umiejętności, zainteresowania, wartości i przekonania); cechy związane z pacjentem. 2. Umiejętności komunikacyjne: postrzeganie przekazów niewerbalnych; słuchanie przekazów werbalnych (przekazy słowne poznawcze i afektywne); reagowanie pomagającego (werbalne i niewerbalne); pogłębianie uzyskanych informacji. 3. Budowanie relacji z pacjentem i ustalanie celów pomocy: relacja pomagania (zależność vs niezależność, poczucie zaufania vs nieufność); postawienie hipotez i ich weryfikacja (definiowania problemu dla celu pomocy); ustalanie wspólnego celu spotkań; kontrakt. 4. Praca z oporem. Sytuacje trudne w procesie pomagania. 5. Aspekty etyczne pomagania.		

Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna terminologię obowiązującą w psychologii klinicznej dzieci i młodzieży i jej zastosowanie w dziedzinach pokrewnych.
2.	K_W03	Zna specyfikę oraz zasady etyczne diagnozy i pomocy psychologicznej skierowanej do dzieci i młodzieży.
3.	K_W08	Zna obraz kliniczny, kryteria diagnostyczne i patomechanizm zaburzeń psychicznych wieku rozwojowego.
4.	K_W08	Rozumie i poddaje analizie procesy psychologiczne i czynniki mogą wpływać na zakłócenie rozwoju dzieci i młodzieży.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka określa potencjalne problemy psychologiczne, jakich może doświadczać dziecko i adolescent na kolejnych etapach rozwoju.
2.	K_U04	Posiada podstawowe umiejętności wnioskowania o rozpoznaniu oraz przyczynach zaburzeń lub problemów psychologicznych na podstawie obserwowanej u dziecka czy adolescenta specyfiki funkcjonowania.
3.	K_U06	Potrafi określać skutki występowania zaburzeń u dzieci i młodzieży dla funkcjonowania jednostki oraz jej bliższego i dalszego otoczenia oraz sprawnie informować i dyskutować o nich ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka posiada świadomość specyfiki kontaktu klinicznego z dzieckiem i jego rodzicami.
2.	K_K03	Jest wrażliwy/-a na problemy i trudności etyczne, jakie może napotkać w pracy z dziećmi z zaburzeniami rozwoju i problemami psychologicznymi.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład:		

1. Wprowadzenie – charakterystyka i obszar dziedziny, historia psychologii klinicznej dziecka w Polsce, podstawowe pojęcia.

2. Pojęcie normy. Modele klasyfikacji zaburzeń – omówienie wybranych klasyfikacji.

3. Podstawowe paradygmaty psychologii klinicznej.

4. Diagnoza w psychologii klinicznej dzieci i młodzieży- proces diagnozy, techniki diagnostyczne.

6. Więź matka-dziecko jako podstawa dla prawidłowego rozwoju.

7. Rozwój osobowy- teorie rozwoju *self*.

8. Zaburzenia i problemy psychologiczne występujące u dzieci we wczesnym dzieciństwie.

9. Dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju.

10. Dzieci z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi.

11. Dzieci z zaburzeniami zachowania.

12. Zaburzenia zachowania i emocji występujące u dzieci – zaburzenia lękowe, zaburzenia psychosomatyczne, depresja u dzieci.

13. Rodzina a dziecko – wybrane zagadnienia.

Ćwiczenia:

1. Specyfika poszczególnych faz rozwoju z perspektywy psychologii klinicznej.

2. Wybrane techniki diagnostyczne stosowane w diagnozie i terapii dzieci i młodzieży.

3. Problemy psychologiczne dzieci urodzonych przedwcześnie i małych dzieci.

4. Problemy psychologiczne dzieci z wybranymi zaburzeniami genetycznymi/ chorobami somatycznymi oraz ich rodzin.

5. Zaburzenia psychosomatyczne u dzieci.

6. Dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju - diagnoza różnicowa, formy pomocy.

7. Problemy psychologiczne dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.

8. Problemy psychologiczne dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

9. Zaburzenia odżywiania w toku rozwoju.

10. Zachowania i emocji występujące u dzieci – diagnoza różnicowa, analiza materiału klinicznego.

11. Problemy psychologiczne okresu dorastania – zachowania ryzykowne u nastolatków, używanie substancji psychoaktywnych, zaburzenia psychotyczne.

Psychometria		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna i rozumie podstawowe pojęcia związane z pomiarem testowym (własności pozycji testowych, rzetelność pomiaru i jej szacowanie, trafność pomiaru i jej szacowanie, badanie rozkładu, normalizacja, adaptacja kulturowa testów) oraz zalety i ograniczenia stosowania testów w psychologii.
2.	K_W03	Wie, jak wybrać i zoperacjonalizować zmienne, które mogą być przedmiotem pomiaru testowego.
3.	K_W03	Wie, jak zinterpretować uzyskanie wyniki badania w kontekście wybranej teorii oraz wyników innych badań.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi przygotować standardowe narzędzie diagnostyczne oraz zaplanować i przeprowadzić badanie pozwalające ocenić jego rzetelność (zarówno w aspekcie zgodności wewnętrznej jak i stabilności czasowej) oraz trafność pomiaru (wykorzystując analizę czynnikową, porównania z wynikami istniejących narzędzi oraz związki między zachowaniem a wynikami testowymi).
2.	K_U04	Potrafi zaprezentować standardowe narzędzie diagnostyczne uwzględniając jego zarówno wprowadzenie teoretyczne jak i kluczowe charakterystyki psychometryczne – zarówno w formie pisemnej jak i ustnej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością i kieruje dobrem uczestników oraz zasadami etycznymi podczas projektowania i prowadzenia badania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Tworzenie testu. 2. Formalne i mniej formalne własności pozycji testowych, formaty odpowiedzi. 3. Badanie rozkładu wyników. 4. Czynniki zniekształcające wyniki testowe.		

5. Omówienie wybranych zmiennych i przygotowanych wprowadzeń teoretycznych

6. Szacowanie rzetelności skal oraz wyznaczanie standardowych błędów pomiaru – przypomnienie.

7. Metody ocena trafności testów – porównywanie z wynikami innych narzędzi, analiza różnic międzygrupowych.

8. Ocena trafności wewnętrznej stworzonych narzędzi przez sędziów kompetentnych – praca w zespołach nad narzędziami koleżanek kolegów.

9. Trafność pomiaru testem a etyka diagnozy stawianej z jego użyciem.

10. Analiza czynnikowa jako metoda szacowania trafności pomiaru.

11. Normalizacja.

12. Adaptacja kulturowa testów i ich tłumaczenie z języków obcych.

13. Prezentacje gotowych narzędzi.

14. Zasady przygotowanie zaliczeniowej pracy pisemnej

Uwaga: zajęcia prowadzone w formie projektu.

Narzędzia diagnozy psychologicznej dziecka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna podstawowe narzędzia diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży oraz kontekst teoretyczny, na bazie którego powstały.
2.	K_W06	Zna i rozumie zasady etyczne obowiązujące w pracy z dziećmi i młodzieżą.
3.	K_W04	Zna specyfikę kontaktu z dzieckiem i podstawowe zasady związane z procesem jego diagnozy.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka refleksyjnie korzysta z narzędzi diagnostycznych, znać ich ograniczenia i wykorzystać tkwiące w nich możliwości.
2.	K_U04	Potrafi zaplanować przebieg badania diagnostycznego dobierając odpowiednie narzędzia, biorąc pod uwagę takie czynniki jak wiek dziecka, poziom rozwoju mowy, rozwój psychomotoryczny, postawę wobec badania, zgłaszany problem.
3.	K_U04	Potrafi przeprowadzić badanie diagnostyczne wybranymi metodami, uwzględniając możliwości i potrzeby oraz opracować ilościowo oraz jakościowo ich wyniki.
4.	K_U04	Potrafi opracować i zinterpretować wyniki przeprowadzonych osobiście badań diagnostycznych na poziomie analizy ilościowej i jakościowej.
5.	K_U04	Umie sformułować diagnozę osobowości i poziomu intelektualnego dziecka, wskazując jego mocne i słabe strony.
6.	K_U05	Umie opisać jego funkcjonowanie psychologiczne w podstawowych sferach rozwoju (emocjonalna, społeczna, obraz siebie, temperament, sfera poznawcza itd.) oraz sformułować prognozę w zakresie funkcjonowania osobowości i intelektu badanego dziecka.
7.	K_U08	Umie współpracować zadaniowo w grupie.
		Kompetencje społeczne

1.	K_K03	Dostrzega i formułuje problemy etyczne w pracy diagnostycznej.
2.	K_K04	Wykazuje się odpowiedzialnością podczas wykonywania wyznaczonych zadań.
3.	K_K05	Dostrzega specyfikę i znaczenie relacji interpersonalnych w kontakcie diagnostycznym.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Narzędzia diagnozy psychologicznej: podstawowe podziały (np. standardowe versus swobodne; badające wymiary poznawczy, osobowościowy, afektywny, behawioralny doświadczenia etc.).

2. Podstawowe założenia teoretyczne leżące u podstaw konstrukcji narzędzi diagnostycznych badających m in. intelekt, emocjonalność, płeć psychologiczną, temperament i osobowość człowieka, który zmierza ku dorosłości (paradygmat diagnostyczny: behawioralny, poznawczy, humanistyczny, psychodynamiczny, systemowy etc.).

3. Przegląd koncepcji teoretycznych uwzględniających aspekty rozwojowe, stanowiących podstawę konstruowania narzędzi diagnostycznych (kwestionariusze przeznaczone do diagnozy wybranych wymiarów osobowości i inwentarze przeznaczone do diagnozy osobowości jako całości, testy badające zdolności ogólne i zdolności specyficzne, skale behawioralne etc.).

4. Procedury diagnostyczne stosowane wobec dzieci i młodzieży (zasady użycia metod standardowych, tj. testy psychometryczne czy kwestionariusze, jak i niestandardowych/ swobodnych metod badań, tj. obserwacja, eksperyment, rozmowa psychologiczna oraz korzystanie z dokumentacji szkolnej, sądowej, medycznej; konieczność formułowania diagnozy rozszerzonej, obejmującej dziecko wraz z jego rodziną/ najbliższym otoczeniem społecznym).

5. Kwestie etyczne uwzględniane w badaniach diagnostycznych dzieci i młodzieży (wymóg obecności opiekuna dziecka, zgody dziecka na kontakt psychologiczny etc.).

6. Zestawienie narzędzi diagnostycznych – podział na techniki swobodne i standardowe.

7. Rekomendacje co do stosowania narzędzi diagnozy uwzględniające wiek dziecka (dzieciństwo: wczesne, średnie, późne dzieciństwo, adolescencja: wczesna i późna).

Ćwiczenia:

1. Kwestionariusze osobowości:

- kwestionariusze do badania lęku - Inwentarz Stanu i Cechy Lęku dla Dzieci STAIC (Spielberger i in.); Skala Jawnego Niepokoju „Jaki jesteś?" (Skrzypek i Choynowski);

- Kwestionariusz temperamentu EAS-C w adaptacji W. Oniszczenko;

- Skala Poczucia Kontroli u Dzieci Przedszkolnych SPK-DP autorstwa B. Szmigielskiej;

- testy projekcyjne: Test Niedokończonych Zdań Rottera (wersja dla dzieci i młodzieży);

- testy projekcyjne: Test Apercepcji Tematycznej dla dzieci (CAT).

2. Kwestionariusze dla młodzieży (i dorosłych): Kwestionariusz Kompetencji Społecznych (KKS), Anna Matczak; Skala Samooceny Rosenberga (SES).

3. Skala Inteligencji Wechslera dla Dzieci - Wersja Zmodyfikowana WISC-R.

Zaburzenia psychiczne człowieka dorosłego		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08	Student/-ka zna podstawowe zaburzenia psychiczne osób dorosłych, zna systemy klasyfikacyjne chorób psychicznych.
2.	K_W08	Umie wymienić objawy zaburzeń psychicznych.
3.	K_W08	Zna etiologię i patogenezę zaburzeń psychicznych.
4.	K_W08	Różnicuje zaburzenia psychiczne.
5.	K_W08	Zna podstawowe metody leczenia.
6.	K_W06	Ma podstawowe informacje dotyczące systemu leczenia zaburzeń psychicznych w Polsce.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka umie sporządzić diagnozę psychospołecznych przyczyn zaburzeń.
2.	K_U08	Umie zaprezentować podstawowe umiejętności rozmowy z pacjentem.
3.	K_U04	Potrafi przeprowadzić podstawowe badanie. psychiatryczne, rozważyć różne możliwości diagnostyczne.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka jest wrażliwy/-a na potrzeby osób chorujących psychicznie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Diagnoza, psychopatologia. 2. Osobowości grupy A - paranoiczne, schizoidalne, schizotypowe. 3. Osobowości grupy B - antyspołeczne, pogranicza. 4. Osobowości grupy B - histrioniczne, narcystyczne). 5. Osobowości grupy C - unikające, zależne, osobowość anankastyczna. 6. Zaburzenia pod postacią lęku panicznego, zaburz. lękowe uogólnione, zaburzenia obsesyjno-		

kompulsyjne, fobie.

7. PTSD, zburzenia somatyzacyjne, hipochondryczne.

8. Zaburzenia psychiczne i zachowania wywołane substancjami psychoaktywnymi - alkohol, marihuana, amfetamina, opiaty.

9. Zaburzenia nastroju (afektywne) - depresja, mania.

10. Paranoja, parafrenia.

11. Schizofrenia.

12. Zaburzenia snu, zaburzenia seksualne.

13. Systemy leczenia - instytucjonalny i środowiskowy.

Ćwiczenia:

1. Ćwiczenie umiejętności zbierania informacji potrzebnych do diagnozy.

2. Ćwiczenie umiejętności diagnozy poszczególnych rodzajów zaburzeń ze zwróceniem szczególnej uwagi na różnicowanie zaburzeń psychicznych.

Etyka zawodu		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna istotę etyki zawodowej/etyki zawodu i podstawową terminologię z zakresu etyki zawodu.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka dostrzega związki pomiędzy wartościami etycznymi a zachowaniami w praktyce zawodowej.
2.	K_U02	Potrafi analizować sytuacje profesjonalne pod kątem wyszukiwania ich aspektów etycznych.
3.	K_U03	Potrafi podjąć głębszy namysł nad szerszym kontekstem i konsekwencjami badań naukowych oraz odpowiedzialnością nauki i odpowiedzialnością naukowca – badacza.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka potrafi przyjąć aktywną postawę w sytuacjach dylematu etycznego w działalności profesjonalnej.
2.	K_K01	Zachowuje otwartość na krytyczny namysł nad własnymi standardami etycznymi oraz obecnymi w środowisku zawodowym.
3.	K_K03	Jest świadomy/-a zobowiązań etycznych na etapie badań do pracy dyplomowej i na dalszych etapach pracy badawczej/ zawodowej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Zapoznanie studentów z podejściami metodologicznymi do tworzenia etyk zawodowych. Etyka zawodowa: podstawowe zasady etyki zawodowej, wybrane problemy tworzenia etyk zawodowych. 2. Kształcenie umiejętności praktycznego wykorzystania kodeksów etycznych: kodeksy etyki zawodowej, kodeksy a wartości/aksjologiczne podstawy kodeksów, rola i funkcje kodeksów etyki zawodowej, przykłady kodeksów etyki zawodowej. 3. Przygotowanie studentów do aktywnego uczestnictwa we współczesnych dyskusjach na temat etyki zawodowej. 4. Etos, wzór osobowy i łączenie różnych wartości: godność, odpowiedzialność, tolerancja, prywatność, sprawiedliwość, solidarność międzyludzka, miłość bliźniego, ład społeczny, skuteczność działania, sumienność, uczciwość, samodoskonalenie i rozwój zawodowy, lojalność, hierarchia		

wartości.

5. Rozwijanie poczucia moralnych zobowiązań, jakie stawia praktyka zawodowa w różnych zawodach.

6. Specyficzne zagadnienia związane z etyką danego zawodu.

7. Przykłady dylematów etycznych i konfliktów wartości charakterystycznych dla danego zawodu.

8. Nadużycia i naganne praktyki, które podważają zaufanie i naruszają etos zawodowy.

Metody pomocy psychologicznej - 1		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka zna obszary zmian wymaganych w różnych formach pomocy chorym psychicznie oraz wsparcia pacjenta i jego rodziny.
2.	K_W06	Ma pogłębioną wiedzę na temat różnego rodzaju pomocy udzielanej przez psychologa klinicznego.
3.	K_W07	Rozumie działanie mechanizmów pomocowych potrzebnych do zainicjowania pożądanej zmiany w życiu pacjenta i jego rodziny.
4.	K_W08	Ma uporządkowaną wiedzę na temat oferty pomocowej w przypadku różnego rodzaju problemów ze zdrowiem psychicznym.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka potrafi zaproponować wskaźniki do ewaluacji skuteczności zajęć terapeutycznych.
2.	K_U02	Potrafi przygotować plan zajęć terapeutycznych dostosowanych do potrzeb pacjenta.
3.	K_U02	Potrafi zaproponować adekwatną do sytuacji rodzinnej pacjenta psychoedukację.
4.	K_U08	Potrafi posłużyć się wybranymi programami psychoprofilaktycznymi.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka dba o poprawną komunikację interpersonalną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Metody pomocy psychologicznej. 2. Osoby zdrowe i metody pomagania w wybranych sytuacjach kryzysowych typowych dla cyklu życia i w sytuacjach wyjątkowych. 3. Metody pomocy stosowane w przypadku chorób psychicznych.		

4. Zastosowanie metod treningowych.

Ćwiczenia:

1. Teoretyczne ujęcie choroby psychicznej.
2. Myślenie systemowe.
3. Teoria redefiniowania roli rodzica według Miliken.
4. Doświadczenie opieki nad dorosłym dzieckiem przewlekle chorym psychicznie według Ryan.
5. Egzystencjalne problemy wynikające z choroby dziecka.
6. Charakterystyka rodzajów pomocy udzielanej przez psychologa klinicznego.
7. Przygotowanie oferty pomocowej dla pacjenta z różnego rodzaju zaburzeniami psychicznymi.

Metody pomocy psychologicznej - 2		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka zna obszary zmian wymaganych w różnych formach pomocy psychologicznej: promocji zdrowia, rehabilitacji psychospołecznej, interwencji kryzysowej, psychoterapii.
2.	K_W06	Ma pogłębioną wiedzę na temat procesów prowadzących do zmiany w poszczególnych metodach pomocy psychologicznej.
3.	K_W07	Rozumie działanie mechanizmów terapeutycznych potrzebnych do uruchomienia zmiany w pacjencie.
4.	K_W08	Ma uporządkowaną wiedzę na temat empirycznych czynników sprzyjających zmianie w różnych metodach pomocy psychologicznej.
5.	K_W02	Potrafi przygotować plan treningów według zasad nurtu behawioralno-poznawczego.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka potrafi zaproponować wskaźniki do ewaluacji skuteczności zajęć terapeutycznych oraz sprawdzić ich przydatność.
2.	K_U02	Potrafi zaproponować adekwatną do sytuacji pacjenta-klienta metodę pomocy psychologicznej.
3.	K_U08	Potrafi posłużyć się wybranymi narzędziami wykorzystywanymi w psychoterapii dla ułatwienia procesu zmiany.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka dba o poprawną komunikację interpersonalną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Psychoterapia i jej specyficzne metody leczenia zaburzeń psychicznych. 2. Relacja terapeutyczna w ujęciu Bordina. 3. Promocja zdrowia psychicznego założenia i metody działania na poziomie indywidualnym i		

społecznym.

Ćwiczenia:

1. Metody pomocy pacjentom z zaburzeniami psychicznymi.
2. Metody pomocy rodzinie osób chorych psychicznie przebywającym w środowisku pozaszpitalnym.
3. Psychoedukacja.
4. Treningi umiejętności społecznych.
5. Treningi neuropoznania.
6. Treningi społecznego poznania.
7. Interwencja kryzysowa.
8. Metody prewencji zdrowia psychicznego.
9. Sposoby pomocy osobom zdrowym zagrożonym uzależnieniami behawioralnymi.
10. Uzależnienia substancjalne vs behawioralne – podobieństwa i różnice interwencji.
11. Zastosowania psychoterapii.

Praca empiryczna - 2		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna zasady dotyczące przywoływania źródeł w tekście oraz sporządzania bibliografii zgodnie ze spolszczonymi standardami APA.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi przeprowadzić badanie psychologiczne.
2.	K_U02	Potrafi zinterpretować uzyskanie wyniki badania, także w kontekście innych badań i teorii.
3.	K_U05	Potrafi sporządzić raport z przeprowadzonego badania.
4.	K_U05	Potrafi przygotować i przeprowadzić prezentację wyników badań.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością i kieruje dobrem badanych oraz zasadami etycznymi podczas projektowania i prowadzenia badania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Konkretne problemy badawcze opracowane są corocznie i proponowane studentom do wyboru. 2. Studenci przeprowadzają badania, przygotowują raporty przygotowują prezentacje wyników.		

Standardy diagnozy psychologicznej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna podstawowe pojęcia diagnozy psychologicznej, sposoby uzyskiwania danych potrzebnych dla przeprowadzenia diagnozy oraz warunki poprawności sporządzania diagnozy.
2.	K_W03	Zna podstawowe rodzaje diagnozy psychologicznej.
3.	K_W03	Zna specyfikę diagnozy dziecka, adolescenta i osoby dorosłej.
4.	K_W03	Zna zasady etyczne dotyczące procesu diagnozy oraz możliwości i ograniczenia diagnozy psychologicznej.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka rozumie diagnozę psychologiczną w kontekście sytuacji społecznej osoby badanej - jej oczekiwań i obaw.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka jest zdolny/-a do rozpoznawania etycznych problemów związanych z sytuacją diagnozy psychologicznej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Pojęcie i przedmiot diagnozowania. 2. Myślenie potoczne a diagnostyczne. 3. Zapotrzebowanie na psychologiczną diagnozę kliniczną – perspektywa klienta/pacjenta – osoby dorosłej, dziecka, psychologa, innych specjalistów. 4. Podstawowe założenia studium przypadku, diagnozowanie jako sytuacja komunikacyjna. 5. Diagnozowanie jako sytuacja społeczna – oczekiwania i obawy ze strony osoby badanej. 6. Specyfika diagnozy dziecka i adolescenta. 7. Rodzaje i sposoby uzyskiwania danych potrzebnych dla przeprowadzenia diagnozy. 8. Podstawowe rodzaje diagnozy. 9. Warunki poprawności sporządzania diagnozy. 10. Diagnozowanie a testowanie. 11. Pomiar w psychologii. 12. Profesjonalne kompetencje konieczne do przeprowadzania diagnozy.		

13. Proces diagnozy: etap formułowania pytań diagnostycznych na podstawie uzyskanych informacji od badanego i/ lub z dodatkowych źródeł (rodzic, współmałżonek, pedagog szkolny), etap formułowania hipotez wstępnych i ich weryfikacji, dobór narzędzi diagnostycznych, etap interpretacji uzyskanych danych - integracja informacji, wnioskowanie, analiza, pisemne opracowanie wyników diagnozy, zalecenia, sposób informowania o wynikach diagnozy różnych odbiorców.

14. Podstawowe typy technik diagnostycznych i ich użyteczność dla diagnozy; ilościowy i jakościowy opis zachowań.

15. Charakterystyka wskaźników diagnostycznych.

16. Kryteria poprawności interpretacji.

17. Teoretyczne podstawy metod diagnostycznych i ich konsekwencje dla formułowania wniosków diagnostycznych.

18. Prognozowanie na podstawie diagnozy psychologicznej – rozwoju, trwałości zachowań, możliwości zmiany.

19. Możliwości i ograniczenia diagnozy.

20. Etyczne problemy diagnozowania.

Narzędzia diagnozy psychologicznej człowieka dorosłego		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna podstawowe narzędzia diagnozy psychologicznej dorosłych oraz kontekst teoretyczny, na bazie którego powstały.
2.	K_W03	Ma uporządkowaną wiedzę dotyczącą podstawowych konstruktów teoretycznych z zakresu diagnozy psychologicznej.
3.	K_W03	Zna podstawowe paradygmaty diagnozy psychologicznej.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka umie zaplanować przebieg badania dobierając odpowiednie narzędzia do informacji, które chce uzyskać na temat danej osoby.
2.	K_U04	Potrafi opracować i zinterpretować wyniki przeprowadzonych badań na poziomie analizy ilościowej i jakościowej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka korzysta z narzędzi diagnozy zgodnie z obowiązującymi wytycznymi środowiska zawodowego psychologów dotyczącymi etyki zawodowej
2.	K_K04	Posługuje się narzędziami diagnostycznymi w sposób kompetentny, tzn. umiejętnie dobiera narzędzia do potrzeb diagnostycznych i stosuje je zgodnie ze standardami obowiązującymi w postępowaniu diagnostycznym.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Wprowadzenie do problematyki diagnozy osobowości człowieka dorosłego - rys historyczny, podstawy teoretyczne, współczesne modele, zastosowania praktyczne. 2. Procedury diagnostyczne - techniki samoopisowe, wywiad, obserwacja, techniki swobodne, techniki projekcyjne. 3. Dobór narzędzi diagnostycznych ze względu na teorię osobowości. 4. Postępowanie diagnostyczne dla poszczególnych domen osobowości. 5. Wprowadzenie do indywidualnej diagnozy osobowości człowieka dorosłego. Przegląd możliwych narzędzi diagnostycznych – mocne i słabe strony technik kwestionariuszowych, testowych oraz		

wywiadu.

6. Kontekst biologiczny i środowiskowy zróżnicowania osobowości.

7. Dyspozycyjna perspektywa diagnozy osobowości.

8. Podejście intrapsychiczne do osobowości. Techniki projekcyjne, ich słabe i mocne strony.

9. Podejście humanistyczne i egzystencjalne do osobowości człowieka.

10. Zagadnienie przystosowania się do otoczenia, kwestie adaptacyjne, zaburzenia osobowości.

11. Wywiad jako wszechstronne narzędzie w diagnozie osobowości.

Ćwiczenia:

1. Wprowadzenie do indywidualnej diagnozy osobowości człowieka dorosłego.

2. Przegląd możliwych narzędzi diagnostycznych – mocne i słabe strony technik kwestionariuszowych, testowych oraz wywiadu.

3. Ćwiczenia dotyczące konstruowania podstawowych pytań do wywiadu psychologicznego.

4. Wstępne omówienie Kwestionariusza temperamentu FCZ-KT. Kontekst biologiczny i środowiskowy zróżnicowania osobowości. Analiza przykładowo wypełnionych egzemplarzy FCZ-KT (ilustrujących poszczególne wymiary temperamentu).

6. Wstępne omówienie NEO – PI – R i EPQ – R oraz krótkie przypomnienie teorii cechowych.

Dyspozycyjna perspektywa diagnozy osobowości. Analiza przykładowo wypełnionych egzemplarzy NEO-PI-R (ilustrujących poszczególne wymiary osobowości).

7. Podejście intrapsychiczne do osobowości. Techniki projekcyjne, ich słabe i mocne strony. Omówienie TNZ Rottera i TAT, test Roschacha. Analiza przykładowo wypełnionych egzemplarzy TNZ Rottera (ilustrujących poszczególne obszary funkcjonowania).

8. Podejście humanistyczne i egzystencjalne do osobowości człowieka. Zapoznanie się z Wielowymiarowym Kwestionariuszem Preferencji oraz Skalą Satysfakcji z Życia. Analiza przykładowo wypełnionych egzemplarzy WKP (ilustrujących różne ukształtowanie preferowanych obszarów działań życiowych).

9. Wstępne omówienie listy przymiotnikowej ACL. Zagadnienie przystosowania się do otoczenia, kwestie adaptacyjne, zaburzenia osobowości. Omówienie kwestionariuszy STAI - Inwentarz Stanu i Cechy Lęku i COPE - Wielowymiarowy Inwentarz do Pomiaru Radzenia Sobie ze Stresem. Omówienie przykładowo wypełnionych egzemplarzy ACL.

11. Wywiad jako wszechstronne narzędzie w diagnozie osobowości. Obserwacja, aktywne słuchanie, techniki zbierania interesujących nas informacji. Czego możemy dowiedzieć się z wywiadu? Podstawy prowadzenia wywiadu ukierunkowanego. Radzenie sobie z oporem i inne zjawiska występujące w kontakcie. Dlaczego wywiad jest trudnym narzędziem diagnostycznym?

Specyfika zaburzeń w wybranych okresach rozwojowych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08	Student/-ka zna podstawowe zaburzenia psychiczne u dzieci, młodzież i osób starszych, zna systemy klasyfikacyjne chorób psychicznych.
2.	K_W08	Umie wymienić objawy zaburzeń psychicznych u dzieci, młodzież i osób starszych.
3.	K_W08	Zna etiologię i patogenezę zaburzeń psychicznych u dzieci, młodzież i osób starszych.
4.	K_W08	Różnicuje zaburzenia psychiczne u dzieci, młodzież i osób starszych.
5.	K_W08	Zna podstawowe metody leczenia u dzieci, młodzież i osób starszych.
6.	K_W06	Ma podstawowe informacje dotyczące systemu leczenia dzieci, młodzieży i osób starszych z problemami psychicznymi w Polsce.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka umie sporządzić diagnozę psychospołecznych przyczyn zaburzeń u dzieci, młodzież i osób starszych.
2.	K_U08	Umie zaprezentować podstawowe umiejętności rozmowy z pacjentem.
3.	K_U04	Potrafi przeprowadzić podstawowe badanie psychiatryczne, (komentarz: zostaje bez zmian, przedmiot prowadzi psychiatra) rozważyć różne możliwości diagnostyczne.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka jest wrażliwy/-a na potrzeby osób chorujących psychicznie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Metody badania dziecka.		

2. Wczesne dzieciństwo: Zaburzenia emocjonalne rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie.

3. Zaburzenia funkcjonowania społecznego rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie lub w wieku młodzieńczym (np. mutyzm wybiórczy).

4. Upośledzenie umysłowe. Autyzm.

5. Zaburzenia zachowania. ADHD. Tiki.

6. Zaburzenia jedzenia. Inne zaburzenia występujące w wieku młodzieńczym.

7. Psychologia starzenia się. Kontakt i badanie osoby starszej.

8. Przebieg zaburzeń psychicznych u osób starszych.

9. Otępienie.

Ćwiczenia:

1. Ćwiczenie umiejętności diagnozy poszczególnych rodzajów zaburzeń ze zwróceniem szczególnej uwagi na różnicowanie zaburzeń psychicznych u osób w specyficznych grupach wiekowych.

Statystyka w pracy badawczej i analiza danych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna zaawansowane zagadnienia z zakresu zastosowania statystyki w badaniach społecznych, zwłaszcza psychologicznych.
2.	K_W03	Charakteryzuje założenia i wymagania stawiane danym empirycznym poddawanym analizom wielozmiennowym i zna sposoby transformacji danych w celu normalizacji rozkładu i możliwości porównywania grup nierównolicznych.
3.	K_W03	Zna wybrane wielozmiennowe metody analizy danych i różnicuje ich zastosowania w stosunku do postawionego problemu badawczego, co pozwala na poszerzanie i rozbudowę postawionego pytania badawcze o dane uzyskane z różnorodnych analiz.
4.	K_W03	Wie na czym polegają różnice pomiędzy poszczególnymi metodami analizy danych w stopniu pozwalającym na samodzielny dobór odpowiednich i krótkie wyjaśnienie (ustne lub pisemne).
5.	K_W03	Zna prawidłowy zapis (zgodny ze standardami APA) i zasadność wszystkich elementów zapisu (wielkości statystyki, stopni swobody, poziomu istotności, miary wielkości efektu itd.).
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka dobiera odpowiednie analizy do postawionego pytania badawczego, weryfikuje założenia, przeprowadza analizę w programie statystycznym, interpretuje wyniki w sposób poprawny i krytyczny, stosuje zapis zgodny ze standardami APA.
2.	K_U03	Ocenia konsekwencje odstępstwa od założeń.
3.	K_U03	Wykorzystuje znajomość analiz do weryfikacji szczegółowych związków pomiędzy zmiennymi (np. mediacyjnych i moderacyjnych).
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma krytyczny stosunek do lektury doniesień badawczych i sposobu wykorzystania statystyki w naukach

		społecznych.
2.	K_K04	Ma świadomość konsekwencji niewłaściwego zastosowania analiz statystycznych.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Planowanie badań – podstawowe błędy w fazie planowania i zbierania danych (konstrukt teoretyczny i wskaźniki, skale pomiarowe, własności psychometryczne narzędzi, dobór próby, badania korelacyjne vs eksperymentalne a pytania i metody badawcze).

2. Konsekwencje złamania założeń; metody normalizacji rozkładów skośnych, *bootstrapping*.

3. Poszukiwanie związku pomiędzy zmiennymi – porównywanie grup (testy parametryczne – analiza wariancji jedno i dwuczynnikowa, z powtarzanymi pomiarami i wielozmiennowa, analiza z kowariantem, sprawdzeniem założeń i transformacje normalizujące rozkład skośny). Analiza przykładowych badań. Korzyści versus straty związane z wykorzystywaniem analizy wariancji.

4. Poszukiwanie związku liniowego pomiędzy zmiennymi – wielozmianowa analiza regresji liniowej, praktyczne różnice pomiędzy metodami hierarchiczną i krokową.

5. Testowanie hipotez oraz ocena wielkości efektów w szacowaniu dobroci dopasowania modelu.

6. Zastosowanie regresji w poszukiwaniu mediatorów. Mediacja całkowita. Mediacja częściowa.

7. Moderacja (zastosowanie w regresji i/ lub PROCESS Hayes'a).

8. Analiza korzyści jak i ograniczeń układu czynnikowego i analiz liniowych. Charakterystyka zastosowania (modyfikacja wniosków).

Psychologia międzykulturowa		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka potrafi definiować kulturę oraz objaśniać czynniki, które na nią wpływają.
2.	K_W05	Rozumie czym jest proces akulturacji.
3.	K_W05	Potrafi scharakteryzować modele i wymiary wyjaśniające różnice międzykulturowe.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada umiejętność interpretowania różnic kulturowych i ich podłoża.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozumie mechanizmy współpracy osób wywodzących się z odmiennych kultur.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Blok I 1. Świadomość międzykulturowa i akulturacja. 2. Model rozwoju wrażliwości międzykulturowej Bennetta. 3. Kultura oraz czynniki, które na nią wpływają. Blok II 1. Struktura „ja” w różnych kulturach. 2. Kolektywizm i indywidualizm vs zależność od pola. Blok III 1. Modele teoretyczne opisujące różnice kulturowe: Hofstede, Schwartza, Hampden-Turner i Trompenaars.		

Seminarium dyplomowe magisterskie - 1		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna zagadnienia teoretyczne i terminologię związaną z tematyką pracy.
2.	K_W03	Potrafi opracować koncepcję badań.
3.	K_W03	Potrafi osadzić problem pracy w konkretnym tle teoretycznym i empirycznym i wyselekcjonować odpowiednie pozycje bibliograficzne.
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka umie przygotować pracę magisterską pod względem merytorycznym i formalnym.
2.	K_U03	Potrafi zaprojektować niezbędne do przeprowadzenia badań narzędzia lub wykorzystać gotowe narzędzia.
3.	K_U03	Potrafi przeprowadzić badanie spełniające wymagania metodologiczne i etyczne.
4.	K_U03	Potrafi dokonać analizy wyników badania.
5.	K_U05	Potrafi zinterpretować wyniki badania.
6.	K_U05	Potrafi zredagować poszczególne części pracy.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością i kieruje dobrem badanych podczas projektowania i prowadzenia badania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Ustalenie problematyki badania planowanego w ramach pracy magisterskiej. 2. Opracowanie indywidualnych planów badawczych.		

Seminarium dyplomowe magisterskie - 2		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna zagadnienia teoretyczne i terminologię związaną z tematyką pracy.
2.	K_W03	Potrafi opracować koncepcję badań.
3.	K_W03	Potrafi osadzić problem pracy w konkretnym tle teoretycznym i empirycznym i wyselekcjonować odpowiednie pozycje bibliograficzne.
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka umie przygotować pracę magisterską pod względem merytorycznym i formalnym.
2.	K_U03	Potrafi zaprojektować niezbędne do przeprowadzenia badań narzędzia lub wykorzystać gotowe narzędzia.
3.	K_U03	Potrafi przeprowadzić badanie spełniające wymagania metodologiczne i etyczne.
4.	K_U03	Potrafi dokonać analizy wyników badania.
5.	K_U05	Potrafi zinterpretować wyniki badania.
6.	K_U05	Potrafi zredagować poszczególne części pracy.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością i kieruje dobrem badanych podczas projektowania i prowadzenia badania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Przygotowanie programu i metody badań. 2. Pilotaż metody i schemat analizy.		

Prawo w pracy psychologa		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka ma rozszerzoną i pogłębioną wiedzę o prawnych aspektach wykonywania zawodu psychologa.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi efektywnie wyszukiwać i interpretować informacje o prawnych aspektach wykonywania zawodu psychologa.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością za przygotowanie do pracy, podejmowane decyzje, prowadzone działania oraz ich prawne skutki.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Status psychologa w Polsce – prawa i obowiązki. 2. Odpowiedzialność prawna psychologa - cywilna, karna, zawodowa. 3. Sądy i prokuratura - struktura i zadania. 4. Podstawowe zasady procesu cywilnego i karnego. 5. Prawne podstawy opiniowania biegłego psychologa w postępowaniu cywilnym. 6. Prawne podstawy opiniowania biegłego psychologa w postępowaniu karnym. 7. Rola biegłego psychologa w wybranych zagadnieniach w postępowaniu cywilnym: - zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych; - ubezwłasnowolnienie w świetle prawa polskiego i międzynarodowego; - czynności prawne a wady oświadczeń woli; - testament, postępowanie spadkowe; - postępowanie rozwodowe. 8. Rola biegłego psychologa w wybranych zagadnieniach w postępowaniu karnym: - prawo karne a feminizm – przestępstwa seksualne, przestępstwo znęcania się, stalking, dzieciobójstwo; - przestępstwa motywowane nienawiścią; - postępowania z udziałem osób z niepełnosprawnością intelektualną.		

Seminarium dyplomowe magisterskie - 3		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna zagadnienia teoretyczne i terminologię związaną z tematyką pracy.
2.	K_W03	Potrafi opracować koncepcję badań.
3.	K_W03	Potrafi osadzić problem pracy w konkretnym tle teoretycznym i empirycznym i wyselekcjonować odpowiednie pozycje bibliograficzne.
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka umie przygotować pracę magisterską pod względem merytorycznym i formalnym.
2.	K_U03	Potrafi zaprojektować niezbędne do przeprowadzenia badań narzędzia lub wykorzystać gotowe narzędzia.
3.	K_U03	Potrafi przeprowadzić badanie spełniające wymagania metodologiczne i etyczne.
4.	K_U03	Potrafi dokonać analizy wyników badania.
5.	K_U05	Potrafi zinterpretować wyniki badania.
6.	K_U05	Potrafi zredagować poszczególne części pracy.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością i kieruje dobrem badanych podczas projektowania i prowadzenia badania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Przeprowadzenie badań właściwych. 2. Wstępne opracowanie wyników przeprowadzonych badań.		

Psychospołeczne aspekty zdarzeń traumatycznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka ma pogłębioną wiedzę na temat skutków zdarzeń traumatycznych zarówno dla jednostek jak i całych społeczności.
2.	K_W05	Ma wiedzę o wpływie zdarzeń traumatycznych na więzi społeczne i dynamice tego wpływu w czasie.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka potrafi sprawnie porozumiewać się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców z wykorzystaniem naukowej terminologii oraz różnych kanałów i technik komunikacyjnych, jak również prowadzić debatę na tematy specjalistyczne w odniesieniu do skutków zdarzeń traumatycznych.
2.	K_U08	Potrafi zaplanować *debrifing* po zdarzeniu traumatycznym.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozumie specyfikę kontaktu zarówno z dzieckiem jak i osobą dorosłą, która doświadczyła zdarzenia traumatycznego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Analiza psychologicznych konsekwencji zdarzeń traumatycznych dla życia i funkcjonowania zarówno pojedynczych osób jak i całych społeczności. 2. Elementy diagnozy zaburzeń po traumie. 3. Socjoekonomiczne, osobowościowe i kontekstualne czynniki ryzyka wystąpienia lub/i nasilenia objawów potraumatycznych. 4. Podstawy pomocy psychologicznej osobom doświadczającym traumy. Rodzaje pomocy i jej skuteczność. 5. Rola systemów wsparcia społecznego i instytucjonalnego w radzeniu sobie ze skutkami doświadczeń traumatycznych. 6. Pozytywne następstwa doświadczeń kryzysowych - wzrost potraumatyczny.		

Seminarium dyplomowe magisterskie – 4 i złożenie pracy		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna zagadnienia teoretyczne i terminologię związaną z tematyką pracy.
2.	K_W03	Potrafi opracować koncepcję badań.
3.	K_W03	Potrafi osadzić problem pracy w konkretnym tle teoretycznym i empirycznym i wyselekcjonować odpowiednie pozycje bibliograficzne.
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka umie przygotować pracę magisterską pod względem merytorycznym i formalnym.
2.	K_U03	Potrafi zaprojektować niezbędne do przeprowadzenia badań narzędzia lub wykorzystać gotowe narzędzia.
3.	K_U03	Potrafi przeprowadzić badanie spełniające wymagania metodologiczne i etyczne.
4.	K_U03	Potrafi dokonać analizy wyników badania.
5.	K_U05	Potrafi zinterpretować wyniki badania.
6.	K_U05	Potrafi zredagować poszczególne części pracy.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością i kieruje dobrem badanych podczas projektowania i prowadzenia badania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Analiza uzyskanych wyników badania. 2. Złożenie całości pracy.		

Fakultet obcojęzyczny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka definiuje i sprawnie posługuje się kluczowymi pojęciami dla omawianego zagadnienia.
2.	K_W02	Zna koncepcje kluczowe dla omawianego zagadnienia.
3.	K_W02	Ma wiedzę o uwarunkowaniach i podstawowych mechanizmach dotyczących omawianego zjawiska.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi dokonać analizy społecznych aspektów omawianego zagadnienia.
2.	K_U01	Jest w stanie odnaleźć i wykorzystać w praktyce właściwą literaturę obcojęzyczną odnośnie poruszanego tematu.
3.	K_U07	Posługuje się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, w tym terminologią z zakresu psychologii.
4.	K_U06	Umie prezentować zarówno własny punkt widzenia, jak i rzeczowo ustosunkowywać się do opinii innych osób.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma krytyczny stosunek do potocznych, nieuzasadnionych naukowo przekonań.
2.	K_K02	Ma motywację do angażowania się w aktywność na rzecz innych osób w praktyce, wykorzystując wiedzę teoretyczną zgodnie z zasadami etycznymi.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Zajęcia mają na celu pogłębienie i/ lub poszerzenie wiedzy psychologicznej oraz wzbogacenie fachowego słownictwa w wybranych obszarach.		

Fakultet		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka definiuje i sprawnie posługuje się kluczowymi pojęciami dla omawianego zagadnienia.
2.	K_W02	Zna koncepcje kluczowe dla omawianego zagadnienia.
3.	K_W02	Ma wiedzę o uwarunkowaniach i podstawowych mechanizmach dotyczących omawianego zjawiska.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi dokonać analizy społecznych aspektów omawianego zagadnienia.
2.	K_U01	Jest w stanie odnaleźć i wykorzystać w praktyce właściwą literaturę dotyczącą poruszanego tematu.
3.	K_U06	Umie prezentować zarówno własny punkt widzenia, jak i rzeczowo ustosunkowywać się do opinii innych osób.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma krytyczny stosunek do potocznych, nieuzasadnionych naukowo przekonań.
2.	K_K02	Ma motywację do angażowania się w aktywność na rzecz innych osób, w praktyce wykorzystując wiedzę teoretyczną zgodnie z zasadami etycznymi.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Zajęcia mają na celu pogłębienie i/ lub poszerzenie wiedzy psychologicznej w wybranych obszarach.		

OPISY ZAJĘĆ

Specjalność: Psychologia kliniczna

Anatomia funkcjonalna i plastyczność mózgu		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka ma pogłębioną wiedzę na temat neuroanatomii funkcjonalnej mózgu człowieka w wszystkich poziomach organizacji.
2.	K_W04	Ma pogłębioną wiedzę na temat metod badania korelacji lokalizacyjnej z funkcjonalną w układzie nerwowym.
3.	K_W04	Ma pogłębioną wiedzę na temat plastyczności układu nerwowego.
4.	K_W04	Ma uporządkowaną wiedzę o współczesnych koncepcjach działania układu nerwowego.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności wyszukiwania i interpretowania informacji o funkcjonowaniu mózgu człowieka z wykorzystaniem wiarygodnych źródeł oraz zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.
2.	K_U07	Posługuje się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, w tym terminologią z zakresu psychologii – posiada umiejętność czytania i interpretacji artykułów naukowych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością za formułowane wypowiedzi dotyczące funkcjonowania układu nerwowego człowieka i wynikających z niej konsekwencji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Mózg jako przykład złożonego układu, poziomy organizacji, emergentność funkcjonalna związana		

ze zmianą poziomów organizacji układu nerwowego.

2. Podstawowa organizacja układu nerwowego na poziomie anatomicznym, sieci neuronalnych i komórkowym. Układ nerwowy jako wynik działania procesów ewolucji i ontogenezy.

3. Techniki badania układu nerwowego jako narzędzie zrozumienia jego działania.

4. Neuroanatomia funkcjonalna - ewolucja koncepcji działania układu nerwowego.

5. Podstawy lokalizacji funkcji w mózgu człowieka - pień mózgu i międzymózgowie.

6. Podstawy lokalizacji funkcji w mózgu człowieka – kresomózgowie.

7. Plastyczność dojrzałego układu nerwowego i zmiany anatomiczne wynikające z plastyczności.

Psychologiczne uwarunkowania zaburzeń psychicznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08	Student/-ka ma uporządkowaną wiedzę o patologiach i dysfunkcjach związanych ze sferą emocjonalną, osobowościową i zachowaniem człowieka, o zaburzeniach zdrowia psychicznego oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi, odpowiednio dobierając środki i metody, wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizy i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów, z zachowaniem przyjętych w psychologii standardów.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy psychologicznej dla wspierania rozwoju jednostki i kształtowania więzi w środowiskach społecznych; ma pozytywne nastawienie do nabywania wiedzy z zakresu psychologii i budowania warsztatu pracy.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1.Teorie psychologiczne wyjaśniające powstawanie zaburzeń psychicznych: systemowe, psychodynamiczne, humanistyczne, poznawczo-behawioralne. 2.Neuropsychologiczne podłoże zaburzeń funkcjonowania psychospołecznego osób z chorobami psychicznymi. 2.1. Charakterystyka zaburzeń poznawczych w schizofrenii i ChAD. 2.2. Deficyty poznawcze jako cecha podatności do zachorowania. 2.3. Związek deficytów poznawczych z funkcjonowaniem społecznym. 3. Doświadczenia związane z zaburzeniami psychicznymi osoby chorej i jej rodziny. 3.1. Obraz własnej choroby i psychologiczne reakcje na chorobę psychiczną. 4. Konsekwencje choroby psychicznej dla jednostki, rodziny i najbliższego otoczenia. 4.1. Brzemię rodzin. 4.2. Piętno i stygmatyzacja.		

5. Wybrane metody terapeutyczne wspierające pacjenta i jego rodzinę w procesie zdrowienia.

Praktyka asystencka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna zadania realizowane w miejscu praktyki.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka umie współpracować z pracownikami i klientami/ pacjentami/ osobami spotkanymi w miejscu praktyki.
2.	K_U05	Umie prowadzić dokumentację – dziennik praktyk.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka przejawia obowiązkowość w realizowaniu powierzonych mu/ jej zadań.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Praktyka polega na obserwacji uczestniczącej procesu diagnostycznego oraz przebiegu psychoterapii, interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego, działań profilaktycznych i/lub promocji zdrowia w ośrodkach terapeutycznych, poradniach, placówkach medycznych, które oferują różne formy wsparcia i pomocy psychologicznej.		

Patofizjologia chorób somatycznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08; K_W04	Student/-ka potrafi wskazać i omówić podstawowe mechanizmy funkcjonowania organizmu człowieka w zdrowiu i chorobie na przykładzie układów: krążenia, oddechowego i pokarmowego.
2.	K_W08	Potrafi zdefiniować, podając konkretne przykłady, różnicę miedzy objawem chorobowym a chorobą.
3.	K_W08	Na przykładzie wybranych chorób potrafi wyjaśnić patomechanizm zmian ogólnoustrojowych (np. niewydolności krążenia, oddechowej czy wątroby) prowadzących do wystąpienie określonych objawów somatycznych.
4.	K_W08	Potrafi wyjaśnić, podając przykłady, dlaczego taki sam objaw kliniczny może występować w chorobach somatycznych o różnej etiologii i umiejscowieniu narządowym.
5.	K_W08	Potrafi wymienić i zinterpretować objawy świadczące o niewydolności krążenia w wyniku zawału mięśnia sercowego.
6.	K_W08	Potrafi wymienić funkcje jakie pełni wątroba oraz objawy świadczące o jej uszkodzeniu: ostrym i przewlekłym.
7.	K_W08	Potrafi wymienić czynniki, przyzwyczajenia i nałogi prowadzące do ostrych i/lub przewlekłych chorób układu oddechowego, wyjaśniając zasadniczy mechanizm zmian chorobowych.
8.	K_W08	Potrafi zdefiniować co to jest wstrząs, wymienić kategorie przyczyn oraz objawy.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka potrafi sprawnie dyskutować ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców o istocie patologii najczęściej spotykanych chorób somatycznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozumie specyfikę kontaktu z osobą chorą somatycznie.
TREŚCI PROGRAMOWE		

1. Zasady diagnostyki różnicowej na podstawie objawów klinicznych. Objaw a choroba.

2. Patomechanizm wstrząsu jako stanu zagrożenia życia. Przyczyny - objawy.

3. Krążenie przed i po urodzeniu-zmiany hemodynamiczne i konsekwencje zaburzeń. Patofizjologia chorób układu krążenia. Ostra i przewlekła niewydolność krążenia.

4. Układ oddechowy w wieku rozwojowym i człowieka dorosłego. Predyspozycje do chorób. Stany prowadzące do niewydolności oddechowej ostrej i przewlekłej.

5. Funkcja przewodu pokarmowego. Funkcje wątroby i trzustki. Najczęściej spotykane zaburzenia funkcji przewodu pokarmowego, wątroby i trzustki. Objawy i skutki kliniczne. Stany ostre i przewlekłe.

6. Patofizjologia najczęściej występujących chorób układu moczopłciowego u kobiet i mężczyzn.

Diagnoza psychologiczna i pomoc dzieciom chorym somatycznie		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08	Student/-ka ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę na temat problematyki chorób somatycznych wieku dziecięcego (w tym endokrynopatie wieku dziecięcego, nowotwory, zaburzenia gastroenterologiczne, choroby kwalifikujące do transplantacji).
2.	K_W04	Rozumie specyfikę procesów rozwojowych dziecka chorego w aspekcie biologicznym, psychologicznym oraz społecznym.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka potrafi przeprowadzić diagnozę procesów poznawczych i emocjonalnych dziecka somatycznie chorego z zastosowaniem odpowiednich technik diagnostycznych.
2.	K_U01	Potrafi interpretować posiadane informację o wpływie choroby na rozwój dziecka i planować działania terapeutyczne.
3.	K_U02	Potrafi projektować rozwiązania złożonych problemów psychologicznych dziecka chorego i przewidywać skutki planowanych działań.
4.	K_U03	Potrafi dobierać odpowiednie metody, narzędzia i środki badawcze do specyfiki rozwoju dziecka chorego, potrafi interpretować wyniki badań i wyciągać wnioski do dalszych oddziaływań terapeutycznych
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka z zaangażowaniem planuje postępowania terapeutyczne zgodne z zasadami etyki i szacunkiem wobec dziecka chorego somatycznie przejawia otwartą postawę na specyfikę doświadczanych przez dziecko trudności w kontakcie klinicznym.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Specyfika rozwoju dziecka chorego somatycznie. Stres jako przyczyna i skutek w przebiegu chorób somatycznych.		

2. Choroby somatyczne vs choroby psychosomatyczne u dzieci i młodzieży.

3. Czynniki chroniące w procesie chorowania tkwiące w dziecku i jego środowisku.

4. Patogeneza chorób somatycznych u dzieci, rozpoznanie medyczne i jego konsekwencje dla rozwoju poznawczo-emocjonalno-społecznego.

5. Rola choroby somatycznej w systemie rodzinnym, systemowa terapia rodzin.

6. Informowanie o diagnozie, rokowaniach i ewentualnym braku pomyślnych rokowań.

7. Organizacja pomocy medyczno-psychologicznej dla dzieci na oddziałach szpitalnych, w ośrodkach dziennego pobytu, sanatoriach, hospicjach, metody wspierania leczenia i terapii dzieci somatycznie chorych.

8. Formy pomocy psychologicznej wspomagające proces leczenia i ułatwiające dziecku oraz jego rodzinie adaptację do warunków związanych z leczeniem (psychoedukacja, terapia podtrzymująca, techniki odreagowywania napięć).

9. Metody diagnozy rozwoju poznawczego i emocjonalnego dzieci chorych somatycznie.

10. Pediatryczny stres po interwencjach medycznych.

11. Opieka nad dzieckiem terminalnie chorym. Żałoba po zmarłym dziecku.

12. Etyczne aspekty pracy psychologa z dzieckiem przewlekle chorym, specyfika kontaktu z dzieckiem i jego rodzicami.

Ćwiczenia:

1. Rola psychologa w leczeniu dzieci chorych somatycznie.

2. Zaburzenia psychosomatyczne – specyfika kontaktu z dzieckiem i rodziną.

3. Transplantologia – rola psychologa w kontakcie z biorcą i rodziną dawcy.

4. Onkologia – specyfika kontaktu z pacjentem w okresie remisji, nawrotów, w okresie terminalnym.

5. Diabetologia – choroby przewlekłe w różnych okresach rozwojowych.

6. Gastroenterologia – wstydliwe choroby.

7. Narzędzia diagnozy w pracy z dzieckiem chorym somatycznie.

Diagnoza psychologiczna zaburzeń psychicznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08	Student/-ka ma uporządkowaną wiedzę o patologiach i dysfunkcjach związanych ze sferą emocjonalną, osobowościową i zachowaniem człowieka, o zaburzeniach zdrowia psychicznego oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej: w zakresie zachowania, osobowości, różnic indywidualnych, emocji, motywacji i funkcji poznawczych oraz zaburzeń zdrowia psychicznego.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania i jest wrażliwy/-a na znaczenie relacji interpersonalnej w kontakcie psychologicznym.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Zadania psychologa klinicznego jako jednego z członków zespołu medycznego i terapeutycznego. 2. Rola diagnozy psychologicznej w całym procesie diagnostycznym. 3. Rola diagnozy klinicznej jako jednej z przesłanek kierowania osób na psychoterapię, rehabilitację psychiatryczną, rehabilitację neuropsychologiczną w zależności od specyfiki zaburzeń. 4. Wybór i zastosowanie metod diagnozy psychologicznej: obserwacja, wywiad, testy i metody psychologiczne, kwestionariusze, techniki projekcyjne, eksperymenty patopsychologiczne. 5. Diagnoza poziomu funkcjonowania poznawczego: ocena poziomu intelektualnego, funkcji wzrokowo-przestrzennych, werbalnych, wykonawczych, pamięci operacyjnej, słownej i procesów uczenia się, formalnych zaburzeń myślenia w zaburzeniach psychicznych. 6. Ocena funkcjonowania sfery uczuciowo-dążeniowej w różnych zaburzeniach psychicznych (cechy osobowości, funkcjonowanie społeczne). 7. Sporządzanie klinicznej diagnozy psychologicznej - integracja uzyskanych danych w procesie diagnostycznym, interpretacja, wnioski i zalecenia.		

Psychologiczne aspekty chorób somatycznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka rozumie procesy psychologiczne ważne dla zdrowia i jego ochrony.
2.	K_W08	Ma uporządkowaną wiedzę o patologiach i dysfunkcjach związanych ze sferą emocjonalną, osobowościową i zachowaniem człowieka, o zaburzeniach zdrowia psychicznego oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej w zakresie zdrowia.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka jest przekonany/-a o konieczności zachowania się w sposób profesjonalny i przestrzegania zasad etyki zawodowej.
2.	K_K05	Rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Epidemiologia chorób somatycznych w populacji dorosłych Polaków. 2. Psychosomatyka. Mechanizmy emocjonalne w zaburzeniach somatycznych. Stres a choroba. Choroba jako sytuacja stresowa. 3. Pomoc psychologiczna w chorobach somatycznych. Diagnoza potrzeb. Rodzaje pomocy. 4. Zjawisko bólu i metody pomocy pacjentom. 5. Problematyka szkoleń i doskonalenia podstawowych umiejętności psychoterapeutycznych (superwizja, grupy Balinta, kursy specjalizacyjne). Ćwiczenia: 1. Wpływ przewlekłej choroby somatycznej na funkcjonowanie psychospołeczne jednostki. 2. Czynniki psychospołeczne wpływające na rozwój choroby oraz sposoby radzenia sobie z chorobą. 3. Diagnoza psychologiczna chorych somatycznie - cele, narzędzia oraz zadania psychologa		

klinicznego.

4. Zaburzenia psychiczne w przebiegu chorób somatycznych.

5. Podstawowe zasady udzielania wyjaśnień oraz przekazywania „złych wiadomości”.

6. Wybrane metody psychoterapeutyczne wykorzystywane pracy z chorymi somatycznie (metody relaksacji, wizualizacja, podejście Simontona, RTZ, terapeutyczne wykorzystanie rysunku, terapeutyczne wykorzystanie muzyki).

7. Wykorzystanie psychoedukacji w pracy z chorymi somatycznie.

8. Specyfika wybranych chorób somatycznych oraz ich znaczenie dla funkcjonowania psychospołecznego jednostki.

Metody pomocy osobom chorym psychicznie		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka rozumie procesy psychologiczne ważne dla zdrowia i jego ochrony oraz zna teoretyczne podstawy działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie wspierania osób chorujących psychicznie.
2.	K_W08	Ma uporządkowaną wiedzę o patologiach i dysfunkcjach związanych ze sferą emocjonalną, osobowościową i zachowaniem człowieka, o zaburzeniach zdrowia psychicznego oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach występujących u osób chorujących psychicznie.
3.	K_W06	Ma uporządkowaną wiedzę o celach, organizacji i funkcjonowaniu instytucji pomocowych, terapeutycznych oferujących wsparcie osobom chorującym psychicznie, pogłębioną w wybranych zakresach.
4.	K_W05	Ma pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach, istotnych z punktu widzenia procesów psychicznych ważnych dla osób chorujących psychicznie.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi odpowiednio dobierając środki i metody wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizy i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów osób chorujących psychicznie, z zachowaniem przyjętych w psychologii standardów.
2.	K_U04	Posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej: w zakresie zachowania, oraz zaburzeń zdrowia psychicznego w odniesieniu do problemów osób chorujących psychicznie.
3.	K_U08	Posiada umiejętności potrzebne do przeprowadzenia rozmowy psychologicznej i psychologicznej pracy z grupą.
		Kompetencje społeczne

1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy psychologicznej dla wspierania osób chorujących psychicznie i kształtowania więzi w środowiskach społecznych; ma pozytywne nastawienie do nabywania wiedzy z zakresu psychologii i budowania warsztatu pracy.
2.	K_K05	Rozumie specyfikę kontaktu z osobami chorującymi psychicznie w sytuacji pomagania i jest wrażliwy/-a na znaczenie relacji interpersonalnej w kontakcie psychologicznym.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Specyfika problemów osób chorujących psychicznie.

2. Rozwój metod pomocy osobom chorującym psychicznie: przytułki, zakłady lecznicze dla obłąkanych, model azylowy, model środowiskowy.

3. Eksterminacja osób chorujących psychicznie w III Rzeszy oraz psychiatria polityczna w ZSRR.

4. Znaczenie ruchu antypsychiatrycznego dla rozwoju nowoczesnych metod pomocy dla osób chorujących psychicznie.

5. Model środowiskowy: założenia i strategie działania.

6. Programy i placówki lecznicze w psychiatrii.

7. Środowiskowe programy wsparcia dla osób chorujących psychicznie.

8. Koncepcja procesu zdrowienia i umacniania.

Ćwiczenia:

1. Wprowadzenie do środowiskowego modelu wsparcia osób chorujących psychicznie.

2. Specyfika działania modelu azylowego i środowiskowego.

3. Funkcjonowanie osób chorujących psychicznie w ruchu samopomocowym.

4. Zasady działania Środowiskowych Domów Samopomocy i Warsztatów Terapii Zajęciowej.

5. Zasady działania Mieszkań Chronionych i Klubów Pacjenta.

6. Zasady działania Ośrodków Wsparcia i Specjalistycznych Usług Opiekuńczych.

7. Zasady działania Zespołów Leczenia Środowiskowego i Poradni Zdrowia Psychicznego.

8. Znaczenie zakładów pracy chronionej, klubów pracy i agencji zatrudnienia dla aktywizacji zawodowej osób chorujących psychicznie.

9. Znaczenie programów aktywizacji zawodowej i spółdzielni socjalnych dla aktywizacji zawodowej osób chorujących psychicznie.

10. Funkcjonowanie całodobowych oddziałów psychiatrycznych i dziennych oddziałów psychiatrycznych.

11. Stygmatyzacja osób chorujących psychicznie i jej skutki.

12. Znaczenie programów antystygmatyzacyjnych dla funkcjonowania społecznego osób chorujących

psychicznie.

13. Sytuacja osób chorujących psychicznie w Polsce i ochrona ich praw.

14. Spotkanie z osobą chorującą psychicznie – prelekcja destygmatyzacyjna.

Neuropsychologia kliniczna człowieka dorosłego		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna ewolucję poglądów na lokalizację funkcji psychicznych w mózgu; umie objaśniać podstawy współczesnej neuropsychologii.
2.	K_W08	Zna i rozumie przesłanki neuropsychologicznego postępowania klinicznego i koncepcję dynamicznych układów funkcjonalnych jako anatomicznego podłoża złożonych funkcji psychicznych człowieka.
3.	K_W08	Zna czynniki determinujące indywidualny profil organizacji funkcjonalnej mózgu, rozpoznaje czynniki modyfikujące ten standardowy model; zna podstawowe zespoły zaburzeń behawioralnych występujące w konsekwencji ogniskowych uszkodzeń oraz uogólnionych patologii mózgu.
4.	K_W08	Rozumie rolę struktur mózgowych w regulacji procesów emocjonalnych oraz istotę zaburzeń sfery emocjonalnej wynikających z uszkodzenia mózgu; zna kryteria kształtujące obraz kliniczny zmian patologicznych.
5.	K_W07	Zna różnorodne mechanizmy samonaprawcze i rozumie ich rolę.
6.	K_W06	Zna charakterystyczne cechy rehabilitacji neuropsychologicznej, potrafi wyodrębnić i opisać jej cele.
7.	K_W06	Zna rodzaje pomocy psychologicznej i sposoby postępowania z pacjentem z dysfunkcją mózgu.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka umie zaprojektować schemat diagnostycznego badania neuropsychologicznego, kontrolować i modyfikować jego założenia w zależności od uzyskiwanych wyników; potrafi analizować wskazówki prognostyczne, adekwatnie posługuje się danymi z wywiadu behawioralnego; weryfikuje dane z wywiadu z rodziną i dane z anamnezy chorobowej ze względu na odnotowywane zaburzenia, szacuje diagnostyczną wartość obserwacji funkcjonowania pacjenta.
2.	K_U08	Umie prowadzić efektywną rozmowę kliniczną oraz rozpoznawać czynniki mogące mieć wpływ na otrzymywane rezultaty, tj.:

		reakcje lękowe, osłabienie motywacji, wycofywania się z działania, ból, deprywację sensoryczną.
3.	K_U02; K_U01	Umie oceniać deficyty neuropsychologiczne oraz określać zachowane funkcje pacjenta i wykorzystywać je jako przesłanki rehabilitacji neuropsychologicznej i tworzenia indywidualnych programów terapeutycznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest świadomy/-a sposobów radzenia sobie z chorobą neurologiczną, identyfikuje czynniki warunkujące adaptacyjność przez osoby z dysfunkcjami OUN i wie jak wspierać takich pacjentów i ich rodziny.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Podstawy teoretyczne neuropsychologii klinicznej.

2. Podstawy współczesnej neuropsychologii, przesłanki neuropsychologicznego postępowania klinicznego, współczesne poglądy na lokalizację funkcji w mózgu.

3. Procesy poznawcze, funkcje wykonawcze i regulacja emocjonalna.

4. Podstawy neuroanatomii OUN.

5. Omówienie standardowego modelu organizacji funkcjonalnej mózgu.

6. Omówienie przyczyn ogniskowych uszkodzeń mózgu i uogólnionych patologii mózgu – czynniki patogenne zdarzeniowe oraz czynników działających przewlekle.

7. Neuropsychologiczne następstwa dysfunkcji mózgu.

8. Zjawisko plastyczności mózgu i jego funkcjonalnej reorganizacji, mechanizmy naprawcze, czynniki warunkujące przebieg terapii neuropsychologicznej.

9. Techniki obrazowania OUN.

Ćwiczenia:

1. Mózgowa organizacja wybranych funkcji leżących u podstaw świadomego, celowego działania – percepcja, funkcje językowe, gnozja, ruchy celowe, procesy pamięciowe, funkcje wykonawcze; strategiczne obszary dla mowy i języka.

2. Rola struktur mózgowych w regulacji procesów emocjonalnych, zaburzenia wynikające z mózgowych zakłóceń w kontroli reakcji emocjonalnych.

3. Analiza zróżnicowania funkcjonalnego w obrębie poszczególnych płatów mózgowych, analiza obrazu klinicznego uwarunkowanego miejscem uszkodzenia, deficyt podstawowy.

4. Diagnostyka różnicowa.

5. Zasady interpretacji wyników testów i prób klinicznych stosowanych w neuropsychologii.

6. Projektowanie schematu badania neuropsychologicznego.

7. Dobór podstawowych metod badania, ich jakościowa interpretacja, szacowanie prawdopodobnych mechanizmów zaburzeń.

8. Zróżnicowane formy i mechanizmy neuroplastyczności.

Neuropsychologia dziecka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08	Student/-ka ma uporządkowaną wiedzę o patologiach i dysfunkcjach neuropsychologicznych u dzieci.
2.	K_W01	Ma rozszerzoną i pogłębioną wiedzę o miejscu neuropsychologii klinicznej dziecka w systemie nauk oraz o jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka potrafi ma umiejętność opracowania diagnozy neuropsychologicznej dziecka.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka.
2.	K_K04	Odpowiedzialnie przygotowuje się do wspieranie dzieci z zaburzeniami neuropsychologicznymi i ich rodzin.
3.	K_K05	Rozumie specyfikę kontaktu z dzieckiem z zaburzeniami neuropsychologicznymi i jego rodziną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Wprowadzenie do neuropsychologii klinicznej dziecka. 1.1. Związek mózg – zachowanie. 1.2. Podstawy mózgowej organizacji funkcji psychicznych. 2. Struktura, funkcja, mechanizmy układu nerwowego. 2.1. Anatomia i fizjologia układu nerwowego - podstawowe pojęcia dla praktyki neuropsychologicznej. 2.2. Ontogeneza układu nerwowego. 2.3. Patologia i zaburzenia ontogenezy. 2.4. Neuroplastyczność. 2.5. Podstawy neuroobrazowania OUN.		

2.6. Mózgowe mechanizmy zachowania z perspektywy neuroobrazowania.

2.7. Mózgowe podłoże funkcji wykonawczych, pamięci i procesów poznawczych.

3. Dysfunkcje i deficyty neuropsychologiczne.

3.1. Zaburzenia funkcji językowych. Apraksja. Agnozja.

3.2. Zaburzenia procesów uwagi.

3.3. Zaburzenia mnestyczne.

3.4. Zaburzenia samoświadomości z perspektywy neuropsychologii klinicznej.

3.5. Zaburzenie funkcji wykonawczych.

3.6. Deficyty neuropsychologiczne w wybranych chorobach naczyniowych mózgu.

4. Patologie i zaburzenia rozwojowe występujące u dzieci: specyficzne zaburzenia językowe u dzieci, ADHD, specyficzne trudności w opanowaniu pisania i czytania, specyficzne trudności w uczeniu się matematyki, autyzm, FAS, agenezja ciała modzelowatego i inne.

5. Metody diagnozy neuropsychologicznej.

5.1. Metody badania funkcji poznawczych i wykonawczych.

5.2. Metody badania pamięci.

6. Problem diagnozy neuropsychologicznej i neurorehabilitacji.

6.1. Specyfika diagnozy stanów pourazowych.

Seksuologia		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna terminologię używaną w opisie normatywnego rozwoju psychoseksualnego wypracowaną przez wspierające psychologię dyscypliny naukowe.
2.	K_W05	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat normy i wyjątkowych kategorii zaburzeń w sferze psychoseksualnej w odniesieniu do dzieciństwa i okresu dorastania.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka ma umiejętność poruszania problematyki psychoseksualnej, formułowania i prezentowania własnych opinii na ten temat, dzielenia się swoimi wątpliwościami na forum grupy, argumentowania swojego stanowiska z wykorzystaniem nowoczesnej w tym obszarze wiedzy.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę poszerzania wiedzy dotyczącej rozwoju psychoseksualnego i jego uwarunkowań.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Podejście do seksualności człowieka na przestrzeni wieków. 2. Pojęcie normy w seksuologii. 3. Podstawowe pojęcia w seksuologii. 3.1. Tożsamość płciowa. 3.2. Orientacja seksualna - definicja zjawiska. 4. Seksualność w ontogenezie człowieka. 5. Seksuologia kliniczna. 6. Seksuologia biologiczna. 7. Seksualność osób z niepełnosprawnościami. 8. Dylematy seksuologii XXI wieku. 9. Modele edukacji seksualnej.		

Ćwiczenia:

1. Współczesne podejście do rozumienia tożsamości seksualnej – interseksualizm.

2. Seksualność osób z rozpoznaniem chorób psychicznych.

3. Podejście do seksualności w różnych religiach – wyzwania dla współczesności.

4. Zdrowie seksualne elementem zdrowia publicznego.

5. Seksualność osób w wieku starszym.

6. Seksualność osób w warunkach wymuszonej deprywacji.

7. Seksualność; pomoc psychologiczno-seksuologiczna pacjentom onkologicznym.

8. Seks w sieci.

9. Uzależnienie od seksu.

10. Zanik pożądania – leczenie zaburzeń pożądania.

11. Seksualność osób z niepełnosprawnością intelektualną: możliwości, ograniczenia, dylematy.

12. O małżeństwie, macierzyństwie i ojcostwie.

13. O seksualności osób z niepełnosprawnością ruchową: szanse, dylematy, specyfika zaburzeń, rehabilitacja seksualna.

14. Czy można mówić o specyfice seksualności osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi (osoby niewidome, niesłyszące)? Jak edukować seksualnie osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi?

Diagnoza psychologiczna i metody pracy z dzieckiem z zaburzeniami rozwojowymi		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka zna zasady przekazywania informacji rodzicom na temat niepełnosprawności dziecka oraz modelową procedurę informowania.
2.	K_W08	Potrafi scharakteryzować funkcjonowanie dzieci z zaburzeniami rozwoju (z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, z wadą wzroku, z wadą słuchu, z mózgowym porażeniem dziecięcym).
3.	K_W04	Zna techniki diagnostyczne stosowane w diagnozie dzieci z zaburzeniami rozwoju.
4.	K_W07	Zna metody terapii i edukacji dzieci z zaburzeniami rozwoju (z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, z wadą wzroku, z wadą słuchu, z mózgowym porażeniem dziecięcym).
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka potrafi przeprowadzić diagnozę psychologiczną dziecka z zaburzeniami rozwoju (z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, z wadą wzroku, z wadą słuchu, z mózgowym porażeniem dziecięcym).
2.	K_U06	Posiada podstawowe umiejętności potrzebne do nawiązania kontaktu z dzieckiem z zaburzeniami rozwoju.
3.	K_U04	Potrafi poddać analizie psychologicznej funkcjonowanie dziecka z zaburzeniami rozwoju.
4.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka ma świadomość specyfiki kontaktu z dzieckiem z zaburzeniami rozwoju.
2.	K_K05	Jest wrażliwy/-a na problemy i trudności dzieci z zaburzeniami rozwoju.
TREŚCI PROGRAMOWE		

Wykład:

1. Praca z rodzicami dziecka z zaburzeniami rozwoju. Informowanie rodziców o problemach w rozwoju dziecka (modelowa procedura informowania).

2. Psychologiczna analiza sytuacji rodziców dzieci z zaburzeniami rozwoju (koncepcje wyjaśniające wpływ zaburzeń w rozwoju dziecka na funkcjonowanie rodziców, pomoc rodzicom i rodzinie – formy pomocy, relacje między rodzicami a specjalistami).

3. Dziecko z niepełnosprawnością intelektualną (aktualnie obowiązująca definicja niepełnosprawności intelektualnej, charakterystyka funkcjonowania osób o różnym stopniu niepełnosprawności intelektualnej, diagnoza psychologiczna niepełnosprawności intelektualnej, procedura wydawania orzeczeń i opinii).

4. Dziecko z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (przyczyny zaburzeń ze spektrum autyzmu, diagnoza ASD, poziom funkcjonowania intelektualnego osób z autyzmem, charakterystyka funkcjonowania społecznego i komunikowania się osób z autyzmem).

5. Dziecko z uszkodzonym wzrokiem (przyczyny uszkodzenia wzroku u dzieci, kategorie dzieci z uszkodzonym wzrokiem wg kryterium medycznego oraz kryterium psychologicznego, diagnoza psychologiczna funkcjonowania dziecka z uszkodzonym wzrokiem, psychologiczne następstwa uszkodzeń wzroku u dzieci w sferze: poznawczej, emocjonalnej, społecznej, potrzeby edukacyjne dzieci z wadami wzroku).

6. Dziecko z wadą słuchu (rodzaje wad słuchu i ich funkcjonalne następstwa, psychologiczne następstwa dla rozwoju dziecka z wadą słuchu w poszczególnych sferach: poznawczej, emocjonalnej, społecznej, diagnoza psychologiczna funkcjonowania dziecka z wadą słuchu, potrzeby edukacyjne dzieci z wadami słuchu, podejście medyczne vs podejście kulturowe do problematyki głuchoty, System Językowo-Migowy i Polski Język Migowy – różnice).

7. Dziecko z mózgowym porażeniem dziecięcym (kryteria diagnostyczne mózgowego porażenia dziecięcego, obraz kliniczny różnych form mózgowego porażenia dziecięcego, psychologiczna diagnoza funkcjonowania dziecka z mózgowym porażeniem dziecięcym, funkcjonalne następstwa mózgowego porażenia dziecięcego dla rozwoju dziecka w sferach: poznawczej, emocjonalnej i społecznej).

Ćwiczenia:

1. Informowanie rodziców o problemach w rozwoju dziecka.

2. Metody pracy z dzieckiem o różnym stopniu niepełnosprawności intelektualnej.

3. Metody pracy z dzieckiem z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

4. Metody pracy z dzieckiem z uszkodzonym wzrokiem.

5. Metody pracy z dzieckiem z wadą słuchu.

6. Metody pracy z dzieckiem z mózgowym porażeniem dziecięcym.

Socjoterapia		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka ma wiedzę na temat najważniejszych celów, metod pracy wykorzystywanych w procesie socjoterapii, etapów rozwoju grupy, podstawowych form pracy socjoterapeutycznej i dobierania jej pod kątem indywidualnych cech dziecka.
2.	K_W04	Zna zasady prowadzenia diagnozy dziecka na użytek oddziaływań socjoterapeutycznych.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka umie dobierać adekwatne narzędzie do sformułowanych celów diagnostycznych oraz formułować prawidłowe wnioski diagnostyczne na podstawie analizy przypadków.
2.	K_U02	Potrafi zaplanować doświadczenia korygujące z uwzględnieniem różnych środowisk, w których funkcjonuje dziecko.
3.	K_U08	Potrafi we właściwy sposób nawiązać kontakt z grupą i poprowadzić pracę w grupie.
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Zasady pracy z grupą. Zadania prowadzącego grupę. Socjoterapia w podejściu interdyscyplinarnym. 2. Diagnoza potrzeb uczestników grupy. Potrzeby rozwojowe dzieci i młodzieży. 3. Określenie i zaplanowanie doświadczeń korekcyjnych. 4. Formy pracy z grupą z wykorzystaniem elementów socjoterapii. Trening Umiejętności Społecznych, Psychodrama, Muzykoterapia, Trening Zastępowania Agresji. 5. Trudne sytuacje w grupie, trudni uczestnicy. 6. Konstruowanie scenariuszy zajęć grupowych z uwzględnieniem metod socjoterapeutycznych. 7. Analiza studium przypadków przygotowanych przez studentów.		

Techniki terapii i pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat oddziaływań psychoterapeutycznych kierowanych do dzieci i młodzieży.
2.	K_W04	Ma pogłębioną wiedzę na temat rozwoju i przebiegu procesów psychicznych w cyklu życia zarówno w aspekcie psychologicznym, jak i społecznym.
3.	K_W07	Rozumie procesy psychologiczne ważne dla zdrowia i jego ochrony oraz zna teoretyczne podstawy działań profilaktycznych i interwencyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży.
4.	K_W08	Ma uporządkowaną wiedzę o patologiach i dysfunkcjach związanych ze sferą emocjonalną i behawioralną, o zaburzeniach neurorozwojowych i zdrowia psychicznego oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej zaburzeń psychicznych i neurorozwojowych.
2.	K_U02	Potrafi zaplanować i dobrać formę pomocy psychologicznej w zależności od problemu dziecka.
3.	K_U08	Posiada umiejętności potrzebne do przeprowadzenia rozmowy i nawiązania kontaktu terapeutycznego zarówno z dzieckiem, jak i jego rodzicem.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka jest przekonany/-a o konieczności zachowania się w sposób profesjonalny i przestrzegania zasad etyki zawodowej; dostrzega i formułuje problemy i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą w kontakcie z dziećmi.
2.	K_K05	Rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem (dzieckiem, nastolatkiem, rodzicem) w sytuacji pomagania i jest wrażliwy/-a na znaczenie relacji interpersonalnej w kontakcie psychologicznym.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Specyfika udzielania pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży - podstawowe zjawiska, kontekst rozwojowy i rodzinny.

2. Diagnoza a terapia – opracowanie planu terapeutycznego.

3. Psychoterapia dzieci i młodzieży – rys historyczny.

4. Terapia dzieci w ujęciu różnych szkół terapeutycznych - podejście psychodynamiczne, humanistyczne, behawioralno-poznawcze.

5. Specyfika terapii i pomocy psychologicznej skierowanej do dzieci w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym.

6. Formy pomocy psychologicznej skierowane do rodziców .

7. Problemy etyczne w pracy psychoterapeuty dzieci i młodzieży.

Warsztaty:

1. Specyfika poszczególnych faz rozwojowych z perspektywy psychologii klinicznej dziecka.

2. Podejście rozwojowe, kategorialne i dymensjonalne do zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania.

3. Znaczenie terapeutyczne różnych form zabawy i aktywności dziecka.

4. Techniki diagnostyczno-terapeutyczne na przykładzie wybranych metody projekcyjnych.

5. Specyfika nawiązywania kontaktu z dzieckiem i jego rodziną.

6. Przegląd szkół terapeutycznych – najważniejsze zjawiska.

7. Rysunek w psychoterapii dzieci i młodzieży.

8. Terapeutyczne zastosowanie baśni i bajek.

9. Wybrane techniki terapii zabawą w ujęciu Gestalt.

10. Programy poznawczo-behawioralne skierowane do dzieci z zaburzeniami eksternalizacyjnymi.

11. Indywidualne programy poznawczo-behawioralne skierowane do dzieci z zaburzeniami lękowymi (program Coping Cat).

12. Konstruowanie indywidualnego planu terapeutycznego uwzględniającego dziecko i rodziców.

Praktyka specjalistyczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna zadania realizowane w miejscu praktyki.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka umie nawiązywać i podtrzymywać kontakt z pacjentem/ klientem/ osobą objętą opieką psychologiczną.
2.	K_U05	Umie prowadzić dokumentację – dziennik praktyk.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka przejawia samodzielność w planowaniu i realizowaniu zadań.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Praktyka polega na obserwacji uczestniczącej procesu diagnostycznego oraz przebiegu psychoterapii, interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego, działań profilaktycznych i/lub promocji zdrowia w ośrodkach terapeutycznych, poradniach, placówkach medycznych, które oferują różne formy wsparcia i pomocy psychologicznej.		

Opiniowanie sądowo-psychologiczne		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka ma rozszerzoną wiedzę o powiązaniach psychologii z prawem oraz o roli psychologii w systemie wymiaru sprawiedliwości.
2.	K_W06	Ma uporządkowaną wiedzę o zagadnieniach związanych z opiniowaniem na potrzeby wymiaru sprawiedliwości, o funkcjonowaniu instytucji biegłego psychologa.
3.	K_W07	Rozumie procesy psychologiczne ważne dla opiniowania z perspektywy osoby pokrzywdzonej przestępstwem lub jego sprawcy.
4.	K_W09	Zna i rozumie podstawowe pojęcia z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności obserwowania, wyszukiwania i interpretowania informacji o zjawiskach psychologicznych i społecznych.
2.	K_U02	Potrafi, odpowiednio dobierając środki i metody, wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii w celu analizy danych zawartych w aktach sprawy.
3.	K_U03	Potrafi sformułować problemy badawcze na podstawie postanowienia sądu o powołaniu biegłego, potrafi dobrać adekwatne metody i techniki badań w opiniowaniu; potrafi opracować materiał badawczy.
4.	K_U04	Posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej na potrzeby opinii sądowo-psychologicznej.
5.	K_U05	Posiada umiejętność przygotowania opinii sądowo-psychologicznej oraz wystąpienia w sądzie.
6.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania zarówno w małych jak i dużych grupach.
7.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje, zachowując zasady kultury osobistej.

		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z opiniowaniem dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości.
2.	K_K04	Dostrzega wagę podejmowanych działań w opiniowaniu oraz ich wpływ na życie i losy drugiego człowieka.
3.	K_K05	Rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji opiniowania sądowo-psychologicznego.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Zagadnienia podstawowe. Psychologia sądowa, definicje, działy psychologii sądowej.

2. Postępowanie dowodowe przed sądem. Powołanie biegłego. Dowód z opinii biegłego. Status prawny biegłego psychologa.

3. Powoływanie biegłego psychologa, standardy postanowień sądowych i przekazywania informacji, jakie muszą znaleźć się w opinii; omówienie standardów opinii psychologicznych. Przedstawienie najczęściej popełnianych błędów w opiniach.

4. Omówienie standardów opiniowania w sprawach rodzinnych i opiekuńczych, wyodrębnienie oraz analiza poszczególnych faz opiniowania.

5. Omówienie metod badawczych, z których korzysta biegły. Przedstawienie zakresu informacji, jakie powinien ustalić biegły od rodziców, od dziecka i od osób współuczestniczących w badaniu.

6. Usystematyzowanie pojęć z zakresu opiniowania w sprawach cywilnych, omówienie definicji małoletniego, zasad opiniowania w sprawach cywilnych.

7. Omówienie zagadnień związanych z przesłuchaniem małoletniego na podstawie kodeksu postępowania karnego.

8. Standardy przesłuchań małoletnich, omówienie błędów w opiniowaniu.

9. Omówienie działalności Rodzinnych Ośrodków Diagnostyczno-Konsultacyjnych, kontrowersji związanych z ich funkcjonowaniem.

10. Psychologia zeznań świadków.

11. Wskaźniki prawdy i fałszu w ocenie zeznań świadków.

12. Opiniowanie w sprawach o zastosowanie środka zabezpieczającego.

13. Opiniowanie osób z zaburzeniami preferencji seksualnych pod postacią pedofilii.

14. Definicje przemocy w rodzinie, omówienie regulacji prawnych i odpowiedzialności sprawców przemocy, omówienie modelu przemocy w bliskich związkach.

15. Rola psychologa w resocjalizacji więźniów.

16. Omówienie zagadnień etycznych związanych z opiniowaniem na potrzeby wymiaru sprawiedliwości. Odpowiedzialność biegłych.

Ćwiczenia:

1. Wprowadzenie do tematyki związanej z pracą biegłych.

2. Zadania psychologa sądowego, powoływanie biegłych Kto może zostać biegłym? Jakie dokumenty należy złożyć, aby zostać biegłym?

3. Omówienie standardów opiniowania w sprawach karnych i cywilnych. Błędy w opiniowaniu na potrzeby wymiaru sprawiedliwości.

4. Kontrowersje wokół wybranych narzędzi diagnostycznych.

5. Opracowanie przez grupę opinii sądowo-psychologicznej na podstawie materiału z zajęć.

6. Opracowanie przez grupę planu opiniowania na podstawie dokumentacji z akt sprawy oraz postanowienia o powołaniu biegłych.

7. Opracowanie przez grupę planu badania nieletniej oskarżonej z art. 148 §1 k.k. na podstawie dokumentacji z akt sprawy oraz postanowienia o powołaniu biegłego.

8. Przeprowadzanie wywiadu z nieletnim. Przygotowanie opinii sądowo-psychologicznej w sprawach nieletnich.

9. Wiarygodność zeznań świadków. Kryteria oceny wiarygodności.

10. Zastosowanie środków zabezpieczających w przypadku osoby szczególnie niebezpiecznej.

11. Opiniowanie w przypadku osób doznających przemocy w rodzinie. Przygotowanie pytań, które pozwolą określić, czy dochodzi do przemocy i jakiego rodzaju przemocy doznaje osoba pokrzywdzona.

12. Opiniowanie na potrzeby sądu penitencjarnego.

13. Analiza zanonimizowanych akta sprawy nieletniego wielokrotnie popełniającego przestępstwa o charakterze seksualnym oraz agresywnym.

Metody pracy z osobami uzależnionymi		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka rozumie procesy psychologiczne ważne dla zdrowia i jego ochrony oraz zna teoretyczne podstawy działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie właściwym dla problematyki uzależnień.
2.	K_W06	Ma uporządkowaną wiedzę o celach, organizacji i funkcjonowaniu instytucji pomocowych i terapeutycznych dla osób uzależnionych pogłębioną w wybranych zakresach.
3.	K_W05	Ma pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach, istotnych z punktu widzenia procesów terapii uzależnień.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi, odpowiednio dobierając środki i metody, wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizy i rozwiązywania złożonych problemów osób uzależnionych lub nadużywających substancje psychoaktywne, z zachowaniem przyjętych w psychologii standardów.
2.	K_U04	Posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej: w zakresie zachowania oraz zaburzeń zdrowia psychicznego związanych z problematyką uzależnień.
3.	K_U08	Posiada umiejętności potrzebne do przeprowadzenia rozmowy psychologicznej i psychologicznej pracy z grupą.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy psychologicznej dla wspierania osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych; ma pozytywne nastawienie do nabywania wiedzy z zakresu psychologii i budowania warsztatu pracy.
2.	K_K05	Rozumie specyfikę kontaktu z osoba uzależnioną w sytuacji pomagania i jest wrażliwy/-a na znaczenie relacji interpersonalnej w kontakcie psychologicznym

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Znaczenie terminów: „uzależnienie”, „nadużywanie” i „używanie szkodliwe”.

2. Zasady rozpoznawania zespołu uzależniania i ich specyfika w związku z różnymi rodzajami substancji psychoaktywnych.

3. Specyfika działania różnych rodzajów substancji psychoaktywnych.

4. Zaburzenia psychiczne związane z używaniem substancji psychoaktywnych.

5. Koncepcje psychologiczne i modele uzależnień.

6. Czynniki związane z podejmowaniem leczenia odwykowego.

7. Czynniki związane z efektywnością terapii i utrzymywaniem abstynencji.

8. Modele terapii uzależnień (trwała abstynencja vs redukcja szkód).

9. Krótka interwencja – koncepcja, rodzaje zasady stosowania.

10. Specyfika problematyki uzależnień w populacjach specjalnych (kobiety w ciąży, seniorzy).

Ćwiczenia:

1. Zasady pracy z osobami uzależnionymi/nadużywającymi substancji psychoaktywnych.

2. Rozpoznawanie zespołu uzależnienia: objawy, wskazówki diagnostyczne, specyfika w zależności od stosowanych środków.

3. Motywowanie do podejmowania leczenia.

4. Programy i ośrodki terapeutyczne.

5. Zasady doboru oferty terapeutycznej.

6. Model redukcji szkód – specyfika.

7. Model AA i MM – specyfika.

8. Behawioralno-poznawcza terapia uzależnień.

9. Krótka interwencja: rodzaje i zasady stosowania.

10. Dynamika przebiegu uzależnienia i terapii – studium przypadku.

Interwencja kryzysowa		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka potrafi objaśniać wybrane teorie kryzysu i interwencji kryzysowej.
2.	K_W07	Potrafi scharakteryzować cele, zasady i etapy interwencji kryzysowej.
3.	K_W08	Potrafi analizować zależności między czynnikami stresującymi a stanem zdrowia jednostki.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi opracować plan działań interwencyjnych.
2.	K_U02	Potrafi wykorzystywać wybrane strategie i techniki oddziaływania w interwencji kryzysowej.
3.	K_U08	Potrafi udzielić pomocy osobom będącym w kryzysie sytuacyjnym.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka kieruje się kodeksem etycznym psychologa w trakcie formułowania planów interwencyjnych.
2.	K_K05	Posiada świadomość specyfiki kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Klasyczne modele i charakterystyki kryzysu. Kryzys a wydarzenia krytyczne. Kryzys emocjonalny jako szansa rozwoju. Stres a kryzys. Kryzysy w stresie chronicznym. 2. Założenia i zróżnicowany kontekst interwencji kryzysowej. Założenia interwencji kryzysowej. Interwencja kryzysowa – kontekst i znaczenie terminu. 3. Indywidualna pomoc w kryzysie. Cele i zadania interwencji kryzysowej. Zasady interwencji kryzysowej. Przebieg interwencji kryzysowej. 4. Strategie i techniki oddziaływania w interwencji kryzysowej. 5. Interwencje kryzysowe w kryzysie zagrożenia życia.		

6. Interwencje kryzysowe w sytuacjach doświadczania przemocy.

7. Kryzys traumatyczny. Przemoc seksualna.

8. Trudności i dylematy interwencji kryzysowej.

Warsztaty:

1. Podstawowe pojęcia teorii kryzysu. Mechanizmy i strategie radzenia sobie z kryzysem.

2. Kryzys a wydarzenia krytyczne. Kryzys emocjonalny jako szansa rozwoju. Stres a kryzys.

3. Przebieg i diagnoza reakcji kryzysowej.

4. Interwencja kryzysowa –znaczenie terminu, cele i zadania.

5. Zasady interwencji kryzysowej. Przebieg interwencji kryzysowej.

6. Strategie i techniki oddziaływania w interwencji kryzysowej.

7. Podstawowe umiejętności i zasady prowadzenia interwencji kryzysowej.

8. Sześcioetapowy model interwencji kryzysowej- cele, ocena natężenia kryzysu, ocena sposobu funkcjonowania klienta w kryzysie.

9. Omówienie strategii interwencji kryzysowych na przykładzie wybranych sytuacji kryzysowych, np.: kryzys suicydalny, przemoc w rodzinie, przemoc seksualna.

10. Interdyscyplinarne podejście do pomocy osobom w kryzysie.

Psychoterapia		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna i umie opisać najważniejsze czynniki leczące w psychoterapii oraz wskazać empirycznie potwierdzone metody i procesy skutecznej psychoterapii.
2.	K_W02	Ma pogłębioną wiedzę na temat procesów prowadzących do zmiany w podstawowych kierunkach psychoterapii.
3.	K_W07	Rozumie etapy procesu psychoterapii, pożądane zjawiska i sposoby ich osiągania.
4.	K_W05	Ma uporządkowaną wiedzę na temat znaczenia cech pacjenta i terapeuty dla związku terapeutycznego i procesu psychoterapii.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka potrafi zaproponować wskaźniki do ewaluacji skuteczności psychoterapii oraz sprawdzić ich przydatność.
2.	K_U04	Potrafi przygotować diagnozę psychospołecznych zaburzeń zgodnie z wybranym podejściem psychoterapeutycznym.
3.	K_U08	Potrafi zaprezentować podstawowe umiejętności rozmowy z pacjentem.
4.	K_U08	Potrafi posłużyć się podstawowymi technikami psychoterapii.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka dba o jasną komunikację interpersonalną oraz staje się wrażliwy na znaczenie relacji terapeutycznej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Zdefiniowanie psychoterapii. 2. Różnicowanie psychoterapii od innych metod pomocy psychologicznej. 3. Najważniejsze szkoły psychoterapii i oczekiwane zmiany w osobie pacjenta. 4. Czynniki leczące w różnych szkołach psychoterapii. 5. Etapy procesu psychoterapii: pożądane zjawiska i sposoby ich osiągania.		

6. Empirycznie potwierdzone metody i procesy skutecznej psychoterapii.

7. Znaczenie cech pacjenta i terapeuty dla związku terapeutycznego i procesu psychoterapii.

Warsztaty:

1. Studium przypadku jako podstawowa technika analizy w psychoterapii.

2. Czynniki leczące w podejściu behawioralno-poznawczym.

3. Czynniki leczące w podejściu psychodynamicznym.

4. Czynniki leczące w podejściu humanistyczno-egzystencjalnym.

5. Czynniki leczące w podejściu systemowym.

6. Formy psychoterapii.

7. Czynniki leczące wspólne dla podstawowych kierunków psychoterapii.

Poradnictwo psychologiczne		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna i rozumie cele poradnictwa psychologicznego.
2.	K_W04	Zna czynniki sprzyjające i zagrażające zdrowiu psychicznemu.
3.	K_W07	Zna i potrafi scharakteryzować etapy procesu poradniczego.
4.	K_W07	Rozumie różnice między poradnictwem psychologicznym, interwencją kryzysową a psychoterapią.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka posiada umiejętność diagnozowania problemów osób zgłaszających się po pomoc.
2.	K_U02	Potrafi tworzyć warunki sprzyjające rozwiązaniu problemu i opracowywać nowe sposoby jego rozwiązania.
3.	K_U08	Potrafi udzielać pomocy osobom doświadczającym problemów psychicznych związanych z kryzysami rozwojowymi.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka ma świadomość własnych możliwości i ograniczeń w pracy z człowiekiem doświadczającym kryzysu.
2.	K_K05	Ma świadomość znaczenia relacji interpersonalnej w działalności poradniczej.
3.	K_K03	Rozumie konieczność postępowania zgodnie z zasadami etyki.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Podstawy teoretyczne poradnictwa. Przedmiot, cele, zadania i zasady działalności poradniczej. 2. Porada jako proces. Etapy postępowania poradniczego. 3. Kryzysy rozwojowe – koncepcje teoretyczne. Charakterystyka czynników oraz mechanizmów warunkujących rozwój. 4. Psychospołeczne uwarunkowania trudności związanych z realizacją zadań rozwojowych. 5. Obszary poradnictwa w aspekcie cyklu życia człowieka.		

6. Poradnictwo małżeńskie. Poradnictwo rodzinne.

7. Wymagania stawiane osobom pomagającym. Etyczne aspekty poradnictwa psychologicznego.

Ćwiczenia:

1. Podstawowe umiejętności mające zastosowanie w poradnictwie.

2. Poradnictwo wychowawcze.

3. Poradnictwo w kryzysie wieku średniego.

4. Poradnictwo dla osób w podeszłym wieku i ich rodzin.

Zapobieganie zachowaniom problemowym okresu dzieciństwa i dorastania		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna przebieg podstawowych procesów wpływających na podejmowanie ryzyka i zachowań problemowych.
2.	K_W03	Posiada wiedzę na temat terminologii związanej z zachowaniami problemowymi okresu dzieciństwa i dorastania oraz potrafi wyjaśnić pojęcia używane w przypadku zaburzeń dzieci i młodzieży.
3.	K_W04	Ma pogłębioną wiedzę na temat przebiegu rozwoju dzieci i młodzieży oraz ewentualnych zaburzeń tych okresów.
4.	K_W05	Posiada wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach, istotnych z punktu widzenia procesów psychicznych i ich wpływu na rozwój zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania.
5.	K_W07	Rozumie procesy psychologiczne ważne dla zdrowia dzieci i młodzieży i jego ochrony oraz zna teoretyczne podstawy działań profilaktycznych i interwencyjnych w tym zakresie.
6.	K_W08	Ma wiedzę na temat patologii i dysfunkcji związanych z zachowaniami problemowymi oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi scharakteryzować podstawowe pojęcia dotyczące zachowań problemowych oraz scharakteryzować ich przyczyny i skutki.
2.	K_U02	Potrafi wskazać praktyczne zastosowanie wybranych prawidłowości psychologii poznawczej.
3.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
4.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje, zachowując zasady kultury osobistej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka potrafi wykorzystać swoją wiedzę w społecznych realiach.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Zachowania problemowe okresu dzieciństwa i dorastania – podstawowe pojęcia, definicje i uwarunkowania.

2. Rodzaje i charakterystyka głównych form zachowań problemowych w okresie dzieciństwa i adolescencji z uwzględnieniem okresów rozwojowych oraz kontekstu społecznego.

3. Zachowania antyspołeczne w okresie dorastania (przemoc rówieśnicza, agresja, podejmowanie ryzyka, ryzykowne zachowania seksualne, przestępczość nieletnich).

4. Zachowania autoagresywne, samookaleczenia, tendencje suicydalne.

5. Zaburzenia odżywiania i ich etiologia.

6. Używanie środków psychoaktywnych, uzależnienia: rodzaje, przyczyny i mechanizmy podtrzymujące.

7. Czynniki kontekstualne zachowań problemowych: rodzina, grupa rówieśnicza, czynniki osobowościowe.

8. Zachowania problemowe jako efekt zaburzeń rozwojowych.

9. Zachowania problemowe wynikające z zaburzeń więzi.

10. Zachowania problemowe dzieci i młodzieży jako efekt doświadczeń kryzysowych i traumatycznych (w tym przemocy w rodzinie).

11. Zmiana zachowania i czynniki ochronne. Psychopatologia zachowania jako efekt utrwalonych zachowań problemowych.

Ćwiczenia:

1. Rodzaje i charakterystyka głównych form zachowań problemowych w okresie dzieciństwa i adolescencji z uwzględnieniem okresów rozwojowych oraz kontekstu społecznego.

2. Zapobieganie i radzenie sobie z zachowaniami problemowym (metody, formy, scenariusze zajęć dla dzieci, młodzieży, rodziców, wychowawców etc).

3. Elementy diagnostyki zachowań problemowych.

Promocja zdrowia psychicznego		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna model zdrowia psychicznego i ma uporządkowaną wiedze o celach i promocji zdrowia psychicznego.
		Umiejętności
1.	K_U09	Student/-ka potrafi dbać o własne zdrowie psychiczne i wspierać dbałość o zdrowie psychiczne innych osób.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Zdrowie psychiczne i promocja zdrowia psychicznego - definicje, wskaźniki. 2. Polityka w zakresie promocji zdrowia psychicznego w kraju i w Europie. Priorytety w zakresie działań na rzecz zdrowia psychicznego. 3. Zasady tworzenia efektywnych programów promocji zdrowia psychicznego. 4. Rola i miejsce psychologa w programach promocji zdrowia psychicznego. 5. Badania nad efektywnością promocji zdrowia psychicznego - doniesienia krajowe i zagraniczne. Ćwiczenia: 1. Analiza dostępnych programów promocji zdrowia psychicznego kierowanych do: - dzieci i młodzieży w warunkach szkolnych i domowych; - studentów; - seniorów; - dorosłych w miejscu pracy; - osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego. 2. Przygotowanie planu własnego programu promocji zdrowia psychicznego – proces przygotowania, ewaluacja, prezentacja i analiza w grupie.		

Zaburzenia seksualne		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka na terminologię używaną w opisie normatywnego rozwoju psychoseksualnego wypracowaną przez wspierające psychologię dyscypliny naukowe.
2.	K_W08	Ma uporządkowaną wiedzę o patologiach seksualnych i dysfunkcjach związanych ze sferą emocjonalną, osobowościową i zachowaniem człowieka, o zaburzeniach zdrowia psychicznego oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach mających wpływ na ekspresję seksualną.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej ze szczególnym uwzględnieniem aspektów seksualnych: w zakresie zachowania, osobowości, różnic indywidualnych, emocji, motywacji i funkcji poznawczych oraz zaburzeń zdrowia psychicznego.
2.	K_U06	Ma umiejętność poruszania problematyki psychoseksualnej, formułowania i prezentowania własnych opinii na ten temat, dzielenia się swoimi wątpliwościami na forum grupy, argumentowania swojego stanowiska z wykorzystaniem nowoczesnej w tym obszarze wiedzy.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka rozumie potrzebę poszerzania wiedzy dotyczącej rozwoju psychoseksualnego i jego uwarunkowań.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Pojęcie normy w seksuologii. 2. Kryteria zasadności interwencji seksuologicznej. 3. Deklaracja Praw Seksualnych i jej konsekwencje w dyskusji klinicznej. 4. Seksualność w ontogenezie człowieka. 4.1. Zagrożenia rozwoju psychoseksualnego człowieka. 4.2. Nadużycia seksualne wobec nieletnich. 4.3. Prostytucja nieletnich.		

5. Seksuologia kliniczna.

5.1. Klinika zaburzeń seksualnych według ICD-10.

5.1.1. Nowe metody leczenia zaburzeń seksualnych.

5.2. Klinika zaburzeń preferencji według ICD-10.

5.2.1. Nowe metody leczenia zaburzeń preferencji seksualnych.

6. Seksuologia sądowa.

6.1. Wprowadzenie do seksuologii sądowej.

6.2. Przestępstwa seksualne w Polskim KK.

6.3. Osobowość sprawcy i ofiary.

6.4. Seryjni mordercy seksualni.

6.5. Nadużycia seksualne wobec nieletnich.

6.6. Leczenie sprawców przestępstw seksualnych.

6.7. Oblicza płatnego seksu.

6.8. Przestępstwa seksualne a nowe technologie (Internet).

6.9. Elementy przesłuchania poznawczego.

Relacja terapeutyczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka rozumie znaczenie i właściwości związku terapeutycznego między klientem i terapeutą.
2.	K_W07	Formułuje cele terapii dostosowane do potrzeb i rozpoznania klientów.
3.	K_W05	Rozpoznaje wpływ własnych (terapeuty) zachowań na jakość relacji terapeutycznej.
4.	K_W05	Rozpoznaje różnice w relacji terapeutycznej w zależności od etapu w procesie zmiany i rodzaju podejścia terapeutycznego.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka umie uzgodnić z klientem wspólne cele terapii.
2.	K_U08	Umie zaplanować i uzgodnić z klientem sposoby osiągania celów terapii.
3.	K_U08	Umie oceniać krytyczne momenty w relacji terapeutycznej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest otwarty/-a na rozumienie samego siebie.
2.	K_K05	Jest zdolny/-a do modyfikowania swoich zachowań w relacji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Znaczenie i właściwości związku terapeutycznego pomiędzy klientem a terapeutą sprzyjającego osiąganiu celów terapeutycznych oraz budowaniu satysfakcji klientów. 2. Kształtowanie/ doskonalenie umiejętności formułowania celów i układania planów terapii dostosowanych do potrzeb klientów. 3. Kształtowanie/ doskonalenie umiejętności zawierania kontraktu terapeutycznego. 4. Kształtowanie/ doskonalenie umiejętności rozpoznawania różnego rodzaju czynników wpływających na jakość relacji (m.in. opór, przeniesienie, przeciwprzeniesienie). 5. Relacja terapeutyczna w różnych fazach psychoterapii. 6. Relacja terapeutyczna u pacjentów z różnym rozpoznaniem.		

7. Relacja terapeutyczna w różnych podejściach terapeutycznych.

OPISY ZAJĘĆ

Specjalność: Psychologia wspierania rozwoju i kształcenia

Metody badania rodziny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka ma wiedzę na temat znaczenia kulturowych i makrospołecznych aspektów w badaniach nad rodziną.
2.	K_W03	Zna metody badań rodziny oraz ma wiedzę na temat metodologicznej różnorodności badań nad rodziną.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi scharakteryzować podstawowe wymiary rodziny i umie je zbadać stosując narzędzia zarówno ilościowe jak i jakościowe.
2.	K_U03	Potrafi przeprowadzić jakościowe i ilościowe badania w obszarze psychologii rodziny i adekwatnie dobrać metody i narzędzia badawcze.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość złożonego i wieloaspektowego charakteru badań nad rodziną i rozumie jego znaczenie dla profesjonalnej diagnozy systemu rodzinnego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Badania nad rodziną w ujęciu ilościowym i jakościowym. 2. Konceptualizacja pojęć w badaniach nad rodziną, operacjonalizacja zmiennych, dobór wskaźników i narzędzi pomiaru oraz dobór próby. 3. Systemowe podejście do badań nad rodziną – operacjonalizacja modelu Olsona, Beaversa, MacMastera. 4. Ekologiczne i kulturowe aspekty w badaniach nad systemem rodzinnym. 5. Metody jakościowe w badaniach relacji rodzic-dziecko.		

6. Metody ilościowe w badaniach relacji rodzic - dziecko.

7. Istota podejścia retrospektywnego w badaniach nad rodziną: zalety i ograniczenia metody.

8. Diagnoza relacji wewnątrzrodzinnych w specyficznych rodzinach: rodzina zrekonstruowana, samotne rodzicielstwo, rodzina wielopokoleniowa.

9. Specyfika wnioskowania na podstawie metod ilościowych i jakościowych.

10. Wykorzystanie metod eksperymentalnych do badania rodziny - możliwości i ograniczenia.

Metodyka pracy z grupą		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna i potrafi opisać różne metody pracy z grupami, zna i potrafi opisać główne obszary psychoedukacji.
2.	K_W05	Ma wiedzę na temat procesów i ról grupowych oraz ma podstawową wiedzę na temat prawidłowości i zakłóceń tych procesów i odnosi ją do metodyki pracy z grupą.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi dobrać metody psychoedukacyjne do potrzeb konkretnej grupy odbiorców uwzględniając jej specyfikę (potrzeby i możliwości).
2.	K_U08	Posiada umiejętności potrzebne do psychologicznej pracy z grupą oraz umie dobrać metody pracy z grupą uwzględniając jej zasoby i potrzeby.
3.	K_U08	Potrafi pracować w zespole pełniąc różne role; umie przyjmować i wyznaczać zadania, ma elementarne umiejętności organizacyjne pozwalające na realizację celów i zadań grupy, zna typologie grup.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się rozwagą i zaangażowaniem w projektowaniu i realizowaniu działań psychologicznych skierowanych do różnych grup odbiorców.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Podstawowe definicje i rodzaje grup społecznych. 2. Elementarne procesy grupowe, w tym: rodzaje grup, dynamika rozwoju grupy, etapy tworzenia się grupy. 3. Sposoby nawiązywania kontaktu z grupą spójną i grupą niespójną, grupą zamkniętą i grupą otwartą. 4. Nawiązywanie kontaktu z grupą oraz praca z oporem. 5. Role grupowe. 6. Przywództwo. 7. Specyficzne procesy wewnątrzgrupowe i międzygrupowe – konformizm, konflikt i współpraca.		

8. Metodologiczne założenia formułowania konspektu zajęć grupowych, w tym sposoby formułowania celów zajęć, rezultatów zajęć, narzędzi i metod pracy z grupą, sporządzanie zasad/kontraktu grupowego.

9. Podstawowe kompetencje z obszaru komunikacji interpersonalnej, w tym zadawanie pytań otwartych, formułowanie komunikatów empatycznych, stosowanie parafraz, interpretacji.

10. Metody wykorzystywane w pracy z grupami (dyskusja, burza mózgu, praca w zespołach, gry i zabawy, praca indywidualna w grupie, analiza przypadków).

Wychowanie i kształcenie		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka ma pogłębioną wiedzę o wychowaniu i kształceniu i rządzących nimi prawidłowościach.
2.	K_W06	Rozumie procesy psychologiczne ważne dla wychowania i kształcenia oraz zna teoretyczne podstawy działań wychowawczych.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi odpowiednio dobierając środki i metody projektować proces wychowawczy.
2.	K_U06	Potrafi porozumiewać się z różnymi kręgami odbiorców oddziaływań wychowawczych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy psychologicznej dla wychowania i kształcenia.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Wychowanie a kształcenie - czynniki i strefy oddziaływania. 2. Wychowanie i kształcenie jako stymulacja rozwoju. 3. Nauczanie: kto, gdzie, kiedy i jak naucza? 4. Nauczanie i uczenie się: jak poznać ucznia, jak poznać siebie, jak wzbudzić motywację poznawczą ucznia? 5. Interakcje pedagogiczne: psycholog – nauczyciel - uczeń. 6. Aksjocentryzm – pajdocentryzm. 7. Kultura w wychowaniu: wokół myśli Rogera Scrutona. 8. Pajdeja. 9. Heteroedukacja – autoedukacja. 10. Załamania rozwojowe: wokół myśli Kazimierza Dąbrowskiego. 11. Wychowanie w rodzinie. 12. Wychowanie instytucjonalne.		

13. Osoba a wspólnota: wychowanie jako wspólny mianownik w relacjach społecznych.

14. Elementy historii wychowania: wychowanie a problem postępu.

15. Samokształcenie się w całym cyklu życia.

16. Miary sukcesu w wychowaniu i nauczaniu.

Praktyka asystencka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna zadania realizowane w miejscu praktyki.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka umie współpracować z pracownikami i klientami/ pacjentami/ osobami spotkanymi w miejscu praktyki.
2.	K_U05	Umie prowadzić dokumentację – dziennik praktyk.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka przejawia obowiązkowość w realizowaniu powierzonych mu/ jej zadań.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Praktyka polega na obserwacji uczestniczącej procesu diagnostycznego oraz przebiegu psychoterapii, interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego, działań profilaktycznych i/ lub promocji zdrowia w ośrodkach terapeutycznych, poradniach, placówkach medycznych, które oferują różne formy wsparcia i pomocy psychologicznej.		

Psychospołeczne problemy rodziny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08	Student/-ka ma uporządkowaną wiedzę o zdrowiu i dysfunkcjach związanych z rodziną.
2.	K_W05	Zna i rozumie podstawowe pojęcia z zakresu psychologii rodziny.
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych i pisemnych w zakresie problematyki psychologii rodziny.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozumie specyfikę kontaktu z rodziną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Psychospołeczna sytuacja rodziny. 2. Koncepcja związków miłosnych w myśli Otto Kernberga. 3. Wokół problemu życia: ciąża, poród, poród domowy, połóg. 4. Wokół problemu śmierci: poronienie, aborcja, starość, umieranie, śmierć. 5. Przodkowie - rodzina jako środowisko trwania. 6. Elementy historii rodziny. 7. Rodzina w myśli konserwatywnej i społecznościach konserwatywnych. 8. Rodzina w myśli liberalnej i demokracji liberalnej. 9. Rodzina w islamie. 10. Historia macierzyństwa - wybrane zagadnienia. 11. Wokół problemu przemiany w rodzinie: rodzina zdekompletowana, rodzina rekonstruowana, wdowieństwo, samotne rodzicielstwo. 12. Dziecko w opiece instytucjonalnej, dziecko chore. Samotne dzieciństwo. 13. Literatura dziecięca w życiu rodziny.		

Warsztaty umiejętności wychowawczych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka posiada wiedzę, jakie czynniki wpływają na budowanie autorytetu rodzica.
2.	K_W05	Zna bariery komunikacyjne utrudniające porozumiewanie się.
3.	K_W08	Identyfikuje różne style wychowania i postawy rodzicielskie oraz ich konsekwencje.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka potrafi formułować komunikaty pomagające dziecku radzić sobie z jego uczuciami.
2.	K_U08	Potrafi zaprojektować system motywacyjny konsekwencji i nagród.
3.	K_U02	Potrafi wskazać praktyczne rozwiązania dla rozwiązania poszczególnych trudności wychowawczych.
4.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje.
5.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w grupach roboczych.
6.	K_U06	Potrafi zaplanować i poprowadzić rozmowę psychoedukacyjną z rodzicem oraz udzielać porad wychowawczych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozumie specyfikę kontaktu z rodziną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Autorytet rodzica – co to oznacza i jak go budować? 2. Bariery komunikacyjne utrudniające porozumiewanie się. 3. Style wychowania oraz ich konsekwencje. Wartości i przekonania rodzicielskie. 4. Jak określać dziecku granice? 5. Jak pomóc dziecku radzić sobie z uczuciami? 6. Konsekwencje i nagrody. Co uruchamia dziecko do działań? 7. Jak zachęcić dziecko do samodzielności?		

8. Jak uwolnić dziecko od narzuconych mu ról?

9. Rodzeństwo i ja – czyli jak rozumieć potrzeby i oczekiwania swoich dzieci?

10. Metoda „bez przegranych”, czyli inteligencja emocjonalna rodzica – podsumowanie.

Psychologia w szkole		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka ma wiedzę na temat aktualnych metod diagnozy i pracy z uczniem.
2.	K_W03	Potrafi zastosować wiedzę na temat aktualnych teorii psychologicznych i współczesnych wyników badań na gruncie pracy w szkole.
3.	K_W06	Zna podstawowe aspekty prawne organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole i współpracy z instytucjami zewnętrznymi.
4.	K_W07	Posiada podstawową wiedzę na temat profilaktyki i interwencji kryzysowej w kontekście szkolnym.
5.	K_W08	Posiada wiedzę na temat wypalenia zawodowego oraz potencjalnych problemów uczniów w zależności od wieku rozwojowego.
6.	K_W01	Zna miejsce psychologii w procesie edukacji.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi sformułować wnioski na temat funkcjonowania ucznia na podstawie obserwacji, wywiadu i innych źródeł informacji.
2.	K_U02	Potrafi zaplanować i przeprowadzić proces pomocy i interwencji w środowisku szkolnym przy wykorzystaniu aktualnej wiedzy psychologicznej.
3.	K_U04	Potrafi zaplanować i przeprowadzić proces diagnozy w środowisku szkolnym przy wykorzystaniu aktualnej wiedzy psychologicznej.
4.	K_U05	Posiada umiejętność przygotowania (zgodnie z wiedzą psychologiczną) informacji dotyczących funkcjonowania ucznia oraz zaleceń do pracy wynikających z aktualnie występujących trudności i zaburzeń, potrafi opracować konspekt warsztatów psychologicznych skierowanych do grupy uczniów i nauczycieli.

		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka potrafi ocenić podejmowane działania cudze i własne pod względem ich profesjonalizmu i zgodności z etyką zawodu psychologa.
2.	K_K04	Potrafi ocenić potencjalne konsekwencje własnych lub cudzych działań podejmowanych w ramach pomocy psychologicznej.
3.	K_K05	Rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania (w zależności od wieku rozwojowego) i jest wrażliwy/-a na znaczenie relacji interpersonalnej w kontakcie psychologicznym.

TREŚCI PROGRAMOWE

Wykład:

1. Miejsce psychologii w procesie edukacji (rys historyczny).
2. Zadania i rola psychologa szkolnego.
3. Model działania psychologa w szkole (promocja, profilaktyka, interwencja i monitoring).
4. Diagnoza gotowości szkolnej.
5. Podstawowe narzędzia diagnozy i formy pomocy uczniom w szkole i instytucjach zewnętrznych.
6. Podstawowe narzędzia diagnozy i metody wsparcia w okresie młodszym szkolnym i adolescencji.
7. Niepowodzenia szkolne – diagnoza i metody pracy.
8. Sytuacje trudne (sytuacje okołorozwodowe, problematyka agresji, samobójstw i żałoby).
9. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole (aspekty prawne i merytoryczne).
10. Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Ćwiczenia:

1. Podstawowe zadania i kompetencje psychologa pracującego w szkole.
2. Diagnoza zaburzeń i potrzeb uczniów w okresie młodszym szkolnym i adolescencji.
3. Metody i formy pracy z uczniem i nauczycielem na terenie szkoły oraz wyzwania im towarzyszące.
4. Formy działań profilaktycznych i interwencyjnych w szkole.
5. Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
6. Metody pracy z rodzicem.
7. Prowadzenie warsztatów psychologicznych na terenie szkoły.
8. Plan pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole.
9. Wypalenie zawodowe nauczycieli (epidemiologia, czynniki chroniące, czynniki ryzyka, wsparcie psychologiczne).
10. Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli.

Psycholog w poradni rodzinnej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka ma rozszerzoną i poszerzoną wiedzę o procesach zachodzących w rodzinie.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu systemowej terapii rodziny.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka jest gotowy/-a do podejmowania wyzwań zawodowych i społecznych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Myślenie systemowe - podstawowe założenia teoretyczne. 2. Pomoc rodzinie w ujęciu historycznym. 3. O sile napędzającej rodzinę: Otto Kernberg vs Carl Whitaker. 4. Jak pracować w poradni rodzinnej? 5. Terapia pary: wokół książki „Rodzinna karuzela” A. Napiera, C. Whitakera.		

Przygotowanie wniosków projektowych na potrzeby edukacji		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę w zakresie przygotowania wniosków projektowych.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi odpowiednio dobierać środki i metody działań służące przygotowaniu wniosków projektowych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka jest gotowy/-a do podejmowania wyzwań zawodowych i osobistych, wykazuje aktywność i przedsiębiorczość oraz angażuje się we współpracę na rzecz środowiska społecznego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Rodzaje projektów. 2. Elementy i charakterystyka projektu. 3. Dokumenty projektowe, przygotowanie wniosku. 4. Analiza wybranego problemu i obecnych rozwiązań. 5. Definiowanie celów i rezultatów. 6. Identyfikacja i wybór źródeł finansowania. 7. Działania i grupa docelowa, dobór zespołu. 8. Budżet i harmonogram projektu. 9. Pozyskiwanie i współpraca z partnerami. 10. Metodyki zarządzania projektami. 11. Popularyzacja projektu i uzyskanych rezultatów, multiplikacja efektów. 12. Monitoring i ewaluacja, przygotowanie raportu. 13. Nowe technologie w realizacji projektów. 14. Wnioski projektowe w Polsce i na świecie. 15. Ocena i weryfikacja przygotowanych wniosków projektowych.		

Konstruowanie programów psychoprofilaktycznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka student zna standardy profesjonalnej profilaktyki.
2.	K_W06	Wie, jak przeprowadzić ewaluację programu.
3.	K_W07	Wie, jakie instytucje wspierają szkoły w prowadzeniu oddziaływań psychoprofilaktycznych.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka wie, jakimi metodami i technikami pracować, aby zapobiegać zachowaniom przemocowym i ryzykownym.
2.	K_U02	Wie, jak posługiwać się i potrafi zaprojektować ćwiczenia wzmacniające samoświadomość uczniów, dbałość o ich higienę psychiczną.
3.	K_U02	Student/-ka potrafi zaplanować i poprowadzić rozmowę oraz zajęcia o charakterze psychoprofilaktycznym.
4.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w grupach.
5.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje.
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Etapy konstruowania programu psychoprofilaktycznego w szkole. 2. Propagowanie zdrowego stylu życia. Higiena psychiczna. 3. Inteligencja emocjonalna - „samoświadomość” kluczem do sukcesu. 4. Stres i radzenie sobie z nim. 5. Profilaktyka przeciwdziałania agresji i przemocy. 6. Przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym. 7. Standardy jakości programów psychoprofilaktycznych. 8. Ewaluacja programów psychoprofilaktycznych.		

9. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie psychoprofilaktyki.

Innowacje w szkole		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka wie, czym są kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie.
2.	K_W06	Zna innowacyjne metody i techniki pracy z uczniem.
3.	K_W04	Wie, jaką rolę odgrywa kreatywność w szkołach i jak ją kształtować.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka umie w praktyce rozwijać kompetencje kluczowe u dzieci i młodzieży.
2.	K_U02	Umie wspomagać proces motywowania oddziałując na kompetencje wychowawcze rodziców.
3.	K_U08	Umie pracować w ramach projektów/programów, służących rozwojowi ucznia i szkoły.
4.	K_U02	Potrafi zaprojektować działania oraz prowadzić rozmowy służące wzmocnieniu motywacji ucznia do nauki.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka prezentuje proaktywną postawę, nastawioną na podejmowanie działań o charakterze twórczym i innowacyjnym.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Innowacyjność w nauczaniu i metodyka pracy z uczniem. 2. Nauczyciel jako mentor zmiany w XXI wieku. 3. Kreatywne szkoły i kompetencja kreatywna nauczyciela. 4. Kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie 5. Rozwijanie kompetencji kluczowych w I i II etapie edukacyjnym. Metody i techniki pracy z uczniem. 6. Rozwijanie kompetencji kluczowych – III etap edukacyjny. 7. Ocenianie kształtujące – korzyści psychologiczne dla ucznia, nauczyciela i rodzica. 8. Wdrażanie nowatorskich rozwiązań: Coaching i mentoring w szkole.		

9. Współpraca międzynarodowa pomiędzy szkołami: eTwinning i Program Erasmus + jako przykłady dobrych praktyk innowacyjnego podejścia w nauczaniu.

10. Edukacja wobec zmian cywilizacyjnych.

Ewaluacja oddziaływań psychologicznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna zasady podejścia opartego na dowodach.
2.	K_W03	Zna modele badań nad skutecznością oddziaływań psychologicznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi ocenić narzędzia i metody badawcze pod kątem kryteriów podejścia opartego na dowodach.
2.	K_U02	Potrafi określić cele, metody i kryteria oceny efektywności oddziaływań psychologicznych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość naukowej oraz etycznej i społecznej wartości stosowania podejścia opartego na dowodach.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Praktyka psychologiczna oparta na dowodach empirycznych (EBPP, *Evidence-Based Practice in Psychology*). 2. Pojęcie ewaluacji i jej rodzaje. 3. Badania ewaluacyjne w nauce i praktyce psychologicznej. 4. Modele badań nad skutecznością oddziaływań psychologicznych. 5. Metodologiczne problemy ewaluacji. 6. Badania nad skutecznością psychoterapii. 7. Ewaluacja projektów edukacyjnych. 8. Metody ewaluacji szkoleń. 9. Przykłady badań naukowych nad skutecznością oddziaływań psychologicznych. 10. Podsumowanie treści programowych pod kątem ich implikacji praktycznych i możliwości wykorzystania w pracy psychologa w różnych obszarach działań.		

Badania jakościowe w psychologii rozwoju i wychowania		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka posiada wiedzę na temat prowadzenia badań z zastosowaniem metod jakościowych.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka posiada umiejętność samodzielnego i zespołowego planowania i prowadzenia badań z zastosowaniem metod jakościowych.
2.	K_U05	Posiada umiejętność przedstawiania wyników w formie pisemnego raportu.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma pozytywne nastawienie do nabywania wiedzy z zakresu psychologii i budowania warsztatu pracy.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Metody badań jakościowych – przegląd koncepcji teoretycznych i metod analizy: interpretacyjna analiza fenomenologiczna, teoria ugruntowana, psychologia narracji, analiza konwersacyjna, analiza dyskursu, analiza tematyczna. 2. Przegląd metod komputerowych wspomagających analizę danych jakościowych. 3. Projektowanie badania jakościowego: definicja problemu badań, planowanie schematu badania, dobór osób badanych, struktura wywiadu i projektowanie scenariusza, wykorzystanie technik projekcyjnych i wspomagających, prowadzenie wywiadu, analiza i interpretacja danych jakościowych, opracowanie raportu z badań. 4. Aplikacja badań jakościowych w nauce i marketingu (edukacja, profilaktyka, marketing).		

Zapobieganie zachowaniom problemowym okresu dzieciństwa i dorastania		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna przebieg podstawowych procesów wpływających na podejmowanie ryzyka i zachowań problemowych, zna ich przyczyny i skutki.
2.	K_W03	Posiada wiedzę na temat terminologii związanej z zachowaniami problemowymi okresu dzieciństwa i dorastania oraz potrafi wyjaśnić pojęcia używane w przypadku zaburzeń dzieci i młodzieży.
3.	K_W04	Ma pogłębioną wiedzę na temat przebiegu rozwoju dzieci i młodzieży oraz ewentualnych zaburzeń tych okresów.
4.	K_W05	Posiada wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach, istotnych z punktu widzenia procesów psychicznych i ich wpływu na rozwój zaburzeń okresu dzieciństwa i dorastania.
5.	K_W07	Rozumie procesy psychologiczne ważne dla zdrowia dzieci i młodzieży i jego ochrony oraz zna teoretyczne podstawy działań profilaktycznych i interwencyjnych w tym zakresie.
6.	K_W08	Ma wiedzę na temat patologii i dysfunkcji związanych z zachowaniami problemowymi oraz ich biologicznych, społecznych i indywidualnych uwarunkowaniach.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi wskazać praktyczne zastosowanie wybranych prawidłowości psychologii poznawczej.
2.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
3.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka potrafi wykorzystać swoją wiedzę w społecznych realiach.
TREŚCI PROGRAMOWE		

1. Zachowania problemowe okresu dzieciństwa i dorastania – podstawowe pojęcia, definicje i uwarunkowania.

2. Rodzaje i charakterystyka głównych form zachowań problemowych w okresie dzieciństwa i adolescencji z uwzględnieniem okresów rozwojowych oraz kontekstu społecznego.

3. Zachowania antyspołeczne w okresie dorastania (przemoc rówieśnicza, agresja, podejmowanie ryzyka, ryzykowne zachowania seksualne, przestępczość nieletnich).

4. Zachowania autoagresywne, samookaleczenia, tendencje suicydalne.

5. Zaburzenia odżywiania i ich etiologia.

6. Używanie środków psychoaktywnych, uzależnienia: rodzaje, przyczyny i mechanizmy podtrzymujące.

7. Czynniki kontekstualne zachowań problemowych: rodzina, grupa rówieśnicza, czynniki osobowościowe.

8. Zachowania problemowe jako efekt zaburzeń rozwojowych.

9. Zachowania problemowe wynikające z zaburzeń więzi.

10. Zachowania problemowe dzieci i młodzieży jako efekt doświadczeń kryzysowych i traumatycznych (w tym przemocy w rodzinie).

11. Zmiana zachowania i czynniki ochronne. Psychopatologia zachowania jako efekt utrwalonych zachowań problemowych.

12. Zapobieganie i radzenie sobie z zachowaniami problemowym (metody, formy, scenariusze zajęć dla dzieci, młodzieży, rodziców, wychowawców etc).

13. Elementy diagnostyki zachowań problemowych.

Elementy seksuologii		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka posiada wiedzę na temat wybranych aspektów seksualności człowieka w całym cyklu życia.
2.	K_W07	Rozumie procesy psychologiczne ważne dla rozwoju prawidłowej seksualności oraz zna teoretyczne podstawy działań profilaktycznych i interwencyjnych w tym zakresie.
3.	K_W08	Posiada wiedzę o mechanizmach i procesach dotyczących powstawania zachowań problemowych w zakresie seksualności; rozumie skutki zachowań problemowych i zna możliwości przeciwdziałania.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka potrafi wykonywać zadania psychoedukacyjne w małych grupach.
2.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka potrafi oceniać społeczne normy i realia poprzez pryzmat swojej wiedzy.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Podstawowe pojęcia w seksuologii: tożsamość płciowa, orientacja seksualna. Podejście do seksualności człowieka na przestrzeni dziejów. 2. Seksualność w ontogenezie człowieka. Rozwój psychoseksualny. 3. Elementy seksuologii klinicznej. Diagnoza seksuologiczna. 4. Seksuologia sądowa. 5. Dylematy seksuologii XXI wieku.		

Psychologiczne aspekty agresji jako problemu społecznego		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka ma pogłębioną wiedzę na temat teorii agresji i metod jej badania w naukach społecznych.
2.	K_W08	Ma uporządkowaną wiedzę o patologiach i dysfunkcjach związanych z zachowaniem człowieka.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności obserwowania, wyszukiwania i interpretowania zjawiska agresji w życiu społecznym.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka jest gotowy/-a do podejmowania wyzwań zawodowych i osobistych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Podejścia teoretyczne i paradygmaty badań nad agresją interpersonalną. 2. Agresja jako własność zachowania i własność osoby. 3. Uwarunkowania różnic międzypłciowych w agresji. 4. Agresja interpersonalna w ujęciu rozwojowym. 5. Narzędzia i metody pomiaru agresji w badaniach korelacyjnych i eksperymentalnych. 6. Zachowania eksternalizacyjne uczniów w środowisku szkolnym: agresja i przemoc, *bullying* i *cyberbullying*. 7. Psychospołeczne uwarunkowania zagrożenia wiktymizacją w klasie szkolnej. 8. Agresja i przemoc w środowisku rodzinnym. 9. Agresja w życiu społecznym: badania nad uprzedzeniami, dyskryminacją i mową nienawiści. 10. Przeciwdziałanie agresji na poziomie interpersonalnym, międzygrupowym i makrospołecznym.		

Edukacja w społeczeństwie wielokulturowym		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka rozumie społeczne i kulturowe uwarunkowania zachowań człowieka.
2.	K_W05	Ma pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi odpowiednio dobierać środki i metody działań w środowisku edukacji międzykulturowej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy międzykulturowej dla wspierania rozwoju jednostki i kształtowania więzi w środowiskach edukacyjnych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Międzykulturowość dawniej i dziś. 2. Postawy wobec obcych wśród dzieci i młodzieży. 3. Rola szkoły i mediów w kształtowaniu obrazu „Innego”. 4. Inicjatywy rządowe i pozarządowe na rzecz integracji cudzoziemców i ich dzieci. 5. Międzykulturowe aspekty funkcjonowania rodziny. 6. Uczeń o odmiennym kontekście kulturowym w Polsce i na świecie. 7. Asystent kulturowy – kompetencje i zadania. 8. Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym. 9. Międzynarodowa współpraca placówek edukacyjnych. 10. Komunikacja i konflikty w zespołach zróżnicowanych kulturowo. 11. Doświadczenia emigracyjne Polaków.		

Rozwijanie osobistych kompetencji w prowadzeniu szkoleń		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka zna rodzaje szkoleń, etapy cyklu szkoleniowego, reguły tworzenia scenariusza szkolenia, aktywizujące metody prowadzenia szkoleń i warsztatów.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi zaprojektować scenariusz szkolenia, w którym uwzględnia: dobór celów szkoleniowych do potrzeb grupy, dobór metod szkoleniowych do potrzeb grupy i celów szkolenia.
2.	K_U08	Potrafi przeprowadzić krótkie warsztaty lub szkolenie.
3.	K_U08	Potrafi współpracować w zespole trenerskim.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka potrafi krytycznie podejść do siebie w roli trenera, ma świadomość swoich mocnych i słabych stron.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Szkolenie, warsztat, trening - podobieństwa i różnice. 2. Specyfika uczenia się osób dorosłych i specyfika uczenia się w grupie. 3. Cechy szkoleń prowadzonych metodami aktywnymi. 4. Metody aktywizujące prowadzenia warsztatów. 5. Reguły tworzenia scenariusza i formułowania celów szkoleniowych. 6. Kompetencje trenerskie i certyfikacja trenerska. 7. Analiza warsztatów prowadzonych przez studentów i studentki. 8. Etyka pracy trenera.		

Praktyka specjalistyczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna zadania realizowane w miejscu praktyki.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka umie nawiązywać i podtrzymywać kontakt z pacjentem/ klientem/ osobą objętą opieką psychologiczną.
2.	K_U05	Umie prowadzić dokumentację – dziennik praktyk.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka przejawia samodzielność w planowaniu i realizowaniu zadań.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Praktyka polega na aktywnym uczestnictwie przez studenta w przebiegu psychoterapii, interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego, działań profilaktycznych i/ lub promocji zdrowia w ośrodkach terapeutycznych, poradniach, placówkach medycznych, które oferują różne formy wsparcia i pomocy psychologicznej.		

Psychologiczne aspekty uczenia się i nauczania		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna i potrafi opisać psychologiczne mechanizmy przyswajania i poszerzania wiedzy.
2.	K_W04	Wie czym są, oraz potrafi wskazać różnice pomiędzy motywacją wewnętrzną, zewnętrzną a motywacją do uczenia się.
3.	K_W04	Identyfikuje różne style nauczania i uczenia się.
4.	K_W04	Potrafi opisać zjawisko wyuczonej bezradności w procesie uczenia się.
5.	K_W04	Wie, jakie czynniki wpływają na efektywność procesu nauczania oraz potrafi krytycznie opisać rolę oceniania efektów uczenia się.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi krytycznie zanalizować naukowe fakty i pseudo-nowinki dotyczące procesu uczenia się.
2.	K_U02	Potrafi wymienić przykłady aktywnych strategii uczenia się i odnieść je do siebie.
3.	K_U02	Potrafi zaprojektować przykłady zadań związanych z uruchamianiem motywacji wewnętrznej, zewnętrznej oraz motywacji do uczenia się.
4.	K_U01	Potrafi powiązać mechanizmy funkcjonowania szkoły z kulturą, w której szkoła funkcjonuje.
5.	K_U02	Student/-ka potrafi stosować w praktyce aktywne strategie uczenia się i nauczania.
6.	K_U08	Potrafi stosować w praktyce style uczenia się zgodne z własnymi preferencjami w uczeniu się i współpracować z osobami zarówno o podobnych, jak i innych stylach uczenia się.
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		

1. Narzędzia skutecznego myślenia.

2. Aktywne strategie uczenia się i nauczania.

3. Znaczenie środowiska. Szkoła i kultura.

4. Znaczenie temperamentu i samoregulacji w szkole.

5. Myślenie krytyczne i badania naukowe.

6. Międzynarodowe badania porównawcze efektów uczenia się. Czy, a jeśli tak to dlaczego fińskie dzieci uczą się najlepiej?

7. Neurodydaktyka. Fakty i mity.

8. Myślenie wizualne. Fakty i mity.

9. Identyfikowanie i reagowanie na przejawy pseudonauki w edukacji: kinezjologia edukacyjna oraz uczenie się przez sen (automatyczne).

Poradnictwo i preorientacja zawodowa		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna różne koncepcje doradztwa zawodowego oraz zna etapy rozmowy doradczej według kilku najważniejszych teorii.
2.	K_W03	Zna narzędzia stosowane w poradnictwie i preorientacji oraz zna nowe i najbardziej poszukiwane zawody.
3.	K_W08	Zna i rozpoznaje objawy zespołu wypalenia zawodowego.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi odpowiednio dobierając środki i metody wykorzystywać i integrować wiedzę z zakresu doradztwa zawodowego.
2.	K_U08	Posiada umiejętności potrzebne do psychologicznej pracy z grupą w celu kształtowania preorientacji zawodowej.
3.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach, zna poziom swojej wiedzy dotyczący poradnictwa i preorientacji zawodowej oraz potrafi zaprezentować wybrany zawód wraz z jego zaletami i wadami.
4.	K_U02	Potrafi stworzyć profil zainteresowań oraz predyspozycji zawodowych danej osoby, na podstawie analizy wyników badania wybranymi narzędziami.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Rozumie problemy etyczne związane z preorientacją i doradztwem zawodowym.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Koncepcje doradztwa zawodowego. 2. Fazy doradztwa zawodowego. 3. Etapy oraz zasady przeprowadzania rozmowy doradczej. 4. Nowe zawody. 5. Narzędzia diagnostyczne stosowane w doradztwie zawodowym.		

6. Zespół wypalenia zawodowego.

7. Etyka preorientacji zawodowej i doradztwa zawodowego.

Wspieranie rozwoju człowieka w cyklu życia		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka posiada wiedzę na temat przebiegu procesów psychicznych oraz rozwoju w całym cyklu życia
2.	K_W08	Ma pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności obserwowania, wyszukiwania i interpretowania informacji o rozwoju psychicznym i społecznym.
2.	K_U04	Posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej w zakresie osobowości, emocji i zachowania.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością za przygotowanie do pracy, decyzje oraz ich skutki, czuje się odpowiedzialny/-a wobec ludzi dla których dobra stara się działać.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Wspieranie rozwoju człowieka – definicja obszaru i metapsychologiczne założenia. 1.1. Uzasadnienie potrzeby wyodrębnienia wspierania rozwoju jako obszaru odrębnego od kształcenia i wychowania, psychoterapii, poradnictwa, wspomagania rozwoju, coachingu. 1.2. Czym jest rozwój? 1.3. Rozwój a dojrzewanie. 1.4. Co to znaczy wspierać rozwój? 1.5. Dlaczego wspieranie rozwoju jest tak ważne? 2. Od neuronów po miejsce zamieszkania – co nauka ma do powiedzenia na temat rozwoju małego dziecka. 2. Omówienie Raportu Komisji ds. Integracji Nauki o Rozwoju Małego Dziecka (cele, podstawowe pytania, podstawowe założenia dot. rozwoju, wnioski i rekomendacje). 3. Wybrane psychologiczne teorie rozwoju w całym cyklu życia i wynikające z nich wskazówki dla wspierania rozwoju. 3.1. Krótka prezentacja wybranych teorii ze szczególnym uwzględnieniem zadań rozwojowych w poszczególnych fazach rozwoju oraz konsekwencji ich prawidłowego lub nieprawidłowego		

rozwiązania.

4. Wybrane psychoanalityczne teorie rozwoju w całym cyklu życia i wynikające z nich wskazówki dla wspierania rozwoju.

4.1. Krótka prezentacja wybranych teorii ze szczególnym uwzględnieniem zadań rozwojowych w poszczególnych fazach rozwoju oraz konsekwencji ich prawidłowego lub nieprawidłowego rozwiązania.

5. Modele człowieka optymalnie funkcjonującego.

5.1. Katalog sił i cnót charakteru Petersona i Seligmana, twórców psychologii pozytywnej.

5.2. Model optymalnego funkcjonowania człowieka Kennona Sheldona.

5.3. Model wyprowadzony z psychoanalitycznych teorii ego, *self*, relacji z obiektem, interpersonalnej, przywiązania.

6. Rola osób kluczowych we wspieraniu rozwoju.

6.1. Osoby kluczowe w różnych fazach życia i na różnych etapach rozwoju.

6.2. Oddziaływania bezpośrednie i pośrednie.

6.3. Dziecko stymulatorem rozwoju rodziców.

7. Społeczne - instytucjonalne i pozainstytucjonalne - ramy wspierania rozwoju.

7.1. Wspieranie rozwoju nie odbywa się w społecznej próżni.

7.2. Postulat koncentrycznych ram wsparcia.

Interwencja kryzysowa w szkole i w rodzinie		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W07	Student/-ka zna i rozumie wybrane teorie kryzysu i interwencji kryzysowej.
2.	K_W08	Posiada wiedzę o problemach zagrażające zdrowiu i życiu dzieci i młodzieży szkolnej.
3.	K_W07	Zna i rozumie cele, zasady i etapy interwencji kryzysowej.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi opracować plan działań interwencyjnych w szkole i grupie rówieśniczej.
2.	K_U08	Potrafi udzielić pomocy osobom będącym w kryzysie sytuacyjnym.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka kieruje się kodeksem etycznym psychologa w trakcie formułowania planów interwencyjnych.
2.	K_K05	Posiada świadomość specyfiki kontaktu z młodym człowiekiem w sytuacji pomagania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Podstawowe pojęcia teorii kryzysu. Mechanizmy i strategie radzenia sobie z kryzysem. 2. Kryzys a wydarzenia krytyczne. 3. Przebieg i diagnoza reakcji kryzysowej. 4. Interwencja kryzysowa w szkole i grupie rówieśniczej – znaczenie terminu, cele i zadania. 5. Zasady interwencji kryzysowej. Przebieg interwencji kryzysowej. 6. Strategie i techniki oddziaływania w interwencji kryzysowej. 7. Podstawowe umiejętności i zasady prowadzenia interwencji kryzysowej. 8. Sześcioetapowy model interwencji kryzysowej - cele, ocena natężenia kryzysu, ocena sposobu funkcjonowania młodego człowieka w kryzysie. 9. Omówienie strategii interwencji kryzysowych na przykładzie wybranych sytuacji kryzysowych, np. kryzys suicydalny, przemoc w rodzinie, przemoc rówieśnicza, przemoc w szkole.		

10. Holistyczne podejście do pomocy osobom w kryzysie.

Opiniowanie sądowo-psychologiczne		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka posiada wiedzę o relacjach psychologii i prawa.
2.	K_W02	Posiada wiedzę z zakresu orzecznictwa psychologicznego i sądowego.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka umie wykorzystywać narzędzia diagnozy psychologicznej w procesie orzecznictwa.
2.	K_U04	Posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej w zakresie wskazanym przez sąd.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka odznacza się odpowiedzialnością za podejmowane decyzje, działania oraz ich skutki.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Zagadnienia ogólne (definicje dziedzin, zakresy krzyżowania się psychologii i sądownictwa, istota orzecznictwa psychologicznego). 2. Orzecznictwo rodzinne. 3. Orzecznictwo w sprawach karnych. 4. Orzecznictwo w sprawach cywilnych. 5. Różnice pomiędzy orzecznictwem psychologicznym a psychiatrycznym. 6. Specyfika metod diagnostycznych stosowanych w orzecznictwie psychologicznym. 7. Odpowiedzialność etyczna psychologa orzekającego w sądzie. Dylematy etyczne i profesjonalne. 8. Rola społeczna psychologa w sądownictwie.		

Zastosowanie genogramu w badaniach nad rodziną		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna i rozumie podstawowe pojęcia z zakresu genogramu klasycznego.
		Umiejętności
1.	K_U04	Student/-ka posiada umiejętność opracowania diagnozy psychologicznej z użyciem genogramu.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka jest wrażliwy/-a na znaczenie relacji interpersonalnej w kontakcie diagnostycznym.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Genogram - zasady tworzenia map systemów rodzinnych. 2. Schematy rysowania i symbole. 3. Zasady i metody prowadzenia wywiadu przy tworzeniu genogramu klasycznego. 4. Diagnozowanie na podstawie informacji zebranych przy użyciu genogramu klasycznego. 5. Interpretacja struktury rodziny. 6. Interpretacja faz cyklu życiowego. 7. Rozpoznawanie zasobów rodziny. 8. Przekazy międzypokoleniowe. 9. Warianty pracy z genogramem - genogram przestrzenny.		

Praca z dzieckiem w trudnej sytuacji życiowej		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna prawidłowości rozwoju psychicznego i społecznego w całym cyklu życia. Zna reguły pracy z dzieckiem, jego rodziną i opiekunami.
2.	K_W05	Orientuje się w problematyce marginalizacji społecznej (rodziny ubogie, imigranckie, opieka zastępcza).
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi wykorzystać wiedzę do psychologicznej analizy sytuacji dziecka będącego w trudnej sytuacji życiowej.
2.	K_U04	Potrafi zaplanować diagnozę psychologiczną dziecka i młodego człowieka pochodzącego z innej kultury i/lub mającego problemy z językiem lub znajdującego się w grupie defaworyzowanej.
3.	K_U01	Potrafi analizować złożone doświadczenia psychologiczne i społeczne jednostek i grup defaworyzowanych społecznie.
4.	K_U04	Potrafi dobrać narzędzia diagnozy psychologicznej neutralne kulturowo i minimalizujące wpływ języka dla oceny psychologicznej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest świadomy/-a własnych ograniczeń kulturowych i stereotypów społecznych panujących we własnej kulturze.
2.	K_K03	Jest przekonany/-a o konieczności przestrzegania zasad etyki zawodowej. Dostrzega i potrafi analizować dylematy etyczne związane z doświadczeniami i różnicami kulturowymi i społecznymi.
3.	K_K05	Jest świadomy/-a specyfiki kontaktu z dzieckiem i dorosłym odmiennym kulturowo; jest wrażliwy/-a na potrzeby osób odmiennych kulturowo i/ lub językowo; potrafi nawiązać relację interpersonalną z człowiekiem z defaworyzowanej grupy społecznej.
TREŚCI PROGRAMOWE		

1. Praca z dzieckiem z rodziny ubogiej. Psychologiczne konsekwencje biedy i niedostatku.

2. Psychologiczne konsekwencje rozwodu rodziców.

3. Specyfika rodziny rekonstrowanej.

4. Dziecko w rodzinie zastępczej.

5. Dziecko wychowywane przez instytucję.

6. Dzieci wychowywane przez pary jednopłciowe.

7. Adopcja.

8. Specyfika pracy z rodziną i dzieckiem z innej kultury.

9. Dzieci imigrantów, dzieci uchodźców, dzieci z małżeństw mieszanych.

10. Dzieci KODA, słyszące dzieci niesłyszących rodziców.

11. Psychologiczne wspomaganie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej.

Trening twórczości		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka ma rozszerzoną wiedzę o miejscu psychologii twórczości w psychologii ogólnej i naukach humanistycznych.
2.	K_W04	Zna dostępne modele treningów twórczości oraz technik rozwijania twórczego myślenia i potrafi znaleźć ich zastosowanie w psychologii.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi podejmować innowacyjne rozwiązania złożonych problemów oraz wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii.
2.	K_U09	Potrafi zastosować zdobytą wiedzę w rozwiązywaniu konkretnych problemów metodami twórczymi (w zadaniach indywidualnych i grupowych).
3.	K_U09	Potrafi rozwijać myślenie twórcze u innych: potrafi zaprojektować i przeprowadzić proste ćwiczenia stymulujące myślenie twórcze, zaprojektować scenariusz warsztatów stymulujących myślenie twórcze u wybranej grupy odbiorców.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma pozytywne nastawienie do nabywania wiedzy z zakresu psychologii i budowania warsztatu pracy.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Rozwijanie myślenia twórczego - trenowanie zdolności abstrahowania, rozumowania indukcyjnego i dedukcyjnego, tworzenia i używania analogii, metafor, ćwiczenia wyobraźni twórczej. 2. Trenowanie umiejętności przełamywania emocjonalnych barier i pokonywania oporów przed generowaniem pomysłów, kreatywnością - tzw. „ucieczką od twórczości”. 3. Przegląd technik twórczego rozwiązywania problemów. 4. Zasady tworzenia programu warsztatów stymulujących myślenie twórcze. 5. Wybór metod i technik pracy. 6. Opracowanie autorskiego projektu warsztatów stymulującego myślenie twórcze u wybranej grupy odbiorców.		

Socjalizacja ekonomiczna i konsumencka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka ma wiedzę o współczesnych kierunkach rozwoju psychologii i jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi, w tym ekonomią; ma wiedzę dotyczącą przebiegu, uwarunkowań i konsekwencji procesu socjalizacji ekonomicznej i konsumenckiej.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi integrować wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin oraz potrafi wskazać mechanizmy odpowiedzialne za przebieg socjalizacji ekonomicznej i konsumenckiej, źródła pierwotnej i wtórnej socjalizacji ekonomicznej oraz ich znaczenie w poszczególnych stadiach rozwoju.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy z obszaru psychologii ekonomicznej dla wspierania rozwoju jednostki oraz ma świadomość konsekwencji płynących z funkcjonowania w świecie konsumpcji, jak również konsekwencji nieprawidłowej socjalizacji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Socjalizacja ekonomiczna i konsumencka - kontekst teoretyczny, główne kierunki i metody badań. 2. Rola czynników społecznych i kulturowych w nabywaniu wiedzy ekonomicznej: znaczenie rodziny, grupy rówieśniczej, mediów, kultury. Konsekwencje nieprawidłowej socjalizacji. 3. Funkcjonowanie w świecie konsumpcji. Dzieci jako konsumenci i odbiorcy reklam. 4. Własność i posiadanie – geneza, kontekst teoretyczny, główne kierunki i metody badań. 5. Ekonomiczne uwarunkowania poczucia dobrostanu – ujęcie mikro- i makroekonomiczne.		

Coaching		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka ma wiedzę o miejscu coachingu w psychologii i naukach społecznych.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka posiada umiejętności potrzebne do przeprowadzenia coachingu.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka jest gotowy do podejmowania wyzwań osobistych i zawodowych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Coaching – kluczowe koncepcje i metody pracy. Poradnictwo grupowe i indywidualne. 2. Nowe formy coachingu – „wybór" vs „konstrukcja" kariery i „poradnictwo życiowe". 3. Coaching a inne profesjonalne i nieprofesjonalne formy wspierania. Rodzaje coachingu. 4. Kluczowe kompetencje coacha i narzędzia pracy. 5. Praca z klientem – indywidualny plan rozwoju. 6. Praktyka coachingowa.		

Mediacje		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka ma pogłębioną wiedze o rodzajach więzi społecznych i rządzących nimi prawidłowościach istotnych z punktu widzenia procesów mediacyjnych.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka ma umiejętności potrzebne do przeprowadzenia procesu mediacyjnego.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka jest gotowy do podejmowania wyzwań osobistych i zawodowych oraz bierze odpowiedzialność za współpracę z innymi osobami.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Wykład: 1. Podstawowe zasady i składniki postępowania mediacyjnego. 1.1. Przebieg postępowania mediacyjnego. 1.2. Zasady mediacji (dobrowolność, bezstronność, neutralność, poufność). 1.3. Rola mediatora, jej specyfika, prawa i obowiązki mediatora, cechy dobrego mediatora. 1.4. Zastosowanie mediacji, wskazania i przeciwwskazania. 1.5. Zagadnienia etyki zawodowej mediatorów. 1.6. Standardy prowadzenia mediacji i postępowania mediatora. 2. Rodzaje mediacji. 2.1. Mediacje rówieśnicze. 2.2. Mediacje rodzinne. 3. Psychologiczne aspekty mediacji. 4. Psychologiczne mechanizmy powstawania, eskalacji i rozwiązywania konfliktów. 5. Procedury rozwiązywania konfliktów (negocjacje, mediacje, arbitraż, sąd) – podobieństwa i różnice. 6. Elementy teorii negocjacji, podstawowe pojęcia negocjacyjne (kwestie, pozycje, interesy, BATNA). Ćwiczenia:		

1. Trening umiejętności praktycznych w zakresie mediacji.

1.1. Umiejętność prowadzenia wstępnych spotkań ze stronami: wypowiedzi otwierające mediację, zawieranie kontraktu mediacyjnego.

1.2. Umiejętność prowadzenia sesji mediacyjnych: zasady, techniki mediacyjne.

1.3. Umiejętność komunikowania się: aktywne słuchanie, zadawanie pytań, używanie neutralnego języka.

1.4. Umiejętność dokonania analizy i diagnozy konfliktu objętego mediacją: ocena zasadności stosowania mediacji w danej sprawie, identyfikacja pozycji i potrzeb stron w konflikcie, wyodrębnianie pozycji, potrzeb i interesów, przejście z pozycji do interesów.

1.5. Umiejętność wspierania stron w pracy nad rozwiązaniami: kreatywne poszukiwanie opcji, identyfikacja zasad i kryteriów podejmowania decyzji.

1.6. Umiejętność sporządzania porozumienia końcowego.

2. Rodzina w mediacji.

2.1. Rozwód, separacja.

2.2. Dziecko w sytuacji rozwodu lub separacji rodziców.

2.3. Rodzina dysfunkcyjna.

3. Przebieg mediacji.

4. Rodzaje pytań w mediacji.

Profilaktyka uzależnień		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W08	Student/-ka zna podstawowe mechanizmy uzależnień; ma podstawową, ale uporządkowaną wiedzę o elementach terapii uzależnień i psychoedukacji.
		Umiejętności
1.	K_U09	Student/-ka potrafi dbać o własne zdrowie psychiczne i wspierać dbałość o zdrowie psychiczne innych osób.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Uzależnienia: typy, definicje, wskaźniki. 2. Psychologiczne mechanizmy tworzenia się uzależnień. 3. Polityka w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. 4. Zasady tworzenia efektywnych programów związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom. 5. Rola i miejsce psychologa w terapii uzależnień.		

OPISY ZAJĘĆ

Specjalność: Stosowana psychologia społeczna

Odkrywanie potencjału zawodowego		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę na temat procesów psychologicznych lezących u podłoża poszukiwania pracy oraz motywowania siebie do działania w tym zakresie.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności obserwowania, wyszukiwania, przetwarzania i interpretowania informacji potrzebnych do efektywnego poszukiwania pracy.
2.	K_U02	Potrafi stosować wiedzę psychologiczną w celu efektywnego poszukiwania pracy oraz doradzania innym w tym zakresie.
3.	K_U09	Potrafi opracować skuteczne działania mające na celu ułatwić znalezienie pracy zawodowej oraz zaplanować ich wdrożenie.
4.	K_U06	Posiada pogłębione umiejętności prezentowania własnych pomysłów, wątpliwości i sugestii, potrafi dostarczyć argumenty na rzecz swojego stanowiska.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma pogłębioną świadomość poziomu swojej wiedzy, umiejętności i innych mocnych stron stanowiących atut na rynku pracy; rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się przez całe życie.
2.	K_K02	Jest gotowy/-a do podejmowania wyzwań zawodowych; wykazuję postawę proaktywną w działaniu, potrafi motywować siebie do działania i radzić sobie z momentami zwątpienia.
3.	K_K04	Posiada pogłębioną świadomość swojego systemu wartości oraz wie, jakie konsekwencje ma wykonywanie pracy zbieżnej i

		rozbieżnej z posiadanym systemem wartości.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Wprowadzenie, idea treningu odkrywania potencjału zawodowego, zasady współpracy.
2. Poszukiwania właściwej przestrzeni do realizacji planów zawodowych.
3. Budowanie poczucia własnej skuteczności poprzez odkrywanie i rozwijanie mocnych stron.
4. System wartości a budowanie kariery zawodowej.
5. Analiza otoczenia emocjonalnego i kultury organizacji.
6. Osobowość i temperament a predyspozycje zawodowe.
7. Budowanie postawy proaktywnej w poszukiwaniu pracy.
8. Motywacja do poszukiwania pracy – jak ją budować, jak rozwijać.
9. Jawny i ukryty rynek pracy – efektywność różnorodnych i niekonwencjonalnych metod szukania pracy.
10. Osiąganie skuteczności mierzonej realizacją celów krótko- i długoterminowych.
11. Wybrane zagadnienia z zakresu autoprezentacji.
12. Podstawy z zakresu prowadzenia negocjacji płacowych.

Analiza badań społecznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka posiada wiedzę na temat stosowanych powszechnie manipulacji i błędów w procesie oceny i wyciągania wniosków z badań naukowych z zakresu psychologii społecznej.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada umiejętność krytycznej analizy doniesień naukowych, identyfikacji manipulacji i najpowszechniejszych błędów dotyczących prezentacji i interpretacji wyników badań naukowych oraz umiejętność oceny wiarygodności badań.
2.	K_U08	Umie współpracować w grupie zadaniowej, efektywnie komunikuje się, argumentuje swój punkt widzenia.
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Dyktat średniej? Statystyki opisowe jako reprezentacja danych. 2. Reprezentatywność i manipulacja reprezentatywnością w badaniach społecznych. 3. Słupki procentowe w badaniach marketingowych (reklama, psychologia polityczna). 4. Wyciąganie wniosków na temat przyczynowości zjawisk. Eksperyment, quasi-eksperyment, badanie korelacyjne. 5. Błędy i manipulacje w badaniach jakościowych i ilościowych. 6. Słynne eksperymenty i quasi-eksperymenty i ich krytyczna analiza. 7. Badania sondażowe. Jak uniknąć błędnych wniosków? 8. Jak ocenić wiarygodność badania? Jak ocenić, czy badanie spełnia standardy naukowe? 9. Aspekty etyczne w badaniach z zakresu psychologii społecznej. 10. Analiza krytyczna wybranego badania z zakresu psychologii społecznej.		

Przetwarzanie informacji społecznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna różne błędy poznawcze, rozumie powody ich powstawania, ponadto wie, jakie czynniki im sprzyjają.
2.	K_W03	Zna różne rodzaje schematów eksperymentalnych używanych do badania błędów atrybucji i heurystyk.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi rozpoznać błędy poznawcze.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest świadomy/-a popełniania przez siebie błędów poznawczych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Najnowsze teorie dotyczące selekcji, interpretacji i wykorzystywania informacji potrzebnych do formułowania sądów o sobie, innych ludziach i świecie. 2. Czynniki związane z przetwarzaniem informacji społecznych. 3. Historia badań w zakresie poznania społecznego. 4. Błędy atrybucyjne w spostrzeganiu siebie i innych. 5. Korelaty błędów w spostrzeganiu siebie i innych. 6. Schematy i heurystyki w percepcji społecznej.		

Praktyka asystencka		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna zadania realizowane w miejscu praktyki.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka umie współpracować z pracownikami i klientami/ pacjentami/ osobami spotkanymi w miejscu praktyki.
2.	K_U05	Umie prowadzić dokumentację – dziennik praktyk.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka przejawia obowiązkowość w realizowaniu powierzonych mu/ jej zadań.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Praktyka polega na obserwacji uczestniczącej procesu diagnostycznego oraz przebiegu psychoterapii, interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego, działań profilaktycznych i/ lub promocji zdrowia w ośrodkach terapeutycznych, poradniach, placówkach medycznych, które oferują różne formy wsparcia i pomocy psychologicznej.		

Formowanie i dynamika grup		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna podstawowe metody badawcze stosowane w psychologii grup społecznych.
2.	K_W04	Zna i stosuje terminologię używaną w psychologii grup.
3.	K_W05	Zna uwarunkowania i konsekwencje procesu tworzenia się grupy, wpływu wewnątrzgrupowego, efektywności grupy, różnicowania wewnątrz- i międzygrupowego.
4.	K_W05	Ma pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych w grupie i rządzących nimi prawidłowościach (role społeczne, przywództwo, strukturacja grupy).
5.	K_W02	Zna podstawowe fakty i badania z historii psychologii grup.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi scharakteryzować podstawowe procesy grupowe.
2.	K_U02	Potrafi wskazać praktyczne zastosowanie wybranych prawidłowości psychologii grupowej.
3.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
4.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy w dziedzinie psychologii grupowej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Grupy: formalne, nieformalne. Podstawowe funkcje grupy. 2. Socjalizacja. 3. Komunikacja. 4. Grupy zadaniowe i ich efektywność. 5. Władza, przywództwo.		

6. Konflikty wewnątrz i międzygrupowe.

7. Stres i zmiany społeczne.

Zachowania organizacyjne		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W10	Student/-ka posiada podstawową wiedzę dotyczącą doboru pracowników, ich oceniania oraz motywowania do pracy.
2.	K_W10	Posiada wiedzę na temat uwarunkowań zachowań obywatelskich oraz zachowań kontrproduktywnych w organizacji.
3.	K_W07	Posiada wiedzę dotyczącą wpływu stresu zawodowego na zdrowie psychiczne i fizyczne pracowników oraz ich zachowania w organizacji.
4.	K_W07	Posiada wiedzę dotyczącą dobroczynnego wpływu zasobów osobistych i organizacyjnych na zdrowie pracowników i ich zachowania organizacyjne.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka potrafi zastosować podstawowe metody psychologiczne w kontekście doboru i oceny pracowników oraz motywowania do pracy.
2.	K_U04	Potrafi zastosować podstawowe narzędzia diagnostyczne do oceny: stresorów w środowisku pracy, zasobów organizacyjnych oraz negatywnych skutków zdrowotnych stresu (wypalenia zawodowego, zachowań kontrproduktywnych, pracoholizmu).
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy i umiejętności z obszaru psychologii organizacji.
2.	K_K02	Rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się przez całe życie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Nauka o zachowaniach organizacyjnych – ujęcie historyczne. Ewolucja teorii zarządzania pracownikami, wybrane nurty psychologii organizacji, podstawowa terminologia. 2. Rekrutacja i selekcja pracowników. 3. Nowoczesne metody oceniania pracowników.		

4. Kształtowanie kultury organizacyjnej i klimatu psychologicznego w organizacji.

5. Struktury organizacyjne.

6. Motywowanie i wynagradzanie pracowników.

7. Pozytywna psychologia pracy – emocje pozytywne w pracy, satysfakcja z pracy.

8. Stres w pracy i jego następstwa dla zdrowia pracowników i zachowań w organizacji.

9. Wypalenie zawodowe – przyczyny, konsekwencje, wybrane modele teoretyczne.

10. Zachowania kontrproduktywne i zachowania obywatelskie w organizacji.

11. Rola zasobów osobistych i organizacyjnych w kształtowaniu pozytywnych postaw wobec pracy - zaangażowania w pracy, przywiązania do organizacji, poczucia dumy z przynależności do organizacji.

12. Kopenhaski kwestionariusz psychospołecznych warunków pracy jako metoda diagnozy psychospołecznych warunków pracy.

13. Pracoholizm – podstawowe modele teoretyczne.

Tożsamość osobista i społeczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka zna i rozumie pojęcia używane w badaniach z obszaru psychologii tożsamości.
2.	K_W04	Zna i rozumie kluczowe psychologiczne koncepcje i teorie tożsamości osobistej i społecznej.
3.	K_W05	Wie, jaką psychologiczną funkcję pełni stygmatyzowanie wybranych grup społecznych, jakie są psychologiczne efekty internalizowania stygmy oraz jakie psychologiczne procesy ochronne uruchamiane są w sytuacji zagrożenia tożsamości człowieka.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi analizować wybrane zjawiska społeczne i funkcjonowanie wybranych grup społecznych w oparciu o teorie tożsamości i wyniki badań.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie nauk psychologicznych dla kształtowania prawidłowych więzi w środowiskach społecznych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Problematyka tożsamości w psychologii. Tożsamość osobista a społeczna. Różnicowanie pojęć: Ja (*self*) i tożsamość. Tożsamość a poczucie tożsamości. Aspekt podmiotowy i przedmiotowy tożsamości. 2. Społeczno-poznawcze koncepcje Ja (np. Markus, Higginsa, Vignoles). 3. Proces formowania się tożsamości i statusy tożsamości. 4. Przegląd kluczowych teorii tożsamości (Teoria Tożsamości Społecznej H. Tajfela, Teoria Kategoryzacji JA J.C. Turnera, Teoria Optymalnej Dystynktywności M. Brewer, Teoria Tożsamości osobistej i społecznej M. Jarymowicz). 5. Teorie wyjaśniające i badania nad faworyzacją grupy własnej. 6. Tożsamościowe uwarunkowania kategoryzacji społecznych. Konsekwencje aktywizacji tożsamości osobistej i społecznej. 7. Zagrożenie tożsamości. Stygmatyzacja społeczna i jej konsekwencje. Procesy ochronne przed skutkami stygmatyzacji.		

Metody i projektowanie badań społecznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna metody badań ilościowych stosowanych w badaniach społecznych i rozumie ich użyteczność oraz ograniczenia; zna podstawowe rodzaje badań jakościowych, ich podstawowe zastosowania i ograniczenia.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi dopasować strategię planowanych badań ilościowych i jakościowych do rodzaju stawianych pytań badawczych i rozumie ograniczenia metodologiczne wypływające z podjętych wyborów.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka ma świadomość uwarunkowań etycznych w prowadzeniu badań ilościowych i jakościowych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Metody ilościowe: wybór modelu badawczego, efekt oczekiwań interpersonalnych badacza, przegląd metod, ilościowa analiza danych jakościowych, planowanie i realizacja badań, dobór próby, miary związku między zmiennymi, miary istotności różnic, algorytmy wyboru optymalnego testu. 2. Metody jakościowe: kontekst metodologiczny badań jakościowych, badania z użyciem wywiadów, badania narracyjne, analiza interakcji, analiza dyskursu, badania biograficzne i archiwalne, wykorzystanie swobodnych technik diagnostycznych w kontekście badawczym. 3. Ilościowo-jakościowe (mieszane strategie badawcze). 4. Wspomagane komputerowo techniki analizy danych jakościowych.		

Prospołeczność		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna definicje prospołeczności, altruizmu, zachowań pomocnych.
2.	K_W05	Wie, w jaki sposób przebiega rozwój zachowań prospołecznych.
3.	K_W05	Zna mechanizmy i procesy emocjonalne zaangażowane w aktywność prospołeczną.
4.	K_W05	Jest w stanie opisać czynniki indywidualne i kulturowe kształtujące zachowania prospołeczne.
5.	K_W05	Potrafi wymienić i scharakteryzować motywacje prospołeczne.
6.	K_W03	Zna metody pomiaru zachowań prospołecznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka umie analizować tekst naukowy, artykuł, raport z badań w języku polskim i angielskim.
2.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje.
3.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy w dziedzinie psychologii prospołeczności.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Wprowadzenie do zajęć – definicje i zagadnienia. 2. Formy zachowań prospołecznych. 3. Różnice indywidualne w pomaganiu. 4. Perspektywa biologiczna. 5. Perspektywa kulturowa. 6. Pomiar zachowań prospołecznych. 7. Procesy emocjonalne i mechanizmy poznawcze zaangażowane w powstawanie zachowań		

prospołecznych.

8. Teorie wyjaśniające powstawanie zachowań prospołecznych, m.in. teoria pobudzenia – bilansu, model decyzyjny, teoria norm, modele ewolucyjne.

9. Motywacje prospołeczne i orientacje prospołeczne.

10. Rozwój zachowań prospołecznych.

11. Moralność.

Prowadzenie szkoleń		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna rodzaje szkoleń, etapy cyklu szkoleniowego, reguły tworzenia scenariusza szkolenia, aktywizujące metody prowadzenia szkoleń i warsztatów.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi zaprojektować scenariusz szkolenia, w którym uwzględnia: dobór celów szkoleniowych do potrzeb grupy, dobór metod szkoleniowych do potrzeb grupy i celów szkolenia.
2.	K_U08	Potrafi przeprowadzić krótkie warsztaty lub szkolenie.
3.	K_U08	Potrafi współpracować w zespole trenerskim.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka potrafi krytycznie podejść do siebie w roli trenera, ma świadomość swoich mocnych i słabych stron.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Szkolenie, warsztat, trening - podobieństwa i różnice. 2. Specyfika uczenia się osób dorosłych i specyfika uczenia się w grupie. 3. Cechy szkoleń prowadzonych metodami aktywnymi. 4. Metody aktywizujące prowadzenia warsztatów. 5. Reguły tworzenia scenariusza i formułowania celów szkoleniowych. 6. Sytuacje trudne w pracy trenera. 7. Kompetencje trenerskie i certyfikacja trenerska. 8. Analiza warsztatów prowadzonych przez studentów i studentki. 9. Etyka pracy trenera.		

Wpływ społeczny		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna podstawowe metody badawcze stosowane w badaniu postaw i zmiany postaw.
2.	K_W03	Zna podstawowe metody badawcze stosowane w badaniu wpływu społecznego.
3.	K_W04	Zna przebieg procesów związanych z kształtowaniem się i zmianą postaw.
4.	K_W05	Zna przebieg procesów związanych z wpływem społecznym.
5.	K_W05	Zna i stosuje terminologię używaną w badaniach nad wpływem społecznym i postawami.
6.	K_W04	Zna i rozumie swoją podatność na zmiany postaw i wpływ społeczny.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi scharakteryzować mechanizmy kształtowania się postaw oraz mechanizmy zmian postaw.
2.	K_U01	Potrafi scharakteryzować mechanizmy wpływu społecznego
3.	K_U02	Potrafi wskazać praktyczne zastosowanie mechanizmów zmiany postaw i wpływu społecznego.
4.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusję.
5.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy i umiejętności w zakresie wpływu społecznego i zmiany postaw.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Wprowadzenie do przedmiotu oraz definicje, funkcje i struktura postaw. 2. Bezpośredni i pośredni pomiar postaw.		

3. Źródła postaw – natura i wychowanie.

4. Źródła postaw – postawy jako tymczasowe konstrukcje.

5. Perswazja – sposoby zmiany postaw.

6. Perswazja – dwojakie przetwarzanie przekazu, zachowanie a postawy.

7. Postawy a przetwarzanie informacji.

8. Definicje, funkcje wpływu społecznego.

9. Sześć podstawowych reguł wpływu społecznego.

10. Techniki sekwencyjne, emocje kontrolujące, huśtawka emocji.

11. Techniki odwołujące się do motywu autowaloryzacji i autoprezentacji.

12. Techniki lingwistyczne, wyobrażenia i przewidywania.

Przywództwo		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W10	Student/-ka posiada pogłębioną wiedzę o: funkcjonowaniu grupy, roli przywódcy w utrzymaniu jej spójności i efektywności, wybranych typach przywództwa.
2.	K_W05	Posiada wiedzę dotyczącą wpływu społecznego, procesów zachodzących w grupie, dynamiki jej rozwoju, negocjacji, konfliktów grupowych i sposobów ich rozwiązywania.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności obserwowania, diagnozowania, racjonalnego oceniania zachowań przywódczych
2.	K_U08	Posiada podstawowe umiejętności negocjacyjne oraz umiejętności rozwiązywania konfliktów grupowych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy i umiejętności w obszarze przywództwa.
2.	K_K02	Rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się przez całe życie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Władza i przywództwo – rys historyczny, podstawowa terminologia. 2. Modele przywództwa. 3. Typy przywództwa. 4. Osobowościowe i społeczne wyznaczniki skutecznego przywództwa. 5. Procesy wpływu społecznego w grupie. 6. Fazy rozwoju grupy i rola przywódcy. 7. Komunikacja w grupie. 8. Rola przywództwa w rozwiązywaniu konfliktów w grupie. 9. Negocjacje pracownicze. 10. Produktywność grupy.		

11. Rola przywództwa w podejmowaniu decyzji.

12. Rola przywództwa w kontekście zmian w organizacji.

Agresja		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna definicje prospołeczności, altruizmu, zachowań pomocnych.
2.	K_W04	Wie w jaki sposób przebiega rozwój zachowań agresywnych.
3.	K_W08	Zna mechanizmy i procesy prowadzące do zachowań agresywnych.
4.	K_W03	Potrafi wymienić i scharakteryzować najważniejsze koncepcje wyjaśniające powstawanie zachowań agresywnych.
5.	K_W06	Jest w stanie opisać czynniki indywidualne i kulturowe kształtujące zachowania agresywne.
6.	K_W03	Zna metody pomiaru zachowań agresywnych.
		Umiejętności
1.	K_U07	Student/-ka umie analizować tekst naukowy, artykuł, raport z badań w języku polskim i angielskim.
2.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusję.
3.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy w dziedzinie psychologii prospołeczności.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Wprowadzenie do zajęć – definicje zachowań agresywnych. Agresywność. Przemoc a agresja. 2. Formy zachowań agresywnych. 3. Historyczne spojrzenie na agresję (pierwsze koncepcje powstawania zachowań agresywnych). 4. Cząstkowe koncepcje agresji: koncepcja Berkovitza (poznawczych neo-asocjacji), koncepcja skryptów Huesmanna, koncepcja Tedeschi i Felson (wpływu społecznego), koncepcja Bandury (uczenia się społecznego), koncepcja transferu pobudzenia Zillmana. 5. Meta-koncepcje agresji: model GAM, model *I cubed*.		

6. Agresja a płeć.

7. Różnice indywidualne w tendencjach agresywnych.

8. Rozwój tendencji agresywnych (wrogości, zachowań antyspołecznych, psychopatii).

9. Agresja w różnych środowiskach: prześladowanie w szkole, mobbing w miejscu pracy, przemoc domowa, agresja na drodze, agresja w polityce.

10. Metody pomiaru agresji.

11. Eksperymentalne badania nad agresją.

Przygotowanie projektów		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna zasady dotyczące standardów przygotowania wniosków o udzielenie dofinansowania na różne działania merytoryczne tak naukowe jak i społeczne.
2.	K_W03	Zna ogólne zasady dotyczące finansowania projektów społecznych i naukowych.
3.	K_W03	Student zna zasady, w tym standardy APA, dotyczące pisania opracowań naukowych i przygotowania prezentacji badań naukowych; bierze pod uwagę aspekty etyczne i zagadnienia z zakresu własności intelektualnej.
4.	K_W03	Zna definicje pracy metodą projektu i podstawowych elementów tej metody.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi wyszukać i właściwie wykorzystać istniejącą wiedzę z różnych źródeł, aby opracować merytoryczne podstawy wniosku o dofinansowanie.
2.	K_U05	Potrafi dostosować uzasadnienie merytoryczne do specyfiki wniosku i wymagań grantodawcy.
3.	K_U05	Potrafi właściwie zacytować rozdział książki, artykuł z czasopisma naukowego, źródło internetowe, pracę napisaną przez kilku autorów, przestawić statystyki z zachowaniem właściwych standardów APA (spolszczonych i amerykańskich).
4.	K_U05	Potrafi przygotować raport z badań w postaci posterów lub prezentacji multimedialnej w oparciu o standardy APA i zasady poprawnej komunikacji.
5.	K_U06	Umie przygotować projekt społeczny i uzasadnić potrzebę jego realizacji.
6.	K_U02	Potrafi zdiagnozować potrzeby grupy docelowej.
7.	K_U02	Potrafi dostosować budżet do zakładanych rezultatów, liczby odbiorców i czasu realizacji zadania publicznego.

8.	K_U02	Potrafi dostosować zakres odziaływań do wymagań danego ogłoszenia konkursowego, dostosować oddziaływania do celów realizowanego zadania publicznego/ projektu.
9.	K_U08	Potrafi współpracować w zespole, odnajduje w nim swoje miejsce i bierze na siebie współodpowiedzialność za cel zespołu; potrafi dzielić pracę w zespole, aby uzyskać jak najlepsze efekty.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka jest przekonany o ważności zachowania się w sposób profesjonalny i przestrzegania etyki zawodowej.
2.	K_K05	Jest wrażliwy/-a na rzeczywiste potrzeby grup, na rzecz których chce działać.

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Wyszukiwanie podmiotów i ofert konkursowych na cele społeczne oraz naukowe (NCN, Granty norweskie, szwajcarskie, unijne, miejskie).

2. Zasady przygotowania ofert konkursowych.

3. Badanie potrzeb grup docelowych.

4. Uzasadnienie potrzeby realizacji zadania publicznego / grantu naukowego.

5. Opracowywanie celów ogólnych oraz szczegółowych w projektach naukowych i społecznych.

6. Dobór odpowiednich odziaływań w ramach realizacji zadań i osiągania założonych celów.

7. Dobór wskaźników, które odzwierciedlają poziom realizacji zadania publicznego / grantu naukowego.

8. Przygotowanie budżetów.

9. Ewaluacja projektów naukowych i społecznych.

Komunikacja i media		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka ma podstawową wiedzę o mediach lokalnych i ogólnopolskich.
2.	K_W06	Posiada wiedzę o strukturze przekazu w mediach drukowanych i elektronicznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi analizować informacje dziennikarskie z wysokiej jakości czasopism i gazet.
2.	K_U01	Umie rozpoznawać gatunki dziennikarskie i poziom warsztatu.
3.	K_U01	Posiada umiejętność definiowania tematów do materiałów dziennikarskich i korzystania z różnych źródeł informacji.
4.	K_U08	Umie pracować w zespole.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka ma świadomość potrzeby edukacji permanentnej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Nowe media, media publiczne, media prywatne, mediatyzacja. 2. Migracja treści i konwergencja mediów. 3. Media społecznościowe. 4. Branża medialna. 5. Lektura prasy i literatury faktu. 6. Społeczne aspektem tematów prezentowanych w mediach i Internecie. 8. Analiza wybranych mechanizmów oddziaływania wykorzystywanych w mediach, marketingu i *public relations*. 9. Długoterminowe analizy przekazów medialnych.		

Relacje międzygrupowe		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna terminologię używaną w psychologii stosunków międzygrupowych oraz jej zastosowanie w dyscyplinach pokrewnych.
2.	K_W05	Rozumie i poddaje analizie procesy psychologiczne leżące u podłoża relacji międzygrupowych.
3.	K_W05	Ma pogłębioną wiedzę o procesach psychologicznych związanych z nawiązywaniem i podtrzymywaniem relacji międzygrupowych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności obserwowania, wyszukiwania, przetwarzania i interpretowania informacji na temat zjawisk społecznych i relacji międzygrupowych.
2.	K_U01	Potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu psychologii do wyjaśniania i opisywania relacji międzygrupowych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy z zakresu relacji międzygrupowych dla budowania prawidłowych więzi i relacji międzyludzkich.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Wprowadzenie do psychologii stosunków międzygrupowych – definicje grupy. Podstawowe mechanizmy psychologiczne związane z grupami i funkcjonowaniem organizacji. Procesy grupowe: posłuszeństwo, konformizm, deindywiduacja. 2. Konflikt. Typy konfliktów. Źródła konfliktów. Teoria rzeczywistego konfliktu. Teoria podstawowych potrzeb. Nacjonalizm a patriotyzm – psychologiczne podstawy różnicowania. 3. Główne teorie z zakresu stosunków międzygrupowych (tożsamość społeczna, autokategoryzacja, optymalna dystynktywność, Teoria dominacji społecznej, Teoria redukcji subiektywnej niepewności, teoria opanowania trwogi, przywództwo). 3. Przekonania legitymizujące niesprawiedliwość społeczną (teoria usprawiedliwiania systemu, wiara w sprawiedliwy świat, wiara w życie jako grę o sumie zerowej). 4. Stereotypy i uprzedzenia. Teoria frustracja-agresja. Osobowość autorytarna i dogmatyczna. Inne teorie powstawania uprzedzeń. Stereotypy jako kategorie poznawcze. Iluzoryczna korelacja a		

kształtowanie stereotypów. Paradygmat minimalnej grupy, Dwa fundamentalne wymiary spostrzegania społecznego. Wizerunki grupy własnej i obcej. Homogeniczność grupy obcej. Sposoby mówienia o swoich i o obcych (*Linguistic Intergroup Bias*). Uprzedzenia jako postawy i jako emocje. Agresja międzygrupowa. Zagrożenie pozytywnej tożsamości.

5. Procesy dehumanizacji w kontekście relacji statusu oraz struktur hierarchicznych. Kontakt międzygrupowy jako metoda rozwiązywania konfliktu. Hipoteza kontaktu oraz jej ograniczenia.

6. Budowanie współpracy. Wdrażanie zmian w grupach i organizacjach, zarządzanie różnorodnością.

Przedsiębiorczość społeczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka zna podstawowe cele ekonomii społecznej oraz sposób funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.
2.	K_W10	Zna aspekty funkcjonowania przedsiębiorczości społecznej oraz możliwości zastosowania w praktyce.
3.	K_W05	Posiada wiedzę o rodzajach więzi i rządzących nimi prawidłowościach w ramach społeczeństwa obywatelskiego.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu ekonomii społecznej w celu zastosowania jej w przedsiębiorczości społecznej innowacyjnego.
2.	K_U01	Posiada pogłębione umiejętności wyszukiwania i interpretowania informacji o nowych przedsięwzięciach w ramach przedsiębiorczości społecznej.
3.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje.
4.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka jest gotowy/-a do podejmowania wyzwań zawodowych związanych z przedsiębiorczością społeczną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Określenie potrzeb człowieka. Korzenie ekonomii społecznej. Opis podmiotów ekonomii społecznej. Zdefiniowanie pojęcia „kapitału społecznego” według Pierre’a Bourdieu, Jamesa Colemana oraz Roberta Putnama. 2. Społeczeństwo obywatelskie: kontekst i płaszczyzny funkcjonowania. 3. Ekonomizacja organizacji pozarządowych. 4. Zarządzanie podmiotami w przedsiębiorczości społecznej. 5. Biznes społecznie odpowiedzialny – teoria i praktyka. 6. Cechy i umiejętności liderów nowych przedsięwzięć.		

7. Od pomysłu do uruchomienia biznesu.
8. Źródła finansowania. Wykorzystanie potencjału Internetu i nowoczesnych technologii.

Facylitacja		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W06	Student/-ka zna podstawowe metody pracy facylitatora.
2.	K_W06	Zna i stosuje terminologię używaną w pracy facylitatora.
3.	K_W05	Zna uwarunkowania procesu facylitacji i jego wpływ na tworzenie się grupy, efektywność pracy grupy, spójność grupy i generowanie twórczych rozwiązań.
4.	K_W05	Ma pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych w grupie i rządzących nimi prawidłowościach.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi wspierać i facylitować podstawowe procesy grupowe.
2.	K_U02	Potrafi wskazać praktyczne zastosowanie wybranych prawidłowości psychologii grupowej.
3.	K_U06	Potrafi sprawnie porozumiewać się ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców z wykorzystaniem naukowej terminologii oraz różnych kanałów i technik komunikacyjnych, jak również prowadzić debatę na tematy specjalistyczne.
4.	K_U08	Posiada umiejętności potrzebne do psychologicznej pracy z grupą.
5.	K_U03	Posiada rozwinięte umiejętności badawcze w przeprowadzaniu konsultacji społecznych: formułuje problemy badawcze, dobiera adekwatne metody i techniki oraz konstruuje narzędzia badawcze; opracowuje, prezentuje i interpretuje wyniki badań, wyciąga wnioski, wskazuje kierunki dalszych badań w obrębie zrozumienia potrzeb danej społeczności.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy w dziedzinie psychologii grupowej.
2.	K_K02	Jest gotowy/-a do podejmowania wyzwań zawodowych i osobistych, wykazuje aktywność i przedsiębiorczość oraz angażuje się we współpracę na rzecz środowiska społecznego.

TREŚCI PROGRAMOWE
1. Rola facylitatora w rozwiązywaniu konfliktów. 2. Rola facylitatora w procesie konsultacji społecznych i partycypacji społecznej. 3. Rola facylitatora w procesie twórczego generowania pomysłów w grupie. 4. Projektowanie oddziaływań społecznych mających na celu udział facyliatora w rozwiązywaniu konfliktów, w konsultacjach partycypacyjnych oraz w twórczym generowaniu pomysłów. 5. Prowadzenie spotkania grupowego w roli facylitatora.

Negocjacje i mediacje		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna podstawowe sposoby rozwiązywania sporów i potrafi je scharakteryzować.
2.	K_W05	Zna różne przyczyny i rodzaje konfliktów.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi rozpoznawać różne style negocjacji.
2.	K_U01	Potrafi przygotowywać się do negocjacji.
3.	K_U02	Umie negocjować w oparciu o zasady oraz pozycyjnie.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka dba o jasną komunikację interpersonalną.
2.	K_K01	Jest świadomy/-a zachowań asertywnych podczas procesu negocjacji.
3.	K_K01	Przejawia pozytywną postawę wobec negocjacji opartych o zasady.
4.	K_K01	Zna poziom swojej wiedzy i umiejętności w zakresie negocjacji.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Definicje pojęć negocjacji, mediacji i arbitrażu. 2. Rola psychologii społecznej w negocjacjach i mediacjach. 3. Konflikty i przyczyny ich powstawania, rodzaje konfliktów, koszty konfliktów. 4. Wpływ społeczny w negocjacjach i mediacjach. 5. Komunikacja werbalna i niewerbalna w negocjacjach i mediacjach. 6. Rodzaje negocjacji (negocjacje miękkie, twarde, oparte o zasady) – indywidualne. 7. Rodzaje negocjacji (negocjacje miękkie, twarde, oparte o zasady) – grupowe. 8. Przygotowywanie się do negocjacji (etapy przygotowań do negocjacji, przygotowanie „alternatywnego rozwiązania", przygotowanie swoich warunków). 9. Interesy i strony w negocjacjach (okopywanie się na stanowiskach, oddzielanie interesów od stron,		

szukanie potrzeb).

10. Negocjacje przełamujące.

11. Mediator (rola bezstronności, sylwetka mediatora).

12. Mediacje (zasady, przebieg mediacji, mediacja a arbitraż).

Praktyka specjalistyczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka zna zadania realizowane w miejscu praktyki.
		Umiejętności
1.	K_U06	Student/-ka umie nawiązywać i podtrzymywać kontakt z pacjentem/ klientem/ osobą objętą opieką psychologiczną.
2.	K_U05	Umie prowadzić dokumentację – dziennik praktyk.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka przejawia samodzielność w planowaniu i realizowaniu zadań.
TREŚCI PROGRAMOWE		
Praktyka polega na aktywnym udziale studenta w realizacji zadań w firmach szkoleniowych, organizacjach pozarządowych, działach HR.		

Bliskie związki interpersonalne		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna definicje i podstawowe aspekty (składowe) relacji, miłości, przyjaźni, atrakcyjności.
2.	K_W05	Wie, w jaki sposób przebiega rozwój bliskich relacji.
3.	K_W05	Zna mechanizmy i procesy związane z budowaniem bliskich relacji
4.	K_W05	Potrafi wymienić i scharakteryzować najważniejsze koncepcje wyjaśniające powstawanie i funkcjonowanie bliskich związków
5.	K_W05	Jest w stanie opisać czynniki indywidualne, sytuacyjne i kulturowe kształtujące bliskie relacje interpersonalne.
6.	K_W03	Zna metody pomiaru komponentów relacji.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka umie analizować tekst naukowy, artykuł, raport z badań w języku polskim i angielskim.
2.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania w małych grupach.
3.	K_U06	Potrafi prowadzić dyskusje.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka zna poziom swojej wiedzy w dziedzinie psychologii prospołeczności.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Definicje i podstawowe koncepcje dotyczące bliskich relacji. 2. Psychologia atrakcyjności interpersonalnej - czynniki związane z obiektem, aktorem i sytuacją; koncepcje atrakcyjności (m.in. Thibaut i Kelly). 3. Psychologia miłości (podstawowe koncepcje miłości, m.in. koncepcja Sternberga, koncepcje ewolucyjne). 4. Psychologia przyjaźni. 5. Sposoby pomiaru intymności i bliskości.		

6. Procesy i mechanizmy odpowiedzialne za powstawanie bliskich relacji.

7. Czynniki indywidualne wpływające na jakość i liczbę bliskich relacji.

8. Sytuacyjne determinanty bliskich związków.

9. Negatywne aspekty bliskich relacji.

Szkolenia w zarządzaniu zasobami ludzkimi		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W04	Student/-ka posiada wiedzę na temat wspierania rozwoju człowieka poprzez stosowanie różnorodnych działań szkoleniowych.
2.	K_W10	Zna zasady projektowania, organizacji i ewaluacji szkoleń.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi przeprowadzić pogłębioną analizę potrzeb szkoleniowych w oparciu o poznane narzędzia i wyciągnąć adekwatne wnioski.
2.	K_U02	Potrafi dobrać działania szkoleniowe do potrzeb danej grupy szkoleniowej.
3.	K_U02	Potrafi zaplanować i przeprowadzić ewaluację działań szkoleniowych oraz dobrać odpowiednie działania wspierające po szkoleniu.
4.	K_U08	Potrafi współpracować w grupie przy tworzeniu projektów rozwojowych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K04	Student/-ka ma świadomość znaczenia rzetelnego, starannego i profesjonalnego przygotowania działań szkoleniowych dla efektywności uczenia się osób dorosłych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Zarządzanie zasobami ludzkimi w organizacji – podstawowe informacje, terminy, rola HR w strukturze organizacji. 2. Działania mające na celu wspomaganie rozwoju w organizacji. 3. Diagnoza i analiza potrzeb szkoleniowych w organizacji – wybrane formy i narzędzia (ankiety, wywiady, grupy fokusowe, wnioski z ocen okresowych). 4. Planowanie i projektowanie szkoleń. 5. Szkolenia zewnętrzne i wewnętrzne (wady i zalety każdego z rozwiązań, kompetencje trenera zewnętrznego vs kompetencje trenera wewnętrznego, wybór optymalnego rozwiązania).		

6. Podstawowe zasady organizowania szkoleń.

7. Ewaluacja działań szkoleniowych.

8. Działania wspierające po szkoleniu.

9. Prezentacje projektów szkoleniowych.

Kampanie społeczne		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna definicje kampanii społecznej i jej zadania; wie, jakie są różnice pomiędzy kampanią społeczną i komercyjną oraz innymi formami społecznego przekazu.
2.	K_W05	Zna i rozumie rolę kampanii społecznej jako środka oddziaływania.
3.	K_W06	Rozumie od czego zależy wykorzystanie różnych środków przekazu w kampaniach społecznych.
4.	K_W06	Zna zasady tworzenia kampanii społecznych offline i online.
5.	K_W06	Rozumie rolę mediów mainstreamowych i społecznych oraz dziennikarzy, w tym dziennikarzy mediów obywatelskich, w promowaniu przekazu kampanii społecznych.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka umie ocenić kampanię społeczną z punktu widzenia stawianych jej celów.
2.	K_U02	Potrafi zaplanować kampanię społeczną dla konkretnej grupy docelowej.
3.	K_U02	Potrafi planować przekaz kampanii społecznych z udziałem mediów z uwzględnieniem grup docelowych kampanii.
4.	K_U02	Umie wykorzystać media do planowania przekazu kampanii społecznych.
5.	K_U08	Potrafi współpracować w zespole przy planowaniu kampanii społecznej.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K02	Student/-ka dostrzega społeczną i psychologiczną rolę dobrze przemyślanej kampanii społecznej.
2.	K_K01	Krytycznie ocenia kampanie społeczne online i offline.
TREŚCI PROGRAMOWE		

1. Definicja kampanii społecznej. Kampania społeczna a inne przekazy społeczne.

2. Kampania społeczna a kampania komercyjna – podobieństwa i różnice.

3. Rodzaje kampanii społecznych. Kampanie *offline* i *online*.

4. Cele i zadania kampanii społecznych.

5. Środki przekazu kampanii a jej cele.

6. Środki przekazu kampanii a jej grupy docelowe.

7. Rola mediów mainstreamowych i *social media* oraz ich twórców w osiąganiu celów kampanii społecznych.

8. *Case study* kampanii społecznych w Polsce i za granicą.

9. Kampanie społeczne wokół tematów drażliwych społecznie i niepopularnych.

10. Planowanie kampanii społecznych.

Dylematy społeczne i sprawiedliwość społeczna		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna pojęcie konfliktu społecznego i dylematu społecznego.
2.	K_W03	Zna koncepcje dotyczące konfliktów i dylematów społecznych.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka potrafi formułować i rozwiązywać dylematy społeczne.
2.	K_U08	Potrafi wykonywać zadania zakładające konflikt interesów
3.	K_U08	Potrafi dostrzec inicjatywy współpracy wokół siebie i wesprzeć je swoimi kompetencjami.
4.	K_U08	Potrafi współpracować w zespole na rzecz realizacji wspólnego celu.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka potrafi dostrzec w sobie i innych potencjalnych liderów dążących do rozwiązania konfliktów społecznych.
2.	K_K02	Postrzega współpracę jako ważną część budowania społeczeństwa obywatelskiego.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Współzależność społeczna, konflikt społeczny i dylemat społeczny. 2. Zasada równowagi Johna Nasha a teoria konkurencji Adama Smitha. 3. Teoria gier jako podstawa rozwiązywania dylematów społecznych. 4. Wieloetapowe podejmowanie decyzji w sytuacji niepewności. Symulacja i analiza konfliktu. 5. Jak ludzie podejmują decyzje w warunkach ryzyka? Teoria perspektywy Daniela Kahnemana i Amosa Tversky'ego. 6. Jak rozwiązywać długotrwałe konflikty społeczne na podstawie teorii gier powtarzanych Roberta Aumanna. 7. Orientacje społeczne. 8. Teoria współzależności społecznej.		

9. Kontrola społeczna. Typy. Alokacja kontroli w sytuacji konfliktu interesów. Preferencje kontroli. Konceptualizacja preferencji kontroli.

10. Cwaniactwo społeczne. Wrażliwość na naruszanie dobra publicznego.

Psychologia Internetu		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W02	Student/-ka ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę z zakresu psychologii Internetu.
2.	K_W03	Zna główne obszary wpływu Internetu na życie współczesnego człowieka i jego funkcjonowanie psychospołeczne.
		Umiejętności
1.	K_U05	Student/-ka posiada pogłębione umiejętności obserwowania, wyszukiwania i interpretowania informacji o zjawiskach psychologicznych i społecznych, z wykorzystaniem wiarygodnych źródeł oraz zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.
2.	K_U02	Potrafi, odpowiednio dobierając środki i metody, wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizy i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów, które wiążą się z korzystaniem z Internetu.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy psychologicznej dla wspierania rozwoju jednostki i kształtowania więzi w środowiskach społecznych, jest świadomy/-a specyfiki interakcji w Internecie w tym zakresie.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Specyfika psychologicznego funkcjonowania człowieka w Internecie. 2. Komunikacja w wirtualnym świecie. 4. Kompetencje interpersonalne użytkowników Internetu. 3. Atrakcyjność i ambiwalentny charakter relacji on-line. 4. Niestabilny charakter cyberprzestrzeni a relacje interpersonalne. 5. Źródła nasilania się agresji w Sieci. 6. Fenomen gier komputerowych rodzaje, atrakcyjność, możliwości, zagrożenia. 7. Uzależnienie od Internetu i inne niebezpieczeństwa.		

8. Gry z ludźmi. *Trolling* i inne formy kontrowersyjnej interakcji.

9. Społeczności internetowe, dynamika funkcjonowania serwisów społecznościowych.

10. Formalne i nieformalne grupy wsparcia w Internecie.

11. Tożsamość człowieka w Sieci.

12. Nowe oblicza reklamy i marketingu w Sieci. Marketing wirusowy, szeptany, reklama w interakcji z odbiorcą.

13. Kampanie społeczne w Internecie.

14. Społeczne i psychologiczne funkcjonowanie dzieci i młodzieży w cyberprzestrzeni – dostęp do nieodpowiednich treści, *cyberbullying*, uzależnienia od Internetu.

Umiejętności międzykulturowe		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna i rozumie wartości i normy typowe dla różnych kultur.
2.	K_W05	Rozumie bariery utrudniające komunikację na styku kultur: etnocentryzm, stereotypy, uprzedzenia, dyskryminację.
3.	K_W05	Potrafi definiować i objaśniać filtry komunikacyjne oraz ich wpływ na proces wymiany informacji pomiędzy przedstawicielami odmiennych kultur (specyfikę kulturową percepcji, kategoryzacji czy atrybucji).
4.	K_W05	Potrafi objaśniać wpływ języka na przekazywany komunikat.
5.	K_W05	Zna zasady projektowania i prowadzenia warsztatu umiejętności międzykulturowych.
6.	K_W05	Rozumie mechanizmy pracy w wykorzystaniem metod aktywnych.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka posiada umiejętność zaprojektowania i zastosowania szeregu metod i konkretnych ćwiczeń używanych w pracy warsztatowej z obcokrajowcami, a także z ludźmi, którzy, na co dzień pracują z osobami z odmiennych kultur.
2.	K_U01	Potrafi interpretować bariery utrudniające komunikację na styku kultur: etnocentryzm, stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja.
3.	K_U08	Posiada zdolność do samodzielnego przeprowadzenia warsztatu umiejętności międzykulturowych.
4.	K_U08	Umie zorientować się na grupę oraz ma świadomość istnienia i rozumie procesy grupowe.
5.	K_U08	Umie odpowiednio dobrać ćwiczenia, biorąc pod uwagę specyfikę grupy i założone cele.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka wykazuje otwartość na odmienność kulturową.

2.	K_K05	Ma świadomość własnej wrażliwości i kompetencji międzykulturowej.
3.	K_K01	Ma świadomość własnych barier utrudniających kontakt na styku kultur związanych, np. z etnocentryzmem czy uprzedzeniami, jak również wrażliwość na wartości i normy typowe dla różnych kultur.

TREŚCI PROGRAMOWE

Blok I

1. Ćwiczenia związane z wartościami i normami typowymi dla różnych kultur.

2. Metody warsztatowe wprowadzania wiedzy na temat modeli teoretycznych wyjaśniające wrażliwość międzykulturową (Benett), jak i te opisujące różnice międzykulturowe (np. Hofstede, Schwartza, Hampden-Turner i Trompenaars).

3. Omówienie i przepracowanie na praktycznych przykładach filtrów komunikacyjnych:

- specyfika kulturowa percepcji, kategoryzacji, atrybucji;

- wpływ języka na przekazywany komunikat.

Blok II

1. Bariery utrudniające komunikację międzykulturową: etnocentryzm, stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja.

2. Mechanizm dyskryminacji.

3. Wejście w rolę osoby dyskryminowanej i dyskryminującej – psychologiczna analiza mechanizmu.

4. Radzenie sobie w sytuacjach dyskryminacji.

Blok III

1. Przegląd teorii z zakresu psychologii międzykulturowej oraz ćwiczeń, które można wykorzystywać w projektowaniu warsztatów.

2. Przygotowanie przez studentów projektów warsztatów.

3. Krytyczna analiza projektów.

4. Wykonanie projektów.

5. Ewaluacja warsztatów przygotowanych przez studentów w ramach projektów.

Analiza grupowa – metoda wspomagania pracy w organizacjach		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka zna teorie wyjaśniające procesy grupowe.
2.	K_W05	Zna sposoby analizy procesu grupowego w odniesieniu do różnych teorii (np.: Bion, Foulkes, Agazarian).
3.	K_W05	Potrafi wymienić i rozumie mechanizmy hamujące proces grupowy.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka potrafi śledzić i opisać proces grupowy.
2.	K_U02	Umie rozpoznać sytuacje, w jakich analiza grupowa może być przydatna w organizacjach.
		Kompetencje społeczne
		-
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Teorie dotyczące analizy grupowej: - wprowadzenie do teorii Analizy Grupowej w ujęciu Pinesa, Biona oraz Foulkesa; - proces grupowy w rozumieniu Biona, Agazarian; - czynniki hamujące proces grupowy – m.in. pojęcie antygrupy Nitsuna. 2. Praktyczne zastosowanie analizy grupowej w organizacjach: - symulacja analizy grupowej w organizacji; - proces superwizji z wykorzystaniem analizy grupowej w organizacji.		

Wspomaganie i animacja inicjatyw społecznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka wie, w jaki sposób budować partnerstwo na rzecz inicjatyw społecznych.
2.	K_W05	Zna i rozumie procesy zachodzące podczas angażowanie innych na rzecz interesu publicznego.
3.	K_W06	Potrafi wymienić etapy przygotowywania działań na rzecz innych i przeprowadzić takie działanie.
4.	K_W06	Zna definicje animatora, animacji społecznej, pracy metodami czynnymi.
5.	K_W06	Zna sposoby ewaluacji działań.
		Umiejętności
1.	K_U02	Student/-ka umie wspierać inicjatywy społeczne i zaplanować zajęcia bazujące na metodach animacyjnych.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka docenia znaczenie wiedzy psychologicznej dla wspierania rozwoju jednostki i kształtowania więzi w środowiskach społecznych; ma pozytywne nastawienie do nabywania wiedzy z zakresu psychologii i budowania warsztatu pracy.
2.	K_K05	Rozumie specyfikę kontaktu z drugim człowiekiem w sytuacji pomagania i jest wrażliwy/-a na znaczenie relacji interpersonalnej w kontakcie psychologicznym.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Inicjatywy społeczne, działanie na rzecz interesu publicznego a inne działania. 2. Rola i zadania animatora działań społecznych. 3. Cechy dobrej pracy animatora. 4. Analiza przykładowych inicjatyw społecznych w społecznościach studentów – uczestników przedmiotu. 5. Diagnoza problemu społecznego i dobór metod działania.		

6. Diagnoza potrzeb i budowanie zespołu.

7. Komunikacja i podział zadań w zespole.

8. Budowanie partnerstwa i społecznego poparcia dla inicjatywy.

9. Promocja i rola nowych technologii w promowaniu działań społecznych.

10. Jak szukać kompetencji i wsparcia dla inicjatyw społecznych.

11. Ewaluacja inicjatywy społecznej.

12. *Follow up* – zagospodarowywanie potencjału społecznego wytworzonego wokół inicjatywy społecznej po zakończeniu działań.

13. Analiza zaangażowania społecznego studentów – zespołowe rozwiązywanie problemów.

Współpraca i komunikacja		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka zna definicję zespołu, potrafi wytłumaczyć różnicę pomiędzy zespołem a grupą; potrafi wymienić cechy sprawnie funkcjonującego zespołu; zna cykl pracy zespołowej i role zespołowe.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka potrafi w zrozumiały sposób werbalizować swoje oczekiwania wobec innych; potrafi komunikować innym swoje uczucia i ustosunkowania w sposób podtrzymujący relację.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K01	Student/-ka jest otwarty/-a na przekazywanie i przyjmowanie informacji zwrotnej.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Czym jest zespół? Różnice pomiędzy grupą a zespołem. 2. Podstawowe czynniki wpływające na funkcjonowanie zespołu. 3. Cechy sprawnie funkcjonującego zespołu. 4. Cykl pracy zespołowej i role zespołowe. 5. Techniki otwartej komunikacji usprawniające współpracę w zespole.		

Coaching		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W03	Student/-ka potrafi opisać procesy zachodzące w człowieku podczas zmiany.
2.	K_W03	Potrafi scharakteryzować teorie psychologii motywacji i celów w kontekście coachingu.
		Umiejętności
1.	K_U08	Student/-ka potrafi scharakteryzować różne etapy w pracy coachingowej oraz rozpoznawać pytania, odzwierciedlanie, aktywne słuchanie w poszczególnych etapach.
2.	K_U08	Potrafi prowadzić rozmowę coachingową w oparciu o „agendę" klienta.
3.	K_U02	Prowadzić rozmowę coachingową na podstawowym poziomie (coaching kompetencji).
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka przejawia kreatywność podczas pracy coachingowej; ma świadomość własnych i cudzych zachowań asertywnych oraz dba o jasną komunikację interpersonalną.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Organizacja zajęć i wprowadzenie - definicje coachingu, coaching a inne metody wspierania rozwoju, coaching w organizacji, założenia pracy coachingowej. 2. Rozpoczęcie pracy coachingowej – kontrakt i umowa. 3. Skąd biorą się pytania w coachingu? 4. Pytania w coachingu. Aktywne słuchanie, odzwierciedlanie, parafrazy jako zbiory pytań w coachingu. 5. Podejście do klienta podczas pracy coachingowej. 6. Wprowadzenie i ćwiczenie modelu GROW w coachingu. 7. Prezentacja i ćwiczenie coachingu kompetencji, umiejętności. 8. Prezentacja i ćwiczenie coachingu zmiany zachowania, nawyków. 9. Wartości w coachingu.		

Ewaluacja inicjatyw społecznych		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W01	Student/-ka zna definicje ewaluacji oraz różnice pomiędzy oceną, audytem, monitoringiem a ewaluacją.
2.	K_W03	Zna cele, funkcje, rodzaje i kryteria ewaluacji.
3.	K_W03	Zna techniki badawcze stosowane w ewaluacji.
4.	K_W10	Zna zalecenia etyczne dla ewaluatora.
5.	K_W03	Zna prawidłową strukturę raportu z ewaluacji.
6.	K_W03	Zna techniki doboru grupy badawczej.
		Umiejętności
1.	K_U03	Student/-ka potrafi zaplanować proces ewaluacji projektu społecznego.
2.	K_U03	Potrafi wybrać odpowiednie techniki badawcze w ewaluacji.
3.	K_U03	Potrafi trafnie dobrać grupę badawczą.
4.	K_U03	Potrafi postawić pytania badawcze zgodnie z wybranymi kryteriami ewaluacyjnymi.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K03	Student/-ka wykorzystuje w pracy zasady etyczne dla ewaluatorów.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Definicje ewaluacji. 2. Cele i funkcje ewaluacji. 3. Rodzaje ewaluacji. 4. Kryteria ewaluacyjne. 5. Efekty dodatkowości, przesiąkania, wyciekania, substytucji, dochodowy. 6. Typy wywiadów (CAPI, CATI, FGI, IDI).		

7. Analiza SWOT.

8. Zalecenia etyczne dla ewaluatora.

9. Etapy planowania ewaluacji.

10. Operacjonalizacja i konceptualizacja.

11. Technika analizy porównawczej (*benchmarking*).

Budowanie bliskich relacji		
EFEKTY UCZENIA SIĘ		
Lp.	**Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)**	**Wiedza**
1.	K_W05	Student/-ka ma pogłębioną wiedzę na temat procesów psychologicznych leżących u podłoża budowania i rozwoju bliskich relacji.
		Umiejętności
1.	K_U01	Student/-ka ma pogłębione umiejętności obserwowania, diagnozowania, racjonalnego oceniania relacji w bliskich związkach oraz analizowania motywów zachowań partnerów.
2.	K_U08	Ma pogłębione umiejętności komunikowania się ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji w bliskich relacjach.
3.	K_U08	Potrafi konstruktywnie wyrażać emocje pozytywne i negatywne.
		Kompetencje społeczne
1.	K_K05	Student/-ka rozwija wrażliwość i uważność na drugiego człowieka w relacjach interpersonalnych.
TREŚCI PROGRAMOWE		
1. Nawiązywanie relacji i budowanie bliskości – czynniki sukcesu. 2. Podobieństwa oraz różnice w komunikacji kobiet i mężczyzn – jak rozmawiać, aby się porozumieć? 3. Ćwiczenia na wzmacnianie relacji - wyrażanie emocji pozytywnych i negatywnych. 4. Ćwiczenia na wzmacnianie relacji - konstruktywne reagowanie na sukcesy i porażki. 5. Zarządzanie kryzysowe w relacjach.		